

1990 – 2020

TERCHOVÁ

PF 2021

POŽEHNANÉ SVIATKY VIANOČNÉ,
ZASNEŽENÉ CESTY POLNOČNÉ,
POD STROMČEKOM MILÝ DARČEK,
NA SILVESTRA PEKNÝ TANČEK,
DO MUZIKY ĽAHKÝ KROK,
ZDRAVÝ, ŠŤASTNÝ NOVÝ ROK
VINŠUJE

redakcia novín Terchová

FOTO – František MUCHA

VYDANÉ S FINANČNOU PODPOROU OBCE TERCHOVÁ

O zdraví aj kráse

Isto-iste nebudem jediný, kto bez slzy v oku zamáva adieu odchádzajúcemu starému roku s dôvetkom – zbohom a navždy donevidenia, ďakujeme, stačilo. Čo iné uviesť k roku, keď ľuďom hanba bránila srdečne stisnúť ruku priateľom, alebo dokonca trpeli strachom, či nespáchali priam smrteľný hriech. Čo iné povedať o roku, keď ľudia nevedeli, či sa na seba usmievajú, lebo im ústa prekryl náhubok znemožňujúci aj bozkávanie. Čo iné si myslieť o roku, ktorý ľudí zákerne omotal plesňou – a tá ani za svet nechce zmiznúť.

Rozmýšľam, aký univerzálny testament nám po korona besnení zanechal rok 2020. Mohli sme napríklad získať skúsenosť, že krízy nie sú signálom na rezignáciu ani leťtargické „pretrpenie“ času, ale apeláciou na kreatívnu sebarealizáciu, ponukou zostúpiť myšlienkovu hlbšie a ľudsky navzájom bližšie. Zároveň bol náš život konfrontovaný s bezpochyby najväčším paradoxom

epidemickej éry. Hermeticky uzavreté hranice a vynútená domáca väzba z nás spravili také kozmopolitné duše, ako ešte vari nikdy v dejinách. Azda prvýkrát ľudia na celej zemeguli debatujú o identických témach, majú tie isté obavy, rovnaký strach...

Chtiac-nechtiac, dlhodobo budeme musieť koexistovať s trpkým poznaním, že svet sa po „hnusobe“ nevráti do starých zabehaných kolají. Dychtivo očakávať návrat sveta včerajška je utópiou s lacným efektom ťahať popod fúzy medové motúzy. Zavládne radikálna zmena stratégií, transformácia obchodných a podnikateľských plánov, inovatívny prístup k technológiám, sťahovanie do virtuálnej reality, prehodnocovanie priorít, hľadanie ďalších foriem komunikácie, nových prejavov kultúrnych a umeleckých odkazov... Existenčne ale pri tom všetkom budeme okrem zdravia, zodpovednosti, nádeje, trpezlivosti a ľudskej spolupatričnosti potrebovať peknosť, zážitok krásy, silnú

emóciu. Človek musí mať neochvejnú istotu, že pre niečo zmysluplné sa oplatí žiť, že samotné bytie tu a teraz je dôvodom, aby ráno vstal a večer šiel spať. Všetci chceme mať pocit, že okolie nás potrebuje, že mu na nás záleží. Možno ide pre niekoho o zábavné mystifikovanie, ale bez sugestívnych príbehov, ľudských dotykov a emocionálnych spojení my ľudkovia nevieme jestvovať.

Koronakríza je ako hnusná čmáranica na fasáde krásnej budovy uprostred námestia, vulgárne slovo nevhodne zašvitorené v nečakanej chvíli. Covid devätnásťkrát zastrešil flotilu bublifukových balónikov, ktoré okolo nás voľne lietali a kvetnato drístali, že zajtra bude lepšie. Krása nespočíva v rýchlosti, udychčanom cestovaní, pechorení sa za slávou, peniazmi, úspechmi, majetkami, cieľom. Cieľ nemôže byť cieľom, cieľ je koniec. A my predsa nemáme záujem končiť, chceme dôstojne obracať ďalšie stránky života, slobodne dýchať, veriť, meditovať, tvoriť, milovať.

Spoločne si, milí priatelia, želajme, aby rok 2021, ktorý už počutelné klope na dvere, bol zdravší, krajší, lepší a šťastnejší. Aby umieračik v nastávajúcej dvanástich mesiacoch odzvonil ľudskej tuposti, nevraživosťi, chaosu a strachu, ktorý do našich životov zasial perfidný neviditeľný súper s viditeľnými obeťami. Ľudia na celej planéte budú unisono vinšovať rodine, blízkym, kolegom a známym dobré zdravie – a teraz to všetci myslíme fakt úprimne!

Peter CABADAJ

FOTO – František MUCHA

TERCHOVÁ

Vydáva: Miestne kultúrne stredisko Terchová,
ul. sv. Cyrila a Metoda č. 96, 013 06 Terchová

IČO vydavateľa: 00364886

Šéfredaktor: Ján Miho ml.

Redakcia: Katarína Halapiová, Alena Cingelová, Adriána Ondrušová

Redakčná rada: Mgr. Peter Cabadaj, Rudolf Patrňiak, Ing. František Kadaš, František Mucha, Mgr. Renáta Opalková, Ing. Marián Zajac

Jazyková úprava: Mgr. Peter Cabadaj

Tlač: Varínska tlačiareň, Varín

Grafická úprava: Adriána Ondrušová

Adresa redakcie: MKS Terchová, tel. č. 041/5695 129,
0911 924 189, mks@terchova.sk
Obecný úrad Terchová, tel. č. 041/5695 138,
terchova@terchova.sk

Evidenčné číslo: 3548/09

ISSN 1338-8827

Vyšlo v decembri 2020

VYDANÉ S FINANČNOU PODPOROU OBCE TERCHOVÁ

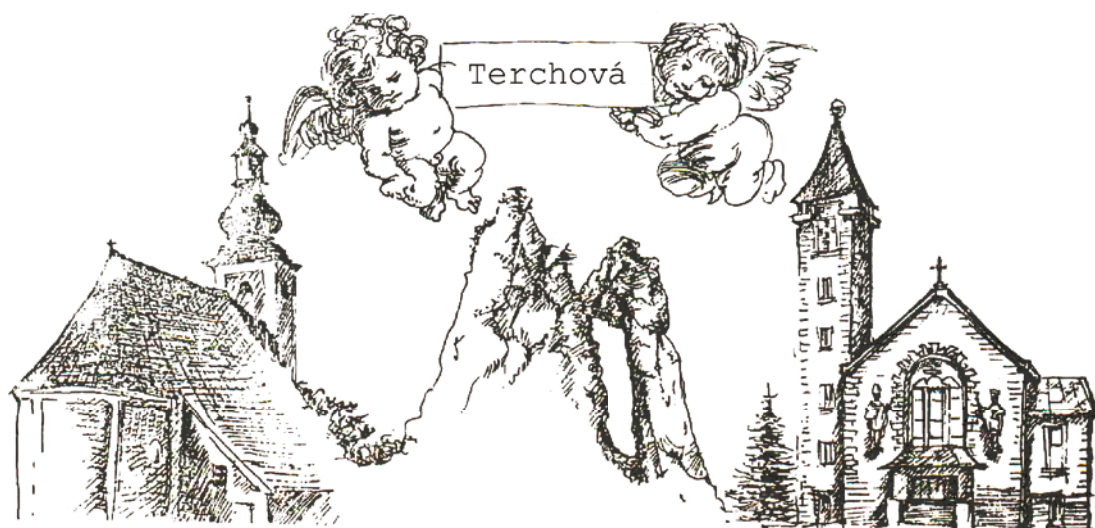
OBSAH

2	ÚVODNÍK O zdraví aj kráse		Rozprávanie o Svetozárovi Stračinovi Zomrel Štefan Pelikán	38–40	HUMOR – SATIRA – IRÓNIA Silvestrovským atramentom
4–7	FARSKÉ LISTY Životné jubileum otca biskupa Tomáša Galisa Ľudová zbožnosť Program svätých omší a podujatí Spomienky a poďakovania Svätý Mikuláš prišiel aj tento rok	29–30	PRIŠLO NA NAŠU ADRESU Sedem divov Terchovej – opäť ste zabodovali! Vršanská muzika letela v balóne Gobelín Jánošík a jeho družina Stretnutie s americkým Jánošíkom	41	KRÍŽOVKA
8–9	SERIÁL Drevený kríž pred osadou Káčerovia Kaplňka Panny Márie u Jánošov	31–32	NEUNIKLO NAŠEJ POZORNOSTI Jubileum svetového uznania prvého filmového Jánošíka Rozprávková čakareň v nemocnici	42–43	HISTORKY Chvastekove stretnutie s medveďom Ako si Chvastek liečil žalúdočné vredy Družstevné seno
10–13	OBEČNÝ ÚRAD INFORMUJE Poďakovanie starostu Zbojníková smrť Rudolf Patrnčíak – laureát Ceny Pavla Tonkoviča 2020 Zrekonštruované multifunkčné ihrisko v ústredí Školská jedáleň s kuchyňou v ústredí v novom šate Nielen lovenie, ale aj starostlivosť a čistenie potokov Poľovnícka spoločnosť Jánošík Terchová informuje	33	ŤAŽKO UVERITEĽNÉ JUBILEUM Zdeno Horecký deväťdesiatročný	44–45	ZŠ S MŠ ADAMA FRANTIŠKA KOLLÁRA
		34–35	PREČÍTALI SME SI Veselé vecičky pre každého	46–47	NAŠI VO SVETE Terchovská Sihla je čarovné miesto
		36–37	PREDSTAVUJEME Terchovské dievčatá vo svete módy a krásy	48–50	ŠPORT Bol to dobrý nápad V Terchovej máme majstrov! Nečakané stretnutie na Sihle
				51	REKLAMA
				52	INFOSERVIS
14–15	JUBILEUM Jubileum výtvarníka Jánošíkových dní Pred 110 rokmi sa narodil Milan Šaradin				
16–17	ROZHOVOR Terchovské noviny sú mojou srdcovou záležitosťou				
18–19	PRIPOMENULI SME SI O terchovských doskách, ktoré znamenajú svet Legendárna pieseň V slovenských dolinách má 45 rokov Film, ktorý preslávil Terchovú				
20–21	OSOBNOSTI TERCHOVEJ (82.) Vincent Synák				
22–28	REMINISCENCIE Päťdesiat rokov od úmrtia Mira Križa Príbehy napísané Vianocami				

FOTO – Rudolf PATRNČIAK

FOTO – Rudolf PATRNČIAK

KRESBA Milan Opalka Noviny Terchová, 1990

Životné jubileum otca biskupa Tomáša Galisa

Dňa 22. decembra 2020 oslávi krásne životné jubileum, 70 rokov, náš diecézny biskup Mons. Tomáš Galis. K dlhému zástupu gratulantov sa pripájajú aj farníci a občania Terchovej so želaním pevného zdravia, hojného Božieho požehnania a mocnej ochrany Panny Márie Sedembolestnej – patrónky Slovenska.

Pri tejto príležitosti nezaškodí pripomenúť stále aktuálne poslanstvo otca biskupa Tomáša, ktoré vydal rodičom v Žilinskej diecéze na sviatok Svätej rodiny 29. decembra 2019. Vyberáme z neho nasledujúci úryvok.

Milovaní rodičia, otcovia a mamy,

každý z vás ste v okamihu svojej lásky dali Bohu možnosť vdýchnuť novému telu nesmrteľnú dušu, aby mohol vzniknúť nový ľudský život – vaše dieťa. Takto ste získali výnimočnú účasť na Božom stvoriteľskom konaní. Prijali ste veľký dar, aj veľké poslanie a záväzok. Ponúkli ste Bohu i svojim deťom to najlepšie zo seba, aby vaše deti mohli rásť telesne aj duchovne. Priniesli ste tiež svoje deti, aby boli pokrstené Ježišovým krstom v mene Najsvätejšej Trojice, a aby sa začlenili do spoločenstva Cirkvi – do tajomného Kristovho tela. Myslím na vás a ďakujem za každého z vás všemohúcemu Bohu Otcovi, od ktorého pochádza každý ľudský život, a ktorý vás povolal do tejto vznešenej spolupráce. Prosím ho o silu i múdrosť Ducha Svätého pre vás, a tiež o vytrvalosť v tomto veľkom poslaní, ktoré vám zveril. Pozerajte sa teda vy sami, drahí rodičia, vytrvalo na Božiu tvár, ktorá sa nám zjavila v Ježišovej tvári, aby ste sa jej stali podobnými. Aby vaše deti mohli dostať všetky dary otcovstva i materstva, ktoré sú zakorenené v Bohu. Aby ste svoje deti vlastnou blízkosťou s Bohom priviedli k prameňu opravdivej lásky, z ktorej a pre ktorú boli stvorené a zrodené.

Modlím sa za vás a s vďakou vám žehnám.

Váš biskup Tomáš.

-red-

FOTO – Milan KOSEC

NÁSTENNÝ KALENDÁR 2021

Ľudová zbožnosť

Nástenný kalendár TERCHOVÁ 2021 je venovaný 290. výročiu vzniku Farnosti a postavenia Kostola svätého Martina v Terchovej (1731 – 2021). Hlavnú obsahovú líniu tvoria prejavy ľudovej zbožnosti v priebehu cirkevného, respektíve kalendárneho roka – tak v historickom, ako i súčasnom živote obce. S takýmto ideovým konceptom prišli Rudolf Patrňák a Marián Zajac, ktorí vybrali aj fotografie. Vydavateľmi záslužného diela sú Obec Terchová & Varínska tlačiareň. Informatívny text o Kostole sv. Martina, ktorý uverejňujeme, nástenný kalendár otvára.

Terchová do roku 1731 nedisponovala vlastným kostolom ani farnosťou. Táto skutočnosť nútila veriacich zúčastňovať sa bohoslužieb a prijímať sviatosti vo Varíne. Obec bola súčasťou varínskej farnosti a spomínaný Varín vzdialený 15 kilometrov. Každodenná namáhavá práca na poli a v lesoch však neumožňovala ľuďom cestovať (číže ísť po vlastných, pešo) tak ďaleko. Veriaci terchovský ľud si preto budoval kríže, kaplnky či zvonice a na týchto miestach prednášal svoje modlitby, ďakovania a prosby Pánu Bohu. Pokračujúci rast obce si ale začal vyžadovať samostatnú farnosť, respektíve vlastný chrám s farou. K zriadeniu farnosti a vybudovaniu kostola, ktorý zasvätili svätému Martinovi, prišlo v spomenutom roku 1731.

Základinu rímskokatolíckemu kostolu v Terchovej venoval majiteľ strečnianskeho panstva Karol Seréni. Inventárny súpis chrámu z roku 1758 medzi iným obsahuje jednu zlatú monštranciu, dva strieborné kalichy, strieborné cibórium a postriebrenú medenú patinu. Z obradných rúch v súpise figuruje dvanásť álb, jedenásť korporálov, tri kazule (ornáty) a jeden zelený pluviál. Farnosť svätého Martina Terchová možno na základe dostupných faktov zaradiť medzi skromnejšie vybavené, nie však chudobné farnosti.

Podľa všetkého sa v tomto období začala používať aj obecná pečať (bol na nej stvárnený patrón kostola), hoci priamy doklad o jej použití pochádza až z roku 1822. Pečať zobrazovala svätého Martina na koni ako dáva časť svojho plášťa žobrákovi; rámcoval ju nápis Sigillum pagi Terchová 1822.

Kostol svätého Martina bol zrealizovaný ako jednolodová stavba s predstavanou západnou vežou, ktorá mala k presbytériu prístavanú severnú sakristiu. Presbytérium riešili projektanti polkruhovou lunetovou klenbou a celú loď chrámu valenou klenbou s lunetami. Do lode sa vstupovalo z podvežia obdĺžnikovým portálom so segmentovým záklenkom, z juhu obdĺžnikovým portálom s hladkou kamennou šambránou, ohraničenou lištou. Okná lode a svätyne mali polkruhovú záklenky. Strecha lode bola sedlová, krytá šindľom, po stranách čelného štítu sa nachádzali oválne otvory. Pätipodlažná veža sa vyznačovala mierne nepravidelným (štvorcovým) pôdorysom.

Interiér čelnej fasády kostola bol pomaľovaný lizénami. Na čelnej strane stredu lode stál hlavný oltár v neskorobarokovom štýle,

zhotovený v druhej polovici 18. storočia. Dominantou stĺpovej časti bol obraz patróna chrámu svätého Martina, biskupa (narodený 316 – zomrel 397), z osemnásteho storočia pochádzali štyri barokové plastiky. Stred vyplňal obraz svätice Anny, nad ním sa nachádzal portrét svätého Antona od známeho maliara, rezbára a reštaurátora Konráda Švestku z roku 1906. Mimochodom, obraz svätého Antona patrí medzi umelcove posledné diela, lebo v novembri 1907 zomrel... V barokovom štýle bola postavená i kazateľnica; jej parapetu vyplňali ploché reliéfy alegorických postáv. Išlo o voľne namaľované obrazy svätcov Petra a Dominika z polovice 19. storočia.

Chrám bol postavený z lomového kameňa (pieskovec, bridlica), s využitím menšieho množstva tehly. Veža mala cibulovitú podobu so šindľovou strechou.

Nakolko kostol po vojne prestal slúžiť pôvodnému účelu, v roku 1949 ho uzatvorili. Ďalší osud objektu predstavuje smutnú kapitolu novodobej terchovskej histórie. Vari najsmutnejšiu! Okresné stranícke orgány i napriek protestom miestnych veriacich direktívne „ponúkli“ schátralý interiér roľníckemu družstvu... Vedenie obce po zrútení strechy s klenbou akceptovalo necitlivé rozhodnutie „vyšších orgánov“ a ostatky chrámu boli dynamitom zrovnané so zemou. Vzápätí – v predvečer vianočných sviatkov, 23. decembra anno Domini 1980 o 14.00 h – sa začalo s dôkladnou likvidáciou zvyškov objektu. Prišlo k tomu len niekoľko mesiacov pred 250. výročím postavenia Kostola svätého Martina...

Peter CABADAJ

Program svätých omší a podujatí

V KOSTOLE SV. CYRILA A METODA V TERCHOVEJ POČAS
VIANOČNÉHO OBDOBIA 2020/2021

Rímskokatolícka cirkev, Farnosť sv. Martina, 013 06, Terchová
tel.: 041/5695 190, www.fara.sk/terchova

DÁTUM	DEŇ	LITURGICKÉ SLÁVENIE	ČAS SV. OMŠÍ A PODUJATÍ
24. 12. 2020	Štvrtok	Štedrý deň	6:30 sv. omša 24:00 Polnočná sv. omša zo sviatku Narodenia Pána
25. 12. 2020	Piatok	Narodenie Pána	6:30 sv. omša 8:30 sv. omša 10:30 sv. omša 16:00 Jasličková pobožnosť
26. 12. 2020	Sobota	sv. Štefan, mučeník	8:30 sv. omša 10:30 sv. omša 17:00 sv. omša
27. 12. 2020	Nedeľa	Svätej rodiny Ježiša, Márie a Jozefa	6:30 sv. omša 8:30 sv. omša 10:30 sv. omša 18:00 sv. omša
31. 12. 2020	Štvrtok	sv. Silvester	6:30 sv. omša 16:00 sv. omša s ďakovnou pobožnosťou na konci roka 23:30–24:00 tichá adorácia v kostole s požehnaním
1. 1. 2021	Piatok	Panny Márie Bohorodičky, Nový rok	6:30 sv. omša 8:30 sv. omša 10:30 sv. omša 18:00 sv. omša
6. 1. 2021	Streda	Zjavenie Pána – Troch kráľov	6:30 sv. omša 8:30 sv. omša 10:30 sv. omša 18:00 sv. omša
12. 1. 2021	Nedeľa	Nedeľa Krstu Pána	6:30 sv. omša 8:30 sv. omša 10:30 sv. omša 18:00 sv. omša

Tohtoročná Jasličková pobožnosť sa neuskutoční v klasickom kultúrno-duchovnom prevedení,
aké bývalo po minulých rokoch, ale bude to liturgická pobožnosť s ľudovým spevom

SPOMIENKA

Modlitba na perách spomienky otvára,
pri nich sa naše srdce do žiaľu ponára.
Hoc Tvoja hviezda zhasla
a slnko ju už nemože hriať,
stále je s nami
a vždy Ťa budeme milovať.
Dúfam, že si už v nebi a pozeráš
sa na nás zhora,
navždy Ťa milujeme,
odkazujeme Ťi zdola.
Budeš žiť v našich srdciach
dovtedy, kým tu budeme,
ocí, počkaj na nás hore, určite
sa raz stretneme!

Dňa 22. 12. 2020 si pripomenieme
nedožité 60. narodeniny
nášho milovaného manžela,
otca, starého otca

JÁNA VANTÚCHA
z Terchovej

Prosíme, venujte mu tichú
modlitbu a spomienku.

S láskou a úctou spomínajú
manželka a deti s rodinami

SPOMIENKA

Keby sa dalo zavolať do neba a povedať
Ťi, ako smutno nám je bez
Teba, ako Ťi z očí žiarila láska a добрôta,
ktorá nám dávala zmysel života.
Keby sa dal vrátiť čas, pohľadiť, počuť
Tvoj hlas a stretnúť sa s Tebou zas.
Nebeský otec Ťi život dal, uplynulo 30
rokov, čo Ťa od nás k sebe povolal.

Dňa 28. novembra 2020 sme si
pripomenuli 30. výročie, čo nás navždy
opustil náš drahý otec a starý otec

Štefan Švec

Kto ste ho poznali, venujte mu s nami
modlitbu a tichú spomienku.

S láskou a úctou spomínajú dcéry
Hanka a Štefka s rodinou

SPOMIENKA

*Aj keď čas beží ako voda,
zabudnúť na Teba sa nedá.
S tichou spomienkou k Tvojmu
hrobu chodíme, pri plamienku
sviečky sa za Teba modlíme.*

Dňa 10. decembra 2020 uplynuli
4 roky, čo nás navždy opustil náš drahý
manžel, ocko, starký a prastarký

Bernard Berešík
z Terchovej – Bieleho Potoka

*S úctou a láskou spomínajú
manželka, dcéry s rodinami, syn
Peter s rodinou a syn Pavol*

SPOMIENKA

*Posielame pozdrav do neba,
Martinka naša, pre Teba.
Spomienku tichú dnes posielat
Ti chceme, objat Ťa
a povedať Ti, ako veľmi
Ťa milujeme!
Už len kyticu kvetov z lásky
Ti na hrob môžeme dať,
pokojný večný spánok priať
a s bolesťou v srdci na
Teba spomínať.*

Dňa 2. októbra 2020 uplynulo 20
rokov, čo nás navždy opustila
naša drahá dcéra a sestra

Martinka Konštiaková

S láskou spomína smútiaca rodina

POĎAKOVANIE

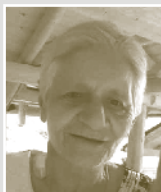
*Utíchlo srdce, utíchol hlas, mal
si rád život a všetkých nás.
Odišiel si navždy, túžil si žiť, ale
osud to zariadil tak, že musel si nás
tak nečakane a navždy opustiť.
Hoci si odišiel a niet Ťa medzi nami,
v našich srdciach zostaneš stále s nami.*

Z úprimného srdca ďakujeme všetkým
príbuzným, známym, susedom,
kamarátom, jaskyniarom a ďalším, ktorí
sa prišli rozlúčiť s našim milovaným
manželom, otcom a starým otcom

Ondrej Štefkom

*Ďakujeme tiež všetkým, ktorí nás
podporili v tých najťažších chvíľach.
Smútiaca rodina*

SPOMIENKA

*Čas nelieči bolesť
ani rany,
iba nás učí žiť
bez toho,
koho sme mali radi.*

Dňa 16. októbra 2020 sme si pripomenuli
1. výročie, čo nás navždy opustila
naša mama, stará mama a sestra

Anna Lacková,
rod. Haviarová

*Kto ste ju poznali, venujte jej
tichú modlitbu a spomienku.*

*S láskou a úctou spomínajú dcéra Vlasta
s rodinou, sestry Gita a Ludmila s rodinou*

SPOMIENKA

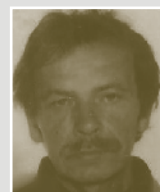
*V neznámy svet
odišla si spať,
zaplakal každý,
kto Ťa mal rád.
Odišla si od nás,
my ostali sme
v žiali, no vždy
budeš v srdciach
tých, ktorí
Ťa milovali.*

Dňa 8. novembra 2020 uplynulo 6
rokov, čo nás navždy opustila naša
drahá mama, starká, prastarká

Kamila Vantúchová,
rodená Ďurneková

S láskou spomína smútiaca rodina

SPOMIENKA

*„Čas plynie, roky
ubiehajú,
ale krásne
spomienky
v srdci zostávajú.“*

Dňa 21. novembra 2020 uplynulo 8
rokov, čo nás navždy opustil náš drahý

Janko Fondrk

*Kto ste ho poznali, venujte mu
tichú modlitbu a spomienku.
S láskou a úctou spomínajú manželka,
mama, sestra a ostatná rodina*

Svätý Mikuláš prišiel aj tento rok

V nedeľu 6. decembra 2020 navštívil sv. Mikuláš so svojím anjelským a čertovským sprievodom našu obec, aby potešil všetkých, no najmä deti. Jeho putovanie Terchovou trvalo približne tri hodiny a okrem ulíc v centre dediny zavítal aj na Biely Potok a do Struhárne. Všade našiel veselé a zvedavé deti, ktorým po stretnutí s ním ostali sladké jazýčky a v očiach iskričky. Po zvečerní odišiel sv. Mikuláš na páre krásnych koní rozdávať radosť do ďalšieho chotára.

-red-

FOTO – František MUCHA

Kaplnky, kríže – Božie muky, sochy svätých či zvonice sú hojne rozosiate po celom terchovskom chotári. Popri cestách, v osadách, na kopcoch, pri domoch... Dodávajú miestam, na ktorých sa nachádzajú, ďalší rozmer. Ten človek pochopí, až keď sa na tom mieste zastaví, zamyslí, porozhliada a pomodlí. Tak ako zbožný terchovský umelec, ktorý v priebehu storočí roztrúsil svoje kamenné, drevené i železné artefakty po Terchovskej krajine, aby vydal svedectvo o dobe, v ktorej žil, a zanechal posolstvo pre súčasnosť. Preto sme sa rozhodli na stránkach obecných novín mapovať a približovať tieto zaujímavé miesta ako príspevok k lepšej orientácii a poznaniu miestnej – terchovskej histórie. V tomto čísle si bližšie predstavíme drevený kríž pred osadou Káčerovia a Kaplnku Panny Márie v osade Jánošovia. Mimochodom, tieto osady, hoci sú od seba značne vzdialené, majú na seba vzájomne krásny výhľad a ležia v rovnakej nadmorskej výške 740 – 745 m. n. m.

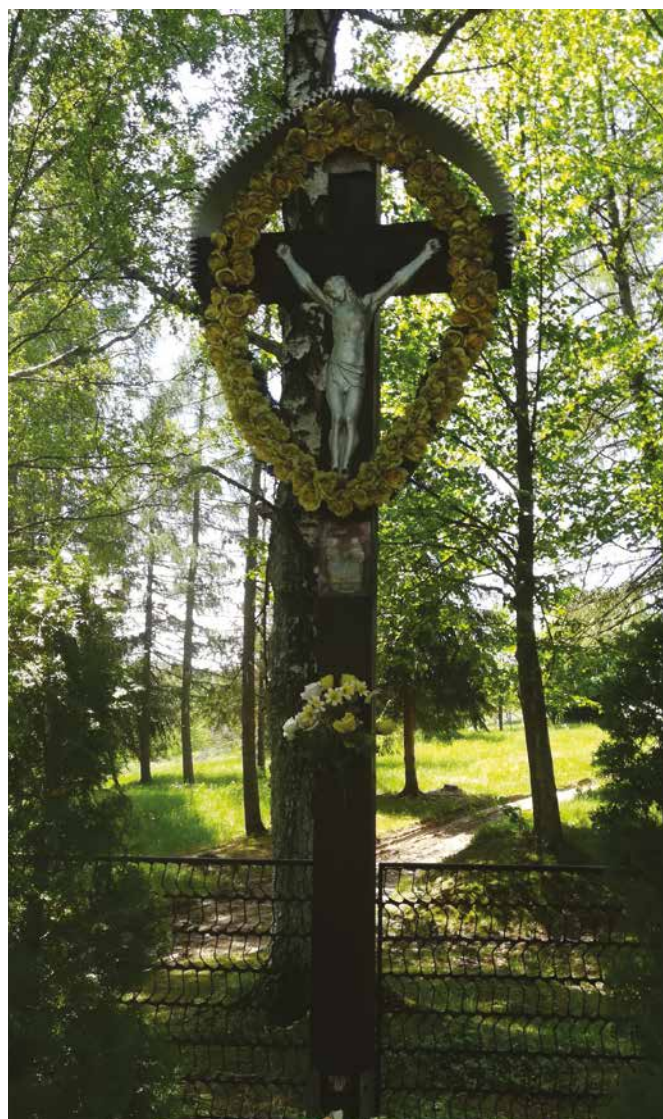
KAPLNKY A KRÍŽE V TERCHOVSKEJ KRAJINE
(XXIX., XXX.)

Drevený kríž pred osadou Káčerovia

O tomto kríži, ktorý je umiestnený v blízkosti križných ciest, turistických i cykloturistických chodníkov, nám ochotne poskytli informácie miestni rodáci Vincent Vojtek (76) a Jozef Ďuračka (78). Hoci v osade už trvalo nebývajú a chodia sem len chalupáčiť, z ich rozprávania a spomienok na mladosť bolo cítiť vrúcny vzťah k tomuto miestu.

Vincent Vojtek, ktorý veľa čerpal aj z vedomostí staršieho brata Alojza (79), nám o zhruba trojmetrovom kríži povedal: „Práve brat Alojz s manželkou Irenou, ktorí bývajú v Žiline-Bytčici, sa v poslednom období o kríž starali a starajú vedno so svojimi deťmi. Súčasný kríž stojí na svojom mieste od roku 1996, keď prebehla posledná rekonštrukcia. Dokumentuje to aj malý, zrejme hliníkový štítok v dolnej časti vertikálneho ramena kríža, kde je okrem tohto letopočtu uvedený aj rok postavenia predošlého kríža, a to rok 1945. Išlo zrejme o prejavenie vďaky miestnych obyvateľov za skončenie Druhej svetovej vojny, lebo front na jej konci prechádzal aj tadiaľto. Podľa pamätníkov to bolo ťažké obdobie.

Súčasný kríž navrhol podľa vzoru starého kríža akademický sochár Štefan Pelikán z Lietavskej Lúčky, s ktorým sa brat Alojz poznal. Kým bol však osadený, ubehli tri-štyri roky, počas ktorých čakal nový kríž v humne Augustína Podhorského a u nás. Kríž je zhotovený z fošni z červeného smreka, pod nohami ukrižovaného Krista je doň vytvorený výklenok, v ktorom sa nachádzajú malé

sošky tvoriace Svätú rodinu – malý Ježiš, Panna Mária a svätý Jozef. Ponad kríž je pripevnený plechový oblúk, do ktorého sú po obvode vystrihnuté okrasné prvky.

Sochu Ježiša Krista vždy lemoval veniec z kvetov, ktorý vedeli uviť káčerovské dievčatá a ženy. Súčasný veniec robila, myslím, Alojzova manželka Irena s dcérou Lenkou. Tie červené smrek, čo sú neďaleko kríža, sadil ešte náš otec Ján Vojtek, narodený v 1909 roku, a čerešne my bratia. Možno bol na tomto mieste kríž aj pred rokom 1945, lebo sú tu vysadené pekné brezy a duby, z ktorých jeden už pamätá veľa rokov.“

Jozef Ďuračka doplnil rozprávanie svojho suseda a takisto rodáka z osady Káčerovia Vincenta Vojteka o ďalšie zaujímavé informácie: „Križ bolo treba oplotiť, aby kvety a to, čo bolo pri ňom, neničila divá zver, a aby to bolo pekné. Lojzo Vojtek robil v ZVL-ke. Odtiaľ doniesol kovové výlisky, ktoré sa privarili k stĺpikom, ja som zohnal striebrenku na náter.

V roku 1996 trvalo žili v osade ešte moja mama Ľudmila Ďuračková a Zofia Janková. Ony zavolali pána farára, keď sa obnovil kríž, aby ho vysvätil. Pri kríži sa stretávalo a modlievalo veľa ľudí. Spomínaný Augustín Podhorský, ktorý tragicky zahynul na traktore, sa predmodlieval májové pobožnosti. Chodila na ne celá osada – aj ľudia od Matejícok a Lackov.“

Na záver zaujímavej debaty o tomto pietnom mieste, keď sme sa lúčili, obaja páni s jemným úsmevom uviedli: „Povedali sme, na čo sme si spomenuli. Keby sme boli mladší, pamätali by sme si viac. Hádám sme sa nepomýlili...“

Kaplnka Panny Márie u Jánošov

O tejto nedávno zhotovenej kaplnke, ktorá sa nachádza na peknej lipe neďaleko starého kadluba, nám viac povie Helenka Jánošíková. Býva v osade Jánošovia, kde tiež sprevádza návštevníkov Symbolického domu Juraja Jánošíka.

„Kaplnku zhotovil v roku 2015 môj švager a rodák z tejto osady Miroslav Jánošík, bývajúci v Pravenci. Návštevníci osady pri hľadaní miesta narodenia Juraja Jánošíka nachádzajú aj túto nenápadnú kaplnku so soškou Panny Márie. Radi sa pri nej zastavujú – zvlášť v týchto pohnutých časoch.“

My, poslední trvalo bývajúci obyvatelia osady, by sme po zdravom prežití pandémie radi dali na znak úcty a vďaky Kaplnku Panny Márie Lurdskej vysvätiť nášmu pátrovi.“

TEXT a FOTO – Marián ZAJAC

Stano LAJDA: Podľa El Greca (kresba, 2019)

NECH BETLEHEMSKÉ
JEZULIATKO,
TAK NÁDHERNE OSPIEVANÉ
I V TERCHOVSKÝCH
KOLEDÁCH, VSTÚPI
POČAS VIANOC
AJ DO VÁŠHO PRÍBYTKU.

NECH VÁM UŠTEDRÍ POKOJ,
ZDRAVIA, ŠŤASTIA,
POŽEHNANIA AJ V NOVOM
ROKU 2021

Ondrej Demo

PodĎakovanie starostu

Vážení spoluobčania,

počas dvoch po sebe nasledujúcich víkendov (31. 10. – 1. 11. a 7. 11. – 8. 11. 2020) prebehlo na Slovensku plošné testovanie na koronavírus s označením COVID-19. V našej obci sme mali zriadené testovacie miesta, kde pracovali štyri odborné tímy. Vzhľadom na krátkosť času a rozsah úloh zo strany štátnych inštitúcií, pri ktorých bola obec spolusúčinná, išlo o náročnú akciu, ktorú sa však podarilo zvládnuť. Preto sa chcem úprimne poďakovať všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom pomáhali a priložili ruku k dielu. Vojací, lekári, zdravotníci, dobrovoľníci, zamestnanci samosprávy a ďalší ochotní ľudia opäť potvrdili, že sa vieme v prípade akútnej potreby zomknúť a potiahnúť za jeden koniec povrazu. Zároveň sa chcem poďakovať aj všetkým, ktorí sa prišli otestovať a svojou disciplinovanosťou prispeli k zdarnému priebehu akcie. Veľmi si to vážim a ešte raz všetkým ďakujem.

Jozef DÁVIDÍK
starosta obce

INFORMÁCIA O POČTOCH NA ANTIGÉNOVÉ TESTOVANIE COVID-19

ODBERNÉ MIESTO	31. 10. – 1. 11. 2020	POZITÍVNI	7. – 8. 11. 2020	POZITÍVNI
Relaxačné centrum Terchovec, Terchová sv. Martina	754	7	991	2
Relaxačné centrum Terchovec, Terchová sv. Martina	525	4	448	0
ZŠ s MŠ Terchová u Gregušov	926	7	928	4
Hotel Diery, Biely Potok	565	6	664	1
	2770	24	3031	7
Počet infikovaných	0,866 %		0,231	

V NOVOM ROKU 2021 ŽELÁM
VŠETKÝM OBČANOM TERCHOVEJ
A ĽUĎOM DOBREJ VÔLE 53 TÝŽDŇOV
ZDRAVIA, 365 DNÍ ŠŤASTIA, 8 760
HODÍN POHODY, 525 600 MINÚT
TVORIVOSTI A 31 536 000 SEKÚND
LÁSKY

Jozef Dávidík
starosta obce

Zbojníková smrť

Husličky z javora,
pekneže mi hrajte,
keď ma vešať budú,
za mnou zaplakajte.

Keď ma vešať budú
na vrchu Oblaze,
za moju slobodu
postrhám reťaze.

Ej, sloboda milá,
i môj život mladý,
krátka bola chvíľa,
nič vás nenahradí.

Mladosť, moja mladosť,
mladosť moja sladká,
peknúčka Terchová,
ty si moja matka.

Majestát Rozsutec,
ty si jak môj otec:
na vrch sa postavím,
fajočku zapálím.

Ešte ťa, smrť moja,
na chvíľku zastavím,
potom si ma zober,
budem večne mladým.

Husličky z javora,
pekneže mi hrajte,
keď ma vešať budú,
za mnou zaplakajte.

Kamil MURÁŇ

KRESBA Milan Opalka Noviny Terchová, 1990

Rudolf Patrnčiak – laureát Ceny Pavla Tonkoviča 2020

Rada Hudobného fondu schválila na základe návrhu Spolku hudobného folklóru Cenu Pavla Tonkoviča za rok 2020 pre Rudolfa Patrnčiaka – za výnimočný interpretačný a organizátorský prínos v oblasti folklórneho umenia na Slovensku i v zahraničí. Slávnostné udeľovanie, ktoré sa malo konať 8. septembra 2020 v Zichyho paláci v Bratislave, sa napokon zo známych príčin, spôsobených šírením koronavírusu, nekonalo. Laureátovi k oceneniu srdečne gratulujeme.

-red-

FOTO – Milan KOSEC

Zrekonštruované multifunkčné ihrisko v ústredí

V novembri tohto roku sme dokončili celkovú rekonštrukciu multifunkčného ihriska v školskom areáli v ústredí, ktorá v sebe zahŕňala výmenu umelého trávniku, opravu mantinelov okolo celého ihriska a opravu ochranných sietí. Rekonštrukcia sa mohla uskutočniť aj vďaka účelovej finančnej dotácii z Úradu vlády Slovenskej republiky, a tiež prostriedkov z obecného rozpočtu. Naši školáci tak majú na športové aktivity k dispozícii zrenovované kvalitné multifunkčné ihrisko. Zároveň apelujeme na dodržiavanie prevádzkových predpisov a šetrné zaobchádzanie s vybavením športoviska, aby svojmu účelu slúžilo dlhú dobu.

-Ocú-

Školská jedáleň s kuchyňou v ústredí v novom šate

V letných mesiacoch tohto roka prebehla rekonštrukcia školskej jedálne s kuchyňou v školskom areáli v ústredí, ktorá bola financovaná z prostriedkov obecného rozpočtu a získanej dotácie z Ministerstva financií Slovenskej republiky. Súčasťou prác bola komplexná rekonštrukcia elektroinštalácie v kuchyni, oprava zdravotníckej (vodovod, kanalizácia), výmena vzduchotechniky v kuchyni (nové digestory nad kuchynskými spotrebičmi), doplnenie kuchynských spotrebičov (elektrické sporáky a varné kotle) a zadováženie nových antikorových pracovných stolov. Veríme, že zmodernizované priestory skvalitnia proces prípravy jedál a celkovo poslúžia dobrej veci pre všetkých, ktorí ich budú využívať.

-Ocú-

FOTO – Marián ZAJAC

Nielen lovenie, ale aj starostlivosť a čistenie potokov

V našej spoločnosti aktuálne rezonuje téma ochrany prírody, vôd, ovzdušia a ich zachovanie pre budúce generácie. Ani členom našej obvodnej organizácie č. 5 Slovenského rybárskeho zväzu nie je táto téma ľahostajná.

Činnosť organizácie nie je zameraná iba na lov rýb. Ak chceme, aby naše potoky boli vhodným miestom pre odchov a lov rýb, musíme sa o ne starať. Každoročne organizujeme brigády na budovanie a opravu splavov a čistenie potokov. V tomto roku sme mali brigády s veľkou účasťou. Naplnili sme nespočetné množstvo vriec. Je až neuveriteľné, čo všetko dokážu ľudia do rieky nahádzať – napriek tomu, že sa v obci pravidelne organizuje zber, v rámci ktorého sa ľudia môžu všetkého prebytočného legálne zbaviť.

Veľké poďakovanie chcem vyjadriť všetkým zúčastneným rybárom, ako i starostovi obce Jozefovi Dávidíkovi, ktorý nám poskytol vrecia, zberný dvor a taktiež občerstvenie.

TEXT a FOTO – Štefan RYBÁR

Milí naši seniori,

po minulé roky sme sa spoločne zvykli na jeseň v októbri stretávať pri príležitosti Mesiaca úcty k starším. Žiaľ, známe opatrenia, ktoré v tomto čase platia nielen na Slovensku, nám v tom zabránili. Prijmite preto aspoň túto malú pozornosť zo strany obce, ako aj uistenie, že na Vás myslíme. Verím, že o rok bude situácia priaznivejšia a dovoľí nám stretnúť sa, zabaviť i porozprávať.

Dovoľte mi preto, aby som Vás srdečne pozdravil a zaželel Vám všetko najlepšie, najmä veľa zdravia, ktoré je v každej dobe vzácnym darom, a k nadchádzajúcim vianočným sviatkom prajem najmä hojnosť Božích milostí.

S úctou

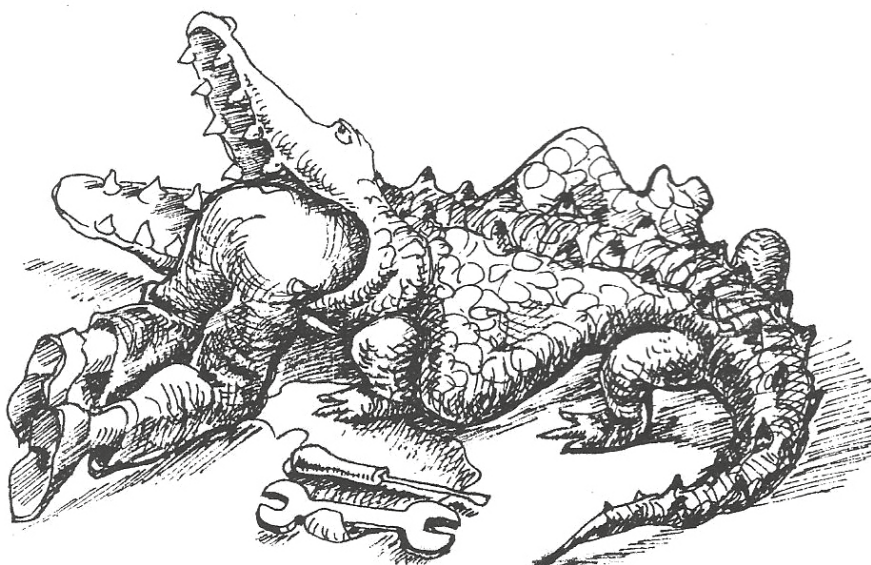

Jozef Dávidík, starosta obce

Poľovnícka spoločnosť Jánošík Terchová informuje

PS Jánošík Terchová dáva do pozornosti svoje nové webové sídlo www.psjanosik.sk, ktoré vzniklo za účelom informovania členov o interných záležitostiach spoločnosti. Zároveň chceme priblížiť históriu terchovského poľovníctva a v neposlednom rade prezentovať širšej verejnosti prácu a ciele poľovníctva ako súčasť života na vidieku.

PS Jánošík Terchová

ŠEŠŤDESIATINY JÁNA NOVOSEDLIAKA

Jubileum výtvarníka Jánošíkových dní

Ján Novosedliak v Jánošíkovom dome. FOTO – MILAN KOŠEC

Dňa 20. novembra 2020 oslávil šesťdesiatiny Mgr. art. Ján Novosedliak – okrem iného tiež dlhoročný výtvarník medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni. Keďže ho širšia terchovská verejnosť bližšie nepozná, v stručnosti si tohto všestranného tvorca predstavíme.

Rodák z Martina sa na slovenskej výtvarnej scéne pohybuje už od stredoškolských čias. Absolvoval Strednú umelecko-priemyselnú školu v Kremnici, v rokoch 1983–1989 pôsobil ako grafik v Galérii P. M. Bohúňa v Liptovskom Mikuláši. Na jeseň 1989 začal študovať scénografiu a kostýmové výtvarníctvo na VŠMU v Bratislave; vysokú školu úspešne dokončil v roku 1996. Medzitým si v rámci študijného pobytu prehĺbil teoretické vedomosti i praktické zručnosti z odboru scénografia na Trent University v Northinghame (1993). Tento pobyt zásadne ovplyvnil umelcove vnímanie a uvažovanie o divadle a jeho širokospektrálnych formách, podobách, kontextoch a súvislostiach.

Obdivuhodný tvorivý záber

Keď absolvoval vysokú školu, istý čas žil v Prahe, kde pôsobil ako art director v komunikačnej, reklamnej a marketingovej agentúre DDB (1997–1998). Pracoval v kreatívnom

tíme, ktorý vytváral vizuály, celé manuály a koncepcie reklamných kampaní pre rôzne podnikateľské subjekty – vrátane veľkých nadnárodných firiem a obchodných reťazcov (McDonald, Compaque, Aliatel a iné).

Eminentný záujem Jána Novosedliaka realizovať sa najmä ako scénograf ho priviedol späť domov. Spolupracoval s viacerými domácimi divadelnými scénami (Slovenské komorné divadlo Martin, Mestské divadlo Žilina, Divadlo J. G. Tajovského Zvolen, Bábkové divadlo Banská Bystrica, Bábkové divadlo Žilina). Išlo o široký tvorivý záber – od scénografie cez kostýmové výtvarníctvo, priestorové inštalácie, graficko-dizajnérske práce, divadelné katalógy a plagáty, programové a informačné bulletiny, logá, piktogramy, kompletne vizuály reklamno-propagačných materiálov...

Ako grafik a dizajnér kooperoval so Slovenskou národnou knižnicou a Maticou slovenskou v Martine na realizácii mnohých (aj medzinárodných) výstavných projektov, inštalácií a knižných titulov.

Starká bola od Nogov

Ján Novosedliak od roku 2008 intenzívne spolupracuje s našou obcou. V tejto súvislosti uvedieme, že po starej mame, ktorá pochádzala z osady Nogovia, koluje v jeho žilách terchovská krv. Dvanásť rokov nepretržite pripravuje celkový vizuál Jánošíkových dní (plagáty, pozvánky, programové bulletiny, katalógy výstav, scéna, trička, suveníry...), významne tiež participoval na Cyrilometodských dňoch (vizuál, plagáty, pozvánky, výstavy, scéna). Keď mal tvorca abrahámoviny, konala sa v rámci programu 48. ročníka Jánošíkových dní v Relaxačno-informačnom centre Terchovec jeho jubilejná výstava (2010), ktorú venoval starej mame Veronike Kluchovej, rodenej Nogovej.

Pripomenieme tiež, že ako grafik a knižný dizajnér prispel Ján Novosedliak k vydaniu niekoľkých knižných titulov (monografia obce, pamätnice Cyrilometodských a Jánošíkových dní, Symbolický Jánošíkov dom, Sedem divov Terchovej a iné). Osobitnú zmienku si zasluhuje jeho kľúčový vklad do realizácie Symbolického Jánošíkovho domu v zbojníckej rodnej osade Jánošovia (výtvarný koncept, sochy, grafický dizajn, architektonické riešenie). Spomenúť treba aj unikátny projekt „hrajúcich“ autobusových zastávok, v rámci ktorého je autorom celkového grafického riešenia a technickým realizátorom.

Čerstvému šesťdesiatnikovi Jánovi Novosedliakovi vinšujeme do ďalších liet pevné zdravie, čistú myseľ, neutíchajúcu životnú energiu, spoľahlivý zásobník originálnych nápadov a čo najviac úspešne zrealizovaných projektov.

Ad multos annos, milý Jano!

Peter CABADAJ

Jubilantov vizuál budúročných Jánošíkových dní

Pred 110 rokmi sa narodil Milan Šaradin

Fotograf, športovec, publicista a jeden zo zakladateľov moderného cestovného ruchu v Jánošíkovom kraji Milan Šaradin (3. 11. 1910 Žilina – 17. 12. 1984 Terchová) patrí bez akýchkoľvek pochybností medzi výrazné postavy novodobých dejín našej obce.

Milan Šaradin na portrétnej malbe Františka Muchu (2018)

V rokoch 1930–1939 bol typografom v tlačiarni Fraňo v Žiline, následne (1939 – 1944) prevádzkovač po Karolovi Skřípskom obľúbený Horský hotel v Štefanovej. Prežil ťažké časy Slovenského národného povstania, vypálenie svojho hotela i vrátnanských chát. Za nezištnú pomoc prenasledovaným ho perzekvovali aj uväznili. Hneď po vojne organizoval a priamo budoval novú Chatu pod Chlebom, zasadil sa

o sedačkovú lanovku a organizačne zabezpečoval jej výstavbu. Stál pri vzniku Horskej služby Malá Fatra, participoval na realizácii lyžiarskych vlekov, dlhodobo viedol ako náčelník miestne lanové dráhy. Vrátna bola tiež jeho výrazným pričinením v roku 1962 zaradená do kategórie stredísk cestovného ruchu medzinárodného významu, neskôr (1967) kľúčovo prispel k vyhláseniu Krivánskej Malej Fatry za chránenú krajinnú oblasť.

Tvorca obrazových kníh

Ako uznávaný fotograf vydal niekoľko samostatných obrazových publikácií (Vrátna – dolina Malej Fatry, 1950; Wintersonne im Gebirge Roháče, 1953; Vrátna, 1953, 1956 a 1961), spoluautorsky sa podieľal na knihách Postavili sme výťah (1950), Vrátna (1954), Malá Fatra a Martinské hole (1956), Vrátna – turistický sprievodca (1958), Zima v slovenských horách (1961), Malá Fatra (1962 – 1963), Da Tal der Naturschönheiten Vrátna (1966)... Časť zo Šaradinovej bohatej fotografickej tvorby bola prezentovaná v rámci výstavy Vrátna – dolina Malej Fatry, ktorá sa ako programový celok Jánošíkových dní konala v roku 1996. Pri tejto príležitosti vyšla aj knižná publikácia Veď je tá Terchová... s jeho fotografiami.

Hlavný obsahový rozmer publicistickej činnosti tvorí fundovaná propagácia prírodných krás, zákutí i rarít, respektíve environmentálna obrana malofatranského prostredia a zobrazovanie života v ňom.

Vďaka ústretovosti dedičov – majiteľov autorských práv – mohli byť Šaradinove pôsobivé čiernobiely snímky uverejnené

v nástennom kalendári Terchová 2020, ktorý vyšiel pri príležitosti 440. výročia prvej písomnej zmienky o našej obci.

„Jánošíkov kraj bol náplňou môjho života a znamenal pre mňa najkrajšie obdobie vôbec. Dal mi vlastne všetko, čo som mohol sústavne obdivovať“ (M. Šaradin).

Jedinečné série

Rozmanité fotografické dielo Milana Šaradina má dnes z pohľadu Terchovej a malofatranského sveta hodnotu nezastupiteľného historického a kultúrneho dokumentu so silnou lyrickou dimenziou. Autor zanechal jedinečné série čiernobielych krajinárskych a zvykoslovných záberov, ako i cykly abstrahovaných extraktov prírody (hory, skalné útvary, voda, kvety...). Oprávnené možno konštatovať, že sa prostredníctvom svojej tvorby usiloval kreatívne zistiť, z akých prvkov je zložená terchovská krajina. Vytrvalo šiel po stopách jednoduchých ľudí, ktorí v nej žili, pracovali, snívali svoje sny... Napokon dospel k prekvapivému záveru, že tie stopy majú vo viacerých ohľadoch charakter a formu autentického umeleckého prejavu. Citlivý tvorca akoby nám chcel vlastnými fotografiami odkázať, že umenie je harmonické usporiadanie pôsobenia vplyvov chaotického sveta vôkol nás, pričom táto harmónia ponúka svojou fascinujúcou krásou skutočnú pastvu pre vnímavé oči i ďalšie ľudské zmysly.

Všestranne orientovaný a rozhladený Milan Šaradin, aktívny člen horolezeckého zväzu IAMES, získal viacero ocenení, ktoré súviseli s jeho aktivitami v Horskej službe, cestovnom ruchu, lyžiarskom a horolezeckom športe.

Peter CABADAJ

Milan Šaradin: Zimná krajina (rok neznámy)

Terchovské noviny sú mojou srdcovou záležitosťou

Súčasnosť

Pracovníci Varínskej tlačiarne (manželia Buchtovi v hornom rade s vnúčencami)

V rámci 30. jubilea vydávania našich novín nemôžeme opomenúť, dovoľm si napísať, ich rodinného tlačiaru a sponzora Jaroslava Buchtu z Dolnej Tižiny. Väčšia časť môjho života je spojená nielen s novinami Terchová, ale i dlhoročným kamarátstvom s Jarom Buchtom. Dovoľil som si preto osloviť majiteľa Varínskej tlačiarne a požiadať ho o rozhovor.

TERCHOVÁ: Máš ešte v pamäti, ako si vytlačil prvé číslo našich novín?

Jaroslav BUCHTA: Stalo sa to pred tridsiatimi rokmi – v roku 1990 – a boli sme prvým sponzorom terchovských novín. Spomínam si na spoluprácu s Rudom Patrničkom, Petrom Cabadajom, Milanom Opalkom, neskoršie s Mariánom Zajacom. Som veľmi rád, že ma k tomuto projektu pritiahli. Po revolúcii bola eufória, vznikali nové veci a všetko sme robili s nadšením. Terchovské noviny sú doslova mojou srdcovou záležitosťou. Spolu sme toho za uplynulých 30 rokov veľa zažili; horšie aj lepšie časy, radosť aj smútok.

Mimoriadne ma teší, že som súčasťou príbehu vašich novín. K Terchovej mám veľmi pekný osobný vzťah, preto som išiel do tohto projektu. Mám v obci veľa priateľov, rodinu. Dá sa povedať, že Terchová je môj ďalší domov. Ako dieťa som sem chodieval na prázdniny a prežil nádherné časy. Preto ma teší, že som mohol stáť pri vzniku terchovských novín. Vždy budem rád spolupracovať s týmto mojim domovom a podporovať ďalšie skvelé aktivity, ktoré v obci robíte – Cyrilometodské a Jánošíkove dni, Terchovský polmaratón, Terchovské národné divadlo...

TERCHOVÁ: Varínska tlačiareň je už dnes široko-ďaleko známa firma. Čo ťa inšpirovalo k tejto práci?

Jaroslav BUCHTA: Pred revolúciou som pomáhal pri tlači samizdatu Zrno na stroji, ktorý prišiel tajne. Tam sa to celé začalo. Práca, profesia a technika ma oslovili. Vyraďať noviny a knihy má pre mňa hlboký zmysel. Páči sa mi realizovať veci, ktoré majú hodnotu. Rád spomínam aj na to, ako sme neskôr tlačili, u nás doma vo Varíne, všetko v jednej izbe... V roku 1990 som si založil živnosť, postupne sme sa začali rozrastať, dokupovať nové tlačiarenské a knihárske stroje. Samozrejme, modernizujeme sa aj

v súčasnosti. Dnes môžem s hrdosťou povedať, že sme dobrá rodinná firma. A za to som vďačný celej rodine.

TERCHOVÁ: Aké tlačiarenské projekty máš už za sebou?

Jaroslav BUCHTA: Za tých tridsať rokov ich bolo obrovské množstvo. Máme zákazníkov, s ktorými spolupracujeme celé desaťročia. Stali sa priateľmi a tvoria akoby súčasť našej rodiny. Vždy sa tešíme z projektov, ktoré majú hodnotu a zmysel, ktoré šíria dobro.

TERCHOVÁ: Aké sú Tvoje plány do budúcnosti?

Jaroslav BUCHTA: Naším cieľom ako firmy je sústavne poskytovať klientom kvalitné služby, pomáhať, kde sa bude dať. Radi chceme spolupracovať s našimi stálymi zákazníkmi a sponzorovať dobré projekty. Mojim osobným cieľom je prenechať firmu svojim deťom, ak budú mať záujem. Ja sa chcem tešiť z vnúchat a užívať si rodinnú pohodu.

Záverom by som chcel novinám Terchová zaželať ešte mnoho rokov existencie, veľa dobrých článkov, príbehov a nápadov. Redaktorov nech práca stále baví a naplňa, lebo robiť takýto skvelý projekt je stopou zanechanou budúcim generáciám. Nech sa vám darí.

Za rozhovor poďakoval Ján MIHO
FOTOARCHÍV – Jaroslav Buchta

S manželkou pred 30 rokmi

ROK SLOVENSKEHO DIVADLA 2020

O terchovských doskách, ktoré znamenajú svet

Končiaci sa Rok slovenského divadla 2020 bol vyhlásený pri príležitosti 190. výročia vzniku ochotníckeho divadla na Slovensku a 100. jubilea založenia Slovenského národného divadla. Terchová patrí v súčasnosti medzi nemnohé obce, kde funguje bohatý divadelný život. Všetko sa to ale začalo oveľa skôr.

Obdobie po skončení prvej svetovej vojny a vzniku Česko-Slovenskej republiky (1918) naštartovalo v Terchovej čulý spoločenský, kultúrny a športový život. Veľký podiel na jeho zvelaďovaní mala najmä miestna bunka telocvičnej jednoty Orol, založená 29. mája 1921.

Bohaté tradície

Divadlo sa v dedine hrávalo od prvej polovice dvadsiatych rokov. Ochotníci realizovali svoje predstavenia najčastejšie v budove školy. Nakoľko tam nebol zavedený elektrický prúd, javisko, hľadisko, chodba i schody sa osvetľovali petrolejovými lampami... Režisérmi jednotlivých naštudovaných titulov boli kapláni Vojtech Jánsky, Marcel Žovič, Ladislav Laco, študenti Boris Ivanov, Koloman Geraldini, učители František Kunst, Anton Meško a Amália Vallová. Keď sa slávnostne otváral Kultúrny dom Andreja Hlinku, terchovskí divadelníci zahráli pri tejto príležitosti drámu Svätopluk v režii Františka Kunsta. Hlavnú rolu stvárnil český učiteľ Alois Šacl a v predstavení (okrem ďalších pedagógov) účinkovali aj miestni občania. Spomenutá hra bola naštudovaná v slovenčine a zvíťazila na divadelnej súťaži v Žiline. Vďaka tomu sa dostala na celoslovenskú prehliadku ochotníckych súborov vo vtedajšom Turčianskom Svätom Martine (dnešná Scénická žatva, ktorá je najstarším podujatím svojho druhu v Európe)!

Z divadelnej hry Ako uvariť manžela

Terchovskí divadelníci zinscenovali v rokoch 1922–1939 takmer päťdesiat titulov. Počas trvania prvej Slovenskej republiky (1939–1945) sa predstavenia zvykli hrať najmä cez prázdninové mesiace. Najväčšiu zásluhu na ich uvádzaní mali agilní študenti. Viaceré komédie slávili divácky úspech aj v susedných dedinách Belá a Zázrivá (Čaj u pána senátora, Oklamaní klamári, Všetko naopak, Konské priezvisko, Tobiáš Klepeto).

Štedrým mecénom divadelného života bolo Potravné družstvo, ktoré taktiež sídlilo v priestoroch kultúrneho domu. Vďaka jeho financiám sa mohlo kúpiť kompletne javisko s osvetlením a všetkými nevyhnutnými kulisami. Elektrický prúd zabezpečoval domáci terchovský zdroj – vyrábala ho vodná turbína pri mlyne Jozefa Staňa. Celkový výkon stačil na osvetlenie kostola, kultúrneho domu a niekoľkých verejných lúčov...

Terchovské národné divadlo

Na bohaté tradície medzivojnového a nového ochotníckeho divadelníctva nadviazalo Divadlo Gavurka (založené Máriou Vráblikovou Janičikovou 18. 1. 2003) a hlavne Terchovské národné divadlo (TND), ktoré vzniklo zásluhou Vlada Šveca 20. augusta 2014. Prvou naštudovanou hrou TND v kultúrnom dome bol Tajovského Ženský zákon (premiéra sa konala 13. 12. 2014). Neskôr pribudli predstavenia 5 chalanov (február 2015), Kubo (Vianoce 2015), Mrázik (december 2016), Ako uvariť manžela (marec 2017), Ako sa Lomidrevo stalo kráľom (leto 2017), Perinbaba (december 2017 – počas vianočných sviatkov bola reprízovaná päťkrát), Sváko Ragan (december 2019)

a Statky-zmätky (február 2020). Najbližšie, akonáhle to podmienky umožnia, bude uvedená hra Pacho, hybský zbojník – inscenená podľa slávnej literárnej predlohy Petra Jaroša. Všetky uvedené tituly do repertoáru divadla vybral, upravil a režíroval Vlado Švec, hybná sila miestneho divadelného života.

S komornou psychologickou drámou Mačacie schody (premiéra bola v marci 2016) sa TND zúčastnilo na okresnej prehliadke ochotníckych divadiel v Žiline. Terchovci zvíťazili a postúpili do krajskej súťaže v Martine, kde skončili na peknom treťom mieste.

Z divadelnej hry Päť chalanov

Detská dramatická družina pri TND, založená v decembri 2015, naštudovala a uviedla hry Dlhý, Široký a Bystrozraký, Lomidrevo, Mrázik (pre veľký úspech bol reprízovaný štyrikrát), Z rozprávky do rozprávky a Malý princ.

Spolu s miestnymi veriacimi inscenuje TND od roku 2015 v terchovských uliciach pôsobivú Krížovú cestu. Divadelnými predstaveniami obohacuje tiež program Cyrilo-metodských a Jánošíkových dní.

Zásluhou oduševnenej divadelníčky Márie Vráblikovej Janičikovej, respektíve občianskeho združenia Gavurka sa od roku 2015 usporadúva podujatie s názvom Stretnutie umení, umenie stretnutí. Hoci ide prioritne o prezentáciu zaujímavých divadelných telies, medzi účinkujúcimi nechýbajú ani folklórne súbory, skupiny a sólisti z rôznych kútov Slovenska.

Peter CABADAJ
FOTOARCHÍV – TND

Legendárnu pieseň na tohtoročných Jánošíkových dňoch interpretoval Marek Dikoš, rodák zo Štefanovej so sprievodom (sprava Zuzana Patrnčíaková, Andrej Dostál, Pavol Cabadaj, Vladimír Moravčík)

Legendárna pieseň V slovenských dolinách má 45 rokov

Tento fakt zarezonoval aj počas tohtoročných Jánošíkových dní – v rámci komorného programu s názvom Terchová, Terchová v Kultúrnom dome Andreja Hlinku, ktorý 31. júla 2020 v priamom prenose odvysielalo Rádio Regina Banská Bystrica. Divákovi v sále i poslucháčovi pri rozhlasových prijímačoch sa vtedy zo záznamu prihovril autor textu kultovej piesne Ľuboš Zeman týmito slovami:

„Pozdravujem všetkých Terchovčanov a folklórny festival Jánošíkove dni. Pozdravujem poslucháčov Rádia Regina a veľmi sa teším, že tento festival existuje v kraji, ktorý ma tak kedysi dávno očaril. Bolo to v roku 1975, keď som trávil svoju prvú dovolenku mimo Bratislavu práve v Štefanovej a Terchovej. Urobil som krásnu túru na veľmi starý a členitý vrch Rozsutec, ktorý ma úplne fascinoval. Ľudia ma pozvali medzi seba, pozvali ma do krčmy, pozvali ma na prechádzky, ukázali mi celý kraj. Vôbec prvýkrát v živote som videl ovce na stráni...”

Zhodou okolností mal som so sebou kazetu s pesničkou od hudobného skladateľa Petra Hanzelyho. Keď mi ju týždeň predtým dával, hovoril, že text musím spraviť tak, aby to bolo slovenské, o prírode, o našej krajine. Spievať to bude Duchoň, ktorý takisto chce túto tému. No... Ja som posedel s miestnymi, dačo sme vypili. Býval som v chatke priamo v Štefanovej a videl okolo seba drevorubačov, povozy, ľudí ako pracovali. Jednoducho som si k tej kazete sadol a za jednu noc napísal len to, čo som videl. Hoci som uvedený ako autor textu, myslím si, že spoluautori by mali byť všetci Terchovčania – aj tá ich krásna príroda. Hudba bola tiež vynikajúca, mala silnú atmosféru a Karol Duchoň to napokon naspieval famózne.

Keďže pesnička vznikla v sedemdesiatom piatom, má 45 rokov, festival má 58 rokov a Rozsutec milióny rokov. Stále sme ale všetci tu a verím, že celý festival bude v takejto nádhernej atmosfére. Prajem mu veľa úspechov a teším sa, že folklór ešte stále žije.“

Záverom len doplním, že po doznení týchto slov, ktoré pohladili terchovskú dušu, sa sálou Kultúrneho domu Andreja Hlinku rozliehal dlhotrvajúci potlesk. Vďaka, majstre!

Marián ZAJAC
FOTO – František MUCHA

Ľuboš Zeman v Chate Pod lampášom (2015)

85. VÝROČIE

Film, ktorý preslávil Terchovú

Reč bude o druhom filmovom spracovaní Jánošíka. Čiernobiely dlhometrážny hraný snímku natočili českí tvorcovia na čele s ikonickým režisérom Martinom Fričom. Titulnú rolu stvárnil mladý Paľo Bielik a dielo malo ohromný divácky úspech. Len v roku uvedenia filmu do kín (1936) ho videlo takmer sto miliónov záujemcov, pričom do roku 1980 snímku premietli v 32 štátoch sveta!

Paľo Bielik ako filmový Jánošík s terchovským rodákom Filipom Dávidíkom, ktorý stvárnil detskú postavu Janka (zdroj – Národný filmový archív Praha)

Okrem Martina Friča a Paľa Bielika sa v Terchovej počas jari, leta a jesene 1935 zišla pri nakrúcaní plejáda výrazných protagonistov českej a slovenskej kultúry a umenia (K. Hašler, F. Pečenka, M. Smatek, K. Plicka, T. Pištěk, Z. Hajduková, A. Bagar, J. Boroďák, J. Cincík, Š. Letz, I. J. Kovačević). Filmári mali svoj hlavný stan v štýlovom Horskom hoteli vo Vrátnej-Štefanovej, ktorý vlastnil neskorší renomovaný fotograf a filmár Karol Skřípský. Det-skú postavu Janka stvárnil terchovský rodák Filip Dávidík. Charizmatický režisér Martin Frič ho

vzápätí zobral do Prahy, kde sa vyučil za zlatníka. Pred vojnou hral ešte v dvoch českých hraných tituloch (Hordubalové, 1937; Její pastorkyně, 1938).

Spomienka Jána Hanuliaka

Ako komparzisti účinkovali v Jánošíkovi aj ďalší miestni obyvatelia, nechýbala ani chýrna terchovská („ištvaniarska) muzika predníka Františka (Franca) Baláta zo Štefanovej, s kontrášom Adamom Dikošom a basiarom Silvestrom Bobáňom. Samozrejme, filmovanie prežívali domorodci s náležitou hrdosťou. Veď išlo predsa o ich slávneho rodáka! Tvorivému realizačnému štábu vychádzali maximálne v ústrety, čo potvrdzuje i reminiscencia (budúceho generála) Jána Hanuliaka.

„Chlapci a chlapci z Terchovej nosili filmárom ich náradie (kamery, osvetlenie, rôzne stojany a pod.). Denne nám chlapcom platili po päť korún, no keď sa chodilo po kopcoch a skalách, dali i desať korún. Na vrchu Oblaz sa natáčalo asi tri dni obesenie Jánošíka. Situáciu najviac sťažovalo počasie. Zábery obesenia brali kameramani tak, aby v pozadí bolo vidieť Tiesňavy, Sokolie a úplne vzadu Stohový

Grúň, Chleb a Kriváň. Podľa rozhodnutia panstva mali byť pri vešaní Jánošíka (na výstrahu) prítomní poddani. Keď sa mala táto scéna nakrúcať, stačilo v Terchovej a Zázrivej vybuchnúť, že potrebujú hodne ľudí na filmovanie, ale oblečených v starosvetском terchovskom a zázrivskom kroji. Mali ste vidieť, koľko mužov a žien prišlo – chlapi v plátenných alebo súkenných nohaviciach, odetí v širokých plátenných košeliach, s klobúkom a huňou, obutí v krpcoch. Niektorí mali so sebou aj valašky a kapsy z plátna. Ženy prišli v starých plátenných šorciach, so starosvetsky uviazanými šatkami, obuté v krpcoch. Asistenti, ktorí týchto ľudí pripravovali na filmovanie, už nepotrebovali žiadne ďalšie rekvizity. Terchovcom a Zázrivcom za vystupovanie a za oblečenie dobre zaplatili.“

Otvorenie sa svetu

Vďaka fantastickému domácejmu i medzinárodnému úspechu Jánošíka sa Terchová rýchlo stala vyhľadávanou lokalitou, ktorú so železnou pravidelnosťou začali popri turistoch, horolezcov a lyžiaroch navštevovať i fotografi, výtvarníci, básnici, spisovatelia, filmári, hudobní skladatelia, členovia rôznych vedeckých expedícií. Umelci a intelektuáli tu okrem inšpirácie hľadali odpovede na otázky o zmysle a poslaní ľudovej tradície, poukazovali na hodnoty, ktoré jednoduchý slovenský človek vyznával.

Peter CABADAJ

Režisér Martin Frič je zakladateľskou osobnosťou modernej československej kinematografie (zdroj – Národný filmový archív Praha)

Od konca roku 2005 uverejňujeme na stránkach obecných novín stručné medailóny výrazných postáv Terchovej. Pri ich publikovaní uplatňujeme princíp časového hľadiska – od 17. storočia dodnes. Osemdesiatou druhou osobnosťou v rámci nášho dlhodobého seriálu je Vincent Synák. Životopisné údaje a fotografie ochotne poskytla rodina, reminiscencie priateľov zabezpečil Marián Zajac.

Vincent Synák

**MATRIKÁR, HASIČ, ORGANIZÁTOR
JÁNOŠÍKOVÝCH DNÍ, MUZIKANT,
SPEVÁK, VČELÁR**

(28. 11. 1925 Terchová – 4. 5. 2020 Žilina)

Narodil sa do roľníckej rodiny, ako najmladší zo štyroch detí, Adamovi Synákovi z Vrbiny a Anne, rodenej Vojtekovej, z Vyšného konca. Rodičia mali hospodárstvo, chovali kravy, ovce a obhospodarovali polia v okolí Terchovej. Vlastnili tiež kolibu na veľkej poli na Sokolí, ktorá je už dnes zalesnená. Po jarných prácach na poli odchádzali s domácimi zvieratami za pastvou do tejto koliby. Ako chlapec pomáhal rodičom na gazdovstve. Pásol kravy a ovce na Sokolí a Oravcovom, kde poznal každý strom, chodník, všetky skaly a studničky. Táto časť Terchovej mu bola veľmi blízka a prežil v nej celý svoj život. Formovala sa tu aj jeho osobnosť.

Prvé husle a „mešky“ (heligónka) dostal Vincent Synák ešte ako chlapec od svojho strýka Ondreja. Rýchlo naučenými terchovskými pesničkami sa chcel pochváliť cez prestávku spolužiakom v škole. Husle boli pani učiteľky. Keď sa vrátila do triedy, namiesto pochvaly prišla bitka slákom... To bol začiatok jeho muzikantskej kariéry. Neskôr hrával s kamarátmi na svadbách, v humnách a krčmách po Terchovej i v Belej – Vincentom a Antonom Štefkovcami, Adamom Cingelom, Ondrejom Bobáňom, Vincentom Rybárom, Vincentom Patrňákom, Štefanom Brežným aj inými. Muzikant a folklorista

Vincent Synák – prvý sprava

Ján Miho uvádza, že najčastejšie hrával so Štefkovcami. „Spieval vo folklórnej skupine s chlapmi, okolo ktorých som sa ako školák a mládenec motal, pričom občas som si s nimi aj zahral. A od muziky sa dostal až k vozovému sprievodu. Pomáhal som pri jeho príprave Vinčkovi aj Gustovi Hanuliakovi. Títo dvaja boli všade.“

Ako známy „husličkář“ z Vrbiny si v krčme na Mýte pri kostole našiel frajerku a budúcu manželku, krčmárovu dcéru Aničku Šupicovú. Bezstarostnú mladosť prerušila druhá svetová vojna. Spolu s inými, ešte neodvedenými mladými chlapcami musel pomáhať kopat bunkre a zákopy pre Nemcov, ktorí sa tu dobre opevnili a na dva týždne zastavili bojisko. Prechod frontu prežil evakuovaný vo Vrátnej pod Bielymi skalami. Po návrate našiel vypálenú a spustošenú dedinu. Mnohé rodiny z Terchovej odišli, Synákovci sa však rozhodli zostať a začať odznova.

V roku 1946 narukoval na základnú vojenskú službu. Bezprostredne po výcviku bol ako guľometčík prevelený so svojou jednotkou na stráženie východnej hranice s Ukrajinou. Bojoval tam proti skupinám banderovcov, ktorí sa, vyzbrojení nemeckými automatmi a ručnými granátmi, chceli prebiť na Západ. Za odrazenie ich nočného útoku dostal 14-dňovú dovolenku. Treba povedať, že vedno so spolubojovníkmi vtedy prežíval veľmi ťažké chvíle. Názvy dedín ako Stakčín, Starina, Ruské, Ublá a Kolbasov spomínal do konca svojho života...

Hneď po návrate z vojny (1948) sa zamestnal v stavebnej spoločnosti Mihálik & Kasanický zo Žiliny, ktorá v rámci dvojročného plánu obnovy budovala vojnu zničenú Terchovú. Vtedy sa stal tiež členom Zväzu požiarnickej ochrany ČSSR. V roku 1949 sa oženil a začal pracovať na budovaní výťahu RCR vo Vrátnej (pre Slova kotour Žilina). Neskôr, po dokončení výstavby a spustení lanovky na Snilovské sedlo, bol ako zásobovač a vysokohorský nosič zamestnancom Chaty pod Chlebom. Rád spomínal na celý jej kolektív a chvíle, keď mimo sezóny – po stávke s chatárom – vyšli na teréne aute až na Veľký Fatranský Kriváň... Ako vášnivý milovník prírody, lyžovania a turistiky mal doma už v tých časoch „mačky“ a lyže s tuleniami pásmi.

Z Chaty pod Chlebom odišiel pracovať bližšie k svojej rodine, na Miestny národný výbor v Terchovej (MNV), pričom na plnenie

svojich povinností rád využíval dvojvalcovú Jawu 350. „Moja spolupráca s Vincom Synákom“ – načrel do spomienok Filip Komačka – „sa začala v roku 1975, keď po voľbách vystriedal Stanko Hanuliak vo funkcii predsedu MNV Jakuba Krištofíka. No a od roku 1978, keď zomrel podpredseda MNV Štefan Synák a do tejto funkcie som nastúpil ja, naše stretnutia s Vincom boli častejšie. Spomeniem aj ďalšie mená zo starej partie na MNV – Vincka Cingela, Helenu Vallovú či Karola Šuštíaka. Všetci už sú na druhom svete... Pokiaľ ide o Vincka Synáka, bol to chlap neuveriteľne iniciatívny. Kde sa niečo dialo, robilo, nemohol tam chýbať. Nakoľko bol matrikár, dlhé roky sme spolu sobášili; chodili sme tiež okolo konského vozového sprievodu. Pri prehováraní gazdov nikdy nemohla chýbať ,hôr cová´ borovička a kartón marsiek. Často sme si spolu aj zahrli, či už na slávnostiach, alebo starom MNV v ,sobáške´, čo náš vzťah ešte viac utužilo.“

Vincent Synák popri práci matrikára zastával aj rôzne funkcie. Bol správcom kultúrneho domu, kina a skladu civilnej ochrany, ale i sudcom z ľudu na Okresnom súde v Žiline, tajomníkom komisie na ochranu verejného poriadku, náčelníkom požiarného zboru, členom Zboru pre občianske záležitosti, Zväzu pre spoluprácu s armádou, Rady spotrebiteľskej kontroly a Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny. Dlhodobu tiež pripravoval terchovských brancov k odvodu a zažil pri tom množstvo úsmevných a komických príhod.

Každoročne od vzniku folklórneho festivalu Jánošíkove dni zabezpečoval Vincent Synák ako jeho spoluorganizátor konský vozový sprievod. Zároveň spolu s manželkou na slávnostiach aj účinkoval. „Chodili sme spolu, už neviem koľko rokov, po gazdoch“ – spomína kamarát, kolega a švager v jednej osobe Augustín Hanuliak –, „čo mali kone, a dávali ich dohromady. Vždycky to dopadlo dobre. Nemali sme žiadnu ,búračku´ s koňmi, akosi sa nám to

Sprava Filip Komačka, Vincent Synák, Štefan Mucha

darilo. Začiatky boli ťažké, jazdili sme aj na bicykloch. Avšak z roka na rok to bolo lepšie, až sa nakoniec gazdovia aj sami chodili ponúkať. Mal som na starosti Technické služby, ktoré zabezpečovali výzdobu a trasu, kadial konský vozový sprievod šiel. Spolu sme ale chodili aj za inými vecami.“

Zodpovedný prístup, príkladná práca a dlhoročná obetavá činnosť Vincenta Synáka boli viackrát ocenené pamätnými medailami a vyznamenaniami. Aktívny a činorodý bol aj na dôchodku, keď pracoval ako skladník v Technických službách Terchová. Vedno s manželkou Annou vchovali tri deti, dcéru Margitu, synov Štefana a Vincenta. Voľný čas vyplňal svojimi záľubami – hrou na husliach a heligónke, prácou pri včielkach vo včelíne a v záhrade. Preto mala rodina vždy dobrý med, propolis, materskú kašičku, ríbezľové a jablkové víno, tiež slivovicu...

Záverečnú fázu svojho života, vzhľadom na zdravotný stav, strávil Vincent Synák v Domove sociálnych služieb v Terchovej. „Pomerne často som ho navštevoval,“ spomína Ján Miho, „lebo aj Ťažká muzika tam chodila hrať. Hoci postupne strácal zrak, počul dobre. Keď som vonku zahrál, hneď poslal riaditeľku alebo sestričku, aby ma k nemu priviedli. Stačilo povedať slovo, a už ma vítal. – Som rád, že si prišiel. Keď vás počujem hrať, hneď ožijem a som zdravší. Aj mesiac mi to trvá, čo sa lepšie cítim...“

Svojich 95. narodenín, ktoré pripadli na koniec novembra, sa už Vincent Synák nedožil. Budeme si ho pamätať ako čestného, pracovitého, skromného a mimoriadne agilného človeka z generácie, ktorá písala najdôležitejšie kapitoly nedávnej histórie Terchovej a Jánošíkovho kraja.

Literatúra: Cabadaj, Peter. Medzinárodný folklórny festival Jánošíkove dni v Terchovej (1959, 1963–2012). Pamätnica: Obec Terchová, 2012, s. 30 a 58; Cabadaj, Peter. Terchová. Monografia obce. Martin: Matica slovenská, 2018, s. 74; Životopis Vincenta Synáka. Rukopis, 2020.

-red-

FOTOARCHÍV – rodina Synákovcov

Vojak Vincent Synák

Päťdesiat rokov od úmrtia Mira Križa

Septembrové 50. výročie úmrtia Kazimíra (Mira) Križa ponúklo vhodnú príležitosť pripomenúť si osobnosť tohto činorodého učiteľa a organizátora kultúrneho a športového života. Stál napríklad aj pri vzniku dnešného Medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni v Terchovej, bol zakladateľom populárneho konského vozového sprievodu.

Narodil sa 12. apríla 1927 v Zálesí otcovi Štefanovi Križovi a matke Márii, rodenej Stašovej – sestre prvého terchovského kňaza pátra Jozefa Staša, SDB. Rodičia odišli v roku 1924 za prácou na majetky grófa Alberta Apponyiho v Eberharde (dnes Malinovo). Zotrvali tam do roku 1929 a okrem Kazimíra mali ešte troch synov – Kamila, Vladimíra a Viliama.

Vnímovavý Miro študoval na 1. slovenskom katolíckom patronátnom gymnáziu v Kláštore pod Znievom. Po maturite (1948) pokračoval v štúdiu na Chemicko-technologickej fakulte Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave; v roku 1951 ju musel z politických dôvodov nedobrovoľne opustiť. Pracoval ako laborant v továrni na spracovanie farebných kovov v Kovohutiach Istebné, neskôr ho poslali do vtedajšieho Sovietskeho zväzu – v meste Čeljabinsk na Urale vykonával rovnakú činnosť. Ako učiteľ na základných školách v Terchovej (Repáňovia, ústredie) Miro Križo kľúčovo prispel k všestrannému rozvoju spoločenského diania v obci. Patril medzi zakladateľov Jánošíkových dní, viedol hudobnú skupinu „Bájkári“, organizoval lyžiarske preteky o Cenu Terchovej, vášnivo fotografoval... Udržiaval priateľské vzťahy so známymi umelcami, napríklad s básnikom Jánom Smrekom. Zomrel 22. septembra 1970 v Terchovej. Mal iba 43 rokov...

Pamätný august 1968

Vôbec prvý konský vozový sprievod z Terchovej do Vrátnej sa konal v nedeľu 18. augusta 1968 v rámci šiesteho pokračovania Jánošíkových dní. Okrem neho boli obsahovou súčasťou dvojdnovej akcie folklórne programy a večerné pásmo Zbojnícke balady pri vatre zostavené z poézie, hudby a spevu. Novinár a publicista Andrej Chrenko v reportáži zverejnenej na stránkach regionálneho denníka Smer uviedol, že na spomenuté pásmo „prišlo vyše tri tisíc domácich aj zahraničných divákov. Pri vatre, uprostred čiernych lesov, recitovali zbojnícke balady členovia Slovenského národného divadla v Bratislave Eva Kristinová a Mikuláš Huba a Milan Tuma zo Žiliny. Lyricko-epické verše dekorovala drumblá a fujara ľudového píšťalkára Jozefa Peška z Bratislavy. Z vrcholca Grúňa sa do tmy ozývali trávnicie terchovských chlapcov a dievčat.“

Nadšené deväťtisícové publikum v záverečnom programe Jánošíkových dní 1968, ktorý mal názov *Aká si mi krásna, ty rodná*

Miro Križo na malbe Františka Muchu (2018)

zem moja, v amfiteátri vo Vrátnej aplaudovalo excelentnej Lúčnici. Divákov neodradili ani hrôzostrašné mračná visiace nad ich hlavami. Akoby išlo o predzvesť čohosi tragického, osudového. Nikto z prítomných milovníkov folklóru vtedy v Terchovej nemohol tušiť, že už o tri dni vtrhne na územie našej vlasti päť spojeneckých armád Varšavskej zmluvy. Táto brutálna invázia vyše polmilionového vojska (6 300 tankov, dvetisíc diel a rakiet, osemsto lietadiel...) definitívne ukončila demokratizačný proces, respektíve pochovala sen Alexandra Dubčeka a reformných komunistov o socializme s ľudskou tvárou. Mimochodom, Jánošíkove dni boli poslednou veľkou kultúrnou akciou vo vtedajšom Československu pred okupáciou s fatálnymi dôsledkami.

Konský vozový sprievod

„Parádny terchovský unikát“ – erbový program medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni – sprevádza zaujímavé historické pozadie vzniku a nasledujúci vývin. Pôvod, respektíve korene konského vozového sprievodu treba hľadať v starej terchovskej tradícii, ktorá sa v obci kontinuálne rozvíjala minimálne od polovice 19. storočia. Konkrétne máme na mysli tunajšie svadby, ktoré charakterizovala skutočnosť, že nevestu, ženícha a svadobných hostí vozili gazdovia so svojimi koňmi na drevených rebriniakoch, vyzdobených rôznymi pestrofarebnými stužkami a inými dekoráciami. Pri všetkých svadobných sprievodoch neodmysliteľne asistovala terchovská muzika – pred siedmimi rokmi zapísaná do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO.

Konský voz bol aj tradičným dopravným prostriedkom. Ešte v šesťdesiatych rokoch minulého storočia spájal osady s centrom Terchovej, ľuďom slúžil na presun do kostola, k lekárovi, na doplnenie zásob potravín... Obyvateľov tak sprevádzal celý život, od narodenia až po poslednú cestu a rozlúčku na cintoríne. Skutočná majestátnosť konského voza sa ale naplno prejavila počas svadiieb. Pribeh historickej terchovskej svadby ako prvý zdokumentoval miestny rodák Michal Vojtek v Časopise Muzeálnej slovenskej spoločnosti (1903–1905), ktorý vo vtedajšom Turčianskom Svätom Martine vydával Andrej Kmeť.

Vznik a realizácia idey konského vozového sprievodu s „vrchovcami“ je neodmysliteľne spätá s osobnosťou všestranného učiteľa Mira Križa, ktorý patrila medzi najagilnejších i najobetavejších kultúrnych činovníkov. Ako spomína jeho dcéra MUDr. Alena Hudecová, „otec bol jedným z iniciátorov myšlienky Jánošíkových dní a následne ich zanieteným organizátorom. Výzdoba celých slávností vznikala u nás doma a kompletne bola pripravovaná ručne. Mesiac pred začiatkom podujatia sme mu so sestrou Milkou pomáhali a vystrihovali siluety podľa šablóny, ktorú otec navrhol. Inšpiroval sa motívom Jánošíka z obrazu akademického maliara Zdena Horeckého. Každá chalupa v dedine tak mala v okne nami vystrihnutého Jánošíka. Dodnes cítim vôňu farieb, ktorými otec maľoval plagáty. Tie boli potom umiestnené na plote u susedov Šupicovcov. Ich plot vyhovoval strategicky (išlo o križovatku ciest), pretože ľudia mali plagáty na očiach.“

Alena Hudecová vo svojich rozpomienkach ďalej uvádza, že „voz ako symbol života v tom najkrajšom zmysle zaujal aj môjho otca a spoluorganizátorov Jánošíkových dní. Keďže otec učil na základnej škole u Repánov, poznal tam veľa gazdov. Oslovil ich s myšlienkou a realizácia bola na dosah. V auguste 1968 sa konský vozový sprievod stal súčasťou slávností. Furmani boli oblečení v krojoch, kone vyčesané, vozy vyzdobené, postroje upravené. Hlavné stanovište bolo v centre Terchovej. Tam ešte prebiehala ďalšia výzdoba ružami a stuhami z krepového papiera. Na korbe vozov sa viezli členovia folklórnych súborov. Muzikanti nôtli ľudové piesne a vozový sprievod smeroval z centra až do Vrátnej.“

Veľká atrakcia

Hneď po vzniku sa podujatie stalo veľkou atrakciou a hotovým magnetom pre tisíce domácich aj zahraničných účastníkov Jánošíkových dní. Fascinujúca harmónia i syntéza vizuálneho (estetického) zážitku, hudby, spevu a miestneho koloritu vie „odzbroyiť“ aj toho najchladnejšieho ignoranta či kverulanta... Pripomenieme ešte, že Miro Križo ako vášnivý a dôsledný amatérsky fotograf prvé sprievody (aj ďalšie kultúrno-spoločenské udalosti v obci) vlastným Flexaretom tiež zdokumentoval. „Neuveriteľne dnes vyznieva fakt“ – loví v spomienkach Alena Hudecová – „že otec vkladal do organizácie Jánošíkových dní nielen svoju energiu, ale i celé výplaty. Dotácie a sponzori, ako to poznáme dnes, vtedy neexistovali.“

Konský vozový sprievod počas vyše polstoročnej existencie niekoľkokrát zmenil svoj názov. Pôvodný – *Jánošík, Jánošík, kde je tvoj palošík* (s podtitulom *Krojovaný sprievod mladých i starých z Terchovej a okolia na vozoch do Vrátnej* – sa používal dva roky. Najčastejším názvom v sedemdesiatych rokoch bol *Popod Grúň, popod Grúň* – sprievod krojovaných družín na vozoch z Terchovej do Vrátnej. V priebehu osemdesiatych rokov dominoval názov *Hore Tiesňavami* – tradičný vozový sprievod krojovaných družín z Terchovej do Vrátnej. Takmer dve decéniá (1970–1989) sprievod ako neodmysliteľný programový celok Jánošíkových dní štartoval vždy v príslušnú nedeľu o 10.00 h po kladení vencov k Pamätníku obetí druhej svetovej vojny v Terchovej.

Aktuálny názov sprievodu – *A veru pošibaj konička ve voze...!* – používajú organizátori nepretržite od leta 1989. Pestrofarebná hrajúca a spievajúca riava sa pred obecného úradu dáva do pohybu v záverečný festivalový deň (nedeľa) po skončení svätej omše za nositeľov ľudových tradícií v Kostole svätých Cyrila a Metoda v Terchovej. Jednotliví furmani vedno s muzikantmi, ktorí tvorili „posádku“ vozov, nakoniec spoločne účinkujú na javisku v areáli pod sochou Juraja Jánošíka.

Medzi dlhodobých organizátorov a realizátorov konského vozového sprievodu patrili Augustín Hanuliak, Vincent Synák, Filip Komačka a Ján Miho. Posledne menovaný ho obetavo zabezpečuje a režíruje s krátkymi prestávkami vyše štyridsať rokov!

Čelo prvého konského vozového sprievodu z Terchovej do Vrátnej (18. 8. 1968) FOTO – Miro KRIŽO

V Tiesňavách (18. 8. 1968)

Nezameniteľný pôvab

Záverom tohto príspevku budem, s láskavým dovolením, osobný. Konský vozový sprievod je len o dva roky mladší ako moja maličkosť. Sme teda „vrstovníci“ a prechováame k sebe priam intímny vzťah. Od útleho detstva som ho vnímal ako jedinečnú súčasť svojej rodnej obce. Ako niečo originálne, na čo sme prirodzene hrdí a čo nám nikto nikdy nemôže vziať – aj s ohľadom na Jurka Jánošíka, o ktorom som si ako malý chlapec neochvejne myslel, že jeho duch a legenda strážia tiež vozový sprievod... Istotne k tomu všetkému prispela aj magická trasa vedúca cez Tiesňavy, ktoré mnohí Terchovcovia vnímajú ako najkrajší kúsok zeme na našej planéte. Samozrejme, veľmi som obdivoval furmanov, ich príbuzných a muzikantov, ktorí boli v rebriniakoch a spontánne vystavovali na všeobecný obdiv vlastný majestáť. Plynutím času som začal jasnejšie chápať, aký konkrétny obsah je zašifrovaný v slovných spojeniach „odkaz otcovizne“ či „kultúrne dedičstvo“. Asi to tak muselo byť, že prešli roky a mne bolo umožnené participovať na tejto grációznosti a kráse so všetkým, čo k nezameniteľnému pôvabu konského vozového sprievodu patrí.

Peter CABADAJ

Príbehy napísané Vianocami

Vianočné obdobie je aj časom reminiscencií na spoločne prežité chvíle s našimi blízkymi, ktorí už, žiaľ, nie sú medzi nami. Spomínanie na poučné, veselé, niekedy i clivé príbehy utužuje rodinnú spolupatričnosť a spríjemňuje atmosféru sviatku narodenia Božieho Syna – malého Jezuliatka. Nasledujúce tri vianočné príbehy z Terchovej, ktorých autorom je Marián Zajac, vyšli minulý rok pred Adventom a Vianocami v knihe Jezuliatko opäť prichádza. Pre čitateľov ju pripravil nitriansky biskup Viliam Judák a vydal Spolok sv. Vojtecha. Prajeme vám príjemné čítanie i spomínanie.

Veselé koledovanie u starkých

Počas vianočných sviatkov sa v Terchovej, podobne ako na celom Slovensku, chodievalo koledovať. Aj keď sa tento pekný zvyk pomaly vytráca, vďaka Bohu sú miesta, kde sa vianočné tradície udržiavajú a zveľaďujú. Najviac spomienok zo spievania a vinšovania radostnej zvesti o narodení malého Jezuliatka v betlehemskej maštálke ostane v nás z detských čias a mladých liet.

Spolu so svojimi sestrami Marikou, Katkou a Evkou som i ja často chodieval po blízkych susedoch i rodine a koledovali sme. Často v snehu, mraze, pri hviezdami posiatej oblohe, niekedy aj v daždi a čapkanici. Chodili sme od domu k domu a spievali, ako nás to naučili rodičia a starí rodičia. Nechýbala nám pri tom úprimná radosť a veselosť.

Odkedy sme si postavili nový rodinný dom a začali v ňom bývať, nesmeli sme vynechať ani návštevu a koledovanie u starkých, ktorí bývali blízko nás – v lokalite zvanej Rovníčky. Bolo to len cez rieku, a tak sme väčšinou začínali svoju cestu „po spievaní“ (tak sa koledovaniu v Terchovej hovorí) u starých rodičov z matkinej strany. Starký Štefan so starkou Máriou bývali v jednoduchom domčeku s kuchyňou, dvoma izbami a pitvorom. Štyri roky sme tam spolu s nimi a mladšími súrodencami našej mamy bývali desiat, a bolo nám dobre. Aj dnes, keď sme dospelí a máme už svoje rodiny, radi na toto obdobie spomíname a často sa pritom schuti nasmejeme.

Jedna takáto veselá spomienka, asi pred tridsiatimi rokmi, sa viaže aj k Vianociam. Bývali sme už, ako som uviedol, v novom dome. Po štedrej večeri sme sa všetci súrodenci vybrali „po spievaní“ ku starkým. Prišli sme k nim, v tichosti sa postavili do pitvora a cez okno dverí do kuchyne sme nazreli, čo starkí robia. Starký Štefan sedel v jednom kúte na posteli a starká Maryška, tak ju volali, sedela oproti nemu v druhom kúte pri kachľovom sporáku – pri „šporheľi“. Obaja mali v ruke ruženec a modlili sa radostné tajomstvá. Na ich modlení by nebolo nič zvláštne a zaujímavé, keby starký nebol hluchý a starkej sa pri tejto bohumilej činnosti nedriemalo. Pri ich sledovaní sme potichučky otvorili dvere z chladného pitvora do

Zdobenie stromčeka v terchovskej domácnosti FOTOARCHÍV – Rudolf Patrňák

teplo vykúrenej kuchyne a hodnú chvíľu sme počúvali ich modlitbu. Starký sa predmodlieval *Zdravas', Mária...* Hovoril rýchlo a po vyriešení ružencového tajomstva zakaždým ešte pridal dve slová: „Maryša, nedriem!“ To bol signál pre starkú, že prišiel jej čas na pokračovanie v modlitbe. Starkej sa pritom pomaly zdvihli viečka na očiach a začala odpovedať: „Svätá Mária....“, a kým prišla k Amen, už opäť driemala. Takto sa to neustále opakovalo. Nám, stojacim v pitvore a sledujúc ich modlenie, už ťahalo kútiky na smiech.

A takto, potláčajúc chichotanie, sme mali začať spievať. Po chvíľke sústredenej prípravy sme sa nadýchli a všetci štyria spustili koledu: „*Šťastie, zdravie, pokoj svätý vinšujeme vám. Najprv pánu gazdičkovi a potom dietkam. Zďaleka my ideme, novinu vám nesieme, čo sa stalo, prihodilo v meste Betleme. Narodil sa nám Spasiteľ, poslať nás k vám. Udeľte mu koledičku a ja mu ju dám. Chlebička nám nechce vziať, bo ho nakrmila mať, pár dukátov na zemličku mohli by ste dať Ach, prosím vás, obdarte nás, nemáme kedy stáť. Musíme ísť do Betlema dieťa kolísať. Dietatko je veľký Pán, dobre odmení sa vám. Čo ste dali z lásky radi, Pán Boh vám to vynahradí, Ježiško malý.*“

Asi v polovičke koledy starká spozornela. Začala dvíhať obočie i unavenú hlavu, vystrela chrbát, oprela sa o stenu za sebou a smerom k modliacemu starkému povedala: „Štefan, daj nahlas rádio, Terhovci v ňom spievajú.“ Starký toho veľa nepočul, bol nahluchlý, tak sa starkej opýtal, že čo hovorí. Ona mu už z driemot prebratá zopakovala, aby dal nahlas rádio, že v ňom Terhovci spievajú. Rádio bolo na neďalekom stole a – vypnuté. Starký vstal, zapol rádio a dal ho pomerne nahlas. Išla v ňom nejaká vianočná rozhlasová hra. Pozrel sa začudovane na starkú. Lenže tá počula odkiaľsi spievanie. My, sledujúc našich starkých ako bezradne riešia ladenie rozhlasových staníc, sme v tej chvíli už spievali s krčmi v bruchu. Rad-radom sme potláčali svoj smiech, aby sme to napokon ako tak dospievali. Po poslednom slove koledy sme naplno otvorili dvere do kuchyne a s úsmevom od ucha k uchu pozdravili: „Pochválen buď, Pán Ježiš Kristus!“ Starký so starkou sa v tej chvíli otočili od rádia ku dverám a začali sme sa spolu od srdca smiať nad Terhovcami v rádiu. Chvíľu sme potom u starkých pobudli, porozprávali sa, pospomínali na udalosti v pomaly končiacom sa roku, niečo si zajedli, vypili a išli „po spievaní“ ďalej.

Tie Vianoce, to bolo veru veselé koledovanie, lebo v každom ďalšom dome, v ktorom sme koledovali, nám prišla na um príhoda s našimi starkými. A tak sme podchvíľou, raz jeden, raz druhý, museli počas spievania „predýchať“ veselý zážitok so starými rodičmi.

Starká Valérka

V časoch, keď som ministroval pri oltári v terchovskom kostole, sa vianočná výzdoba robila až tesne pred Vianocami. Po rannej svätej omši, 24. decembra, začali majstri remeselníci inštalovať pohyblivý drevený betlehem, chlapmi osadené stromčeky vyzdobovali ženy, ktoré neskôr žehlili oltárne plachty a vymieňali ich s predošlými. Čistili sa kalichy, patény, zvončeky, monštrancie. Vysávali sa koberce, umývali lavice, aby bolo na sviatky všetko prichystané tak, ako má byť. Súčasťou tohto procesu som niekoľko rokov bol i ja.

Môj otec Emil mi nikdy nezabudol pripomenúť, že mám po omši ostať a pomôcť, čo bude treba. Už na začiatku vianočných príprav som si medzi prítomnými všimol jednu útlú ženičku, ktorú všetci volali starká Valérka alebo strynká Valérka. Svižne chodila, riadila, všetko sa to krútilo okolo nej. Vedela, kde je čo uložené, kde to treba dať a ako sa to má urobiť. Jej pravou rukou bola dcéra Mária. Času veľa v ten deň nebolo, lebo bolo treba ísť aj domov porobiť a popripraviť. A tak všetko muselo ísť od ruky.

Na záver, keď už bolo skoro všetko v kostole urobené a ľudia sa rozchádzali domov, prišla moja chvíľa. Nad svätostánkom, asi na pol metri štvorcovom, bolo treba umiestniť saténovú stienku polkruhového tvaru s elektrickými sviečkami a pred ňu pomerne ťažké drevené jasličky s Jezuliatkom. Ženičky si na to netrúfali. Musel som sa vyzuť a opatrne vyliezť hore nad oltár, kde som postupne poukladal a pripevnil spomenuté veci, a následne po rovnakej ceste zliezť. Počas týchto chvíľ sa starká Valérka modlila s rukami na srdci, aby sa mi nič nestalo. Keď som zišiel dole, vyskúšali sme, či žiarovky svietia. Ak zasvietili, bolo všetko v najlepšom poriadku a mohli sme ísť domov. Vtedy žiarila spokojnosťou aj starká Valérka. Pri rozchádzaní domov ma potom vždy poprosila, aby som prišiel aj o rok.

Ostalo to vo mne a bral som to ako záväzok. Po rokoch sme už boli pri vianočných prípravách v našom kostole zohratá partia. Starká Valérka mi popritom všeličo porozprávala. Už som vedel, kde býva, koľko má detí, že je dlhé roky vdova, že sa modlí každý deň k svätému Jozefkovi a mnoho ďalšieho. Sem-tam sa ma aj spýtala, či nechcem ísť za kňaza, že ona sa modlieva i za kňazské povolania. Odpovedal som jej vyhýbavo, a tak mi popriali, aby som si našiel aspoň dobrú ženu.

Čas plynul. Ja som začal študovať na vysokej škole v Trnave, kde som býval na internáte, a so starkou Valérkou sme sa už pri vianočných prípravách v našom kostole nestretávali. Medzitým

vyrástli noví miništranti, ktorí jej pomáhali. Po dokončení vysokoškolských štúdií som nastúpil na základnú vojenskú službu a po nej sa bolo treba zaradiť do života – nájsť si prácu a dobrú ženu. Jedno i druhé sa mi, vďaka Bohu, podarilo. Na svätého Jána roku dvetisíc som sa zoznámil s istou Veronikou, ktorej starú mamu volali starká Valérka...

Vždy, keď sa počas Vianoc zahľadím na slávnostne vyzdobený kostol, s láskou spomínam na našu starkú, s ktorou sme sa napokon stali ozajstnou rodinou. Dožila sa vysokého veku i našej svadby. A tešila sa z pravnúčat. Dnes už viem, kto mi vymodlil dobrú ženu...

Traja králi v hoteli

Keď sa v šesťdesiatych rokoch minulého storočia začal v kraji pod Rozsutcom rozvíjať cestovný ruch a budovať prvé hotely a chaty, promptne i svojsky zareagovali počas Vianoc na túto skutočnosť aj miestni chlapci. Robievali betlehemcov alebo troch kráľov.

Keď pochodili po dedine, rozhodli sa ešte ísť zavinišovať do Vrátnej – Hotela Boboty. Hotel bol plný. Chlapci s tvármi zafarbenými načierno, pekne vyobliekaní a so všetkým, čo k trojkraľovej výbave patrí, prišli na recepciu nového hotela a spustili: „*My tria kráľa prišli sme k vám šťastie, zdravie vinšovať vám. Šťastie, zdravie, dlhé roky, nech sú šťastné vaše kroky...*“ Okoloidúci hostia zo Slovenska, Česka i zahraničia sa začali pristavovať a počúvať. Keď traja králi dospievali, ušla sa im okrem uznanlivého potlesku aj nejaká korunka. Takto povzbudení sa presunuli k hosťom do reštaurácie, kde po vinšovaní obišli podobne. Nasledoval presun do kuchyne, kde ich pre zmenu pohostili zamestnanci.

Keď to takto, nad očakávanie dobre, našim trom kráľom išlo, skrsla v nich myšlienka, aby išli pochodiť ešte po hotelových izbách. A tak sa vybrali po vianočne ozdobených hotelových priestoroch, hore schodiskom, na poschodie k ubytovaným hosťom. Kráčali po pekných kobercoch, obzerali si pritom obrazy na stenách, až kým neprišli na prvé poschodie. Keď prechádzali popred veľké zrkadlo, aké dovtedy nevideli, jeden z nich sklamane zahlásil: „Chalani, podme preč, tu už sú druhí.“

Nevedno, ako sa skončila cesta hotelových troch kráľov z Vrátnej domov do dediny, keď im taká neočakávaná „konkurencia“ spravila škrt cez rozpočet.... Myslim si však, že smutní určite neboli.

Marián ZAJAC

„My tria kralia prišli sme k vám...“ FOTO – Eugen WEINER

Rozprávanie o Svetozárovi Stračinovi

Vytvoril vyše 80 kompozícií a zhruba 50 úprav ľudových piesní a inštrumentálnej hudby pre profesionálne i amatérske súbory (Lúčnica, SLUK, Marína a iné), pre potreby vysielania v éteri pripravil viac ako 30 rozhlasových úprav a kompozícií. Niektorí ho považujú za jednoznačne najlepšieho skladateľa filmovej hudby, akého sme kedy mali – a už mať nikdy nebudeme. Zložil soundtrack k viac ako 150 titulom, z toho k 78 celovečerným snímkam.

Hoci meno Svetozára Stračinu ľudia v masovom meradle zrejme nepoznajú, filmy a televízne seriály ako Pacho, hybský zbojník, Noční jazdci, Plavčík a Vratko, Popolvár najväčší na svete, Rysavá jalovica, Sváko Ragan či Alžbetin dvor prenikli aj vďaka jeho nezameniteľnej hudbe do širokého povedomia mnohých generácií. Začiatkom decembra sme si pripomenuli umelcovu nedožitú osemdesiatku.

Od avantgardy k folklóru

Svetlo sveta prvý raz uzrel 3. decembra 1940 vo vtedajšom Turčianskom Svätom Martine. Otec bol písmomaliarom, matka, ktorá zomrela hneď po pôrode, vyučenou krajčirkou. Detstvo prežil v Banskej Bystrici – v pôvodnom bydlisku svojho otca. Vyrastal v početnej harmonickej rodine, s vlastnými (dve sestry) i nevlastnými súrodencami. Získaná skúsenosť ho naučila tolerancii a samostatnosti. Potvrďuje to aj pekný vzťah, ktorý si vybudoval k svojej nevlastnej mame. Talentovaný chlapec od štyroch rokov hrával na harmonike, od desiatich rokov sa venoval klavíru na Hudobnej škole v Banskej Bystrici. V roku 1955 prichádza na Štátne konzervatórium do Bratislavy, kde študoval hru na akordeón a kompozíciu. Ako pätnásťročný sa začal starať sám o seba, respektíve rozhodovať o vlastnom osude. Konzervatórium úspešne absolvoval v roku 1960, následne študoval hudobnú vedu na Filozofickej fakulte UK v Bratislave (1960–1965).

V kompozícii sa časom prepracoval od menších tanečných foriem a úprav ľudových piesní k závažným veľkým scénickým dielam pre divadelné zoskupenia, a najmä k hudbe pre hraný film. Začiatkom 60. rokov sa postupne presadil ako autor hudby k divadelným opusom, pantomíme, pásmam poézie, rozhlasovým hrám a televíznym inscenáciám. Keď prišlo k sformovaniu avantgardnej divadelnej scény, patrili medzi spoluzakladateľov niekoľkých telies malých javiskových foriem, ktoré charakterizovali znaky alternatívnej tvorby (Divadlo obrazov, Divadlo pantomímy, Divadielko poézie). Bolo to obdobie intenzívnej spolupráce s mímom Milanom Sládkom, režisérom a scenáristom Igorom Lembovičom a inými progresívnymi umelcami.

Hoci folklór musel v priebehu 60. rokov čeliť menšiemu spoločenskému záujmu, Stračina presúva ťažko svojich aktivít práve na folklórne žánre. Podľa renomovanej etnomuzikologičky Hany Urbancovej sa „ľudová pieseň, hudba a ľudová kultúra ako osobitný hodnotový a estetický systém stali pre neho trvalou inšpiráciou“.

Majstrovské kompozície

Skladateľova tvorba je pevne ukotvená v slovenskej ľudovej tradícii, ktorú absorboval a pretavoval nekonvenčným, originálnym spôsobom – hlavne využívaním zvláštností v oblasti rytmu, melodiky a voľbou inštrumentálnych osobitostí. Interes o javiskové žánre nasmeroval jeho pozornosť k scénickému folklóru. Hudbe pre súbory sa začal systematicky venovať od roku 1962, keď premiérovou autorsky participoval na príprave programu pre Lúčnicu. Spočiatku náhodná kooperácia neskôr prerástla do jednej z hlavných sfér vlastnej skladateľskej činnosti. Kľúčový východiskový bod predstavovalo dôkladné štúdium ľudovej piesne a hudby v ich autentických formách. „V žánri hudby pre súbory nadviazal na tradíciu symfonického spracovania, ktorú prispôbil vlastnému ideálu kompozičnej práce s hudobným folklórom“ (H. Urbancová).

Bez akýchkoľvek pochybností možno Stračinu označiť za ikonickú osobnosť folklórneho hnutia na Slovensku. Kardinalne ho ovplyvnil a formoval nielen ako hudobný skladateľ a upravovateľ, ale i ako dôverný znalec ľudovej kultúry, organizátor, lektor, zberateľ a iniciátor viacerých edícií autentického hudobného folklóru vo vydavateľskej praxi... Pripomenúť treba tiež jeho plodnú spoluprácu s choreografmi Štefanom Nosálom, Jurajom Kubánkom, Máriou Mázorovou, Drahomírom Struhárom, Jánom Jamriškom či Jaroslavom Moravčíkom.

Dlhodobá kooperácia s Lúčnicou a jej choreografom a umeleckým vedúcim v jednej osobe Štefanom Nosálom vyústila do množstva kompozícií, úprav ľudových piesní a inštrumentálnej hudby (Parobský tanec, 1962; Na obnôcke, 1964; Do šóru, 1965; Čirčianka, 1966; Pri lâne, Sviatok na Zemplíne, obe 1968); Terchovanci idú, 1969; S rúchom, Kresaný, obe 1971; Palicový, 1972; Jar 1974; Po valasky od zeme, Priadky, obe 1978; celosúborový program To je Lúčnica, 1988 a mnohé ďalšie). Zo Stračinovej tvorby pre SLUK spomenieme aspoň kompozície Drevorubači (1967), Fašiangový ošial (1969), Biela plf na Váhu (1973), Tatranská zima (1976), Tatranskí orli (1980), Pozdrav (1986), silný vklad do programov S batôžkom a krošnou (1978), Slovensko (1980)...

Uvedené diela predstavujú trvalú súčasť základného repertoáru Lúčnice a SLUK-u. Majstrovskú kompozíciu Ej, husári inscenoval balet Slovenského národného divadla (Hrdinská trilógia, 1974) a Štátne divadlo Košice (Moja vlasť, 1984).

Spolupráca s rozhlasom

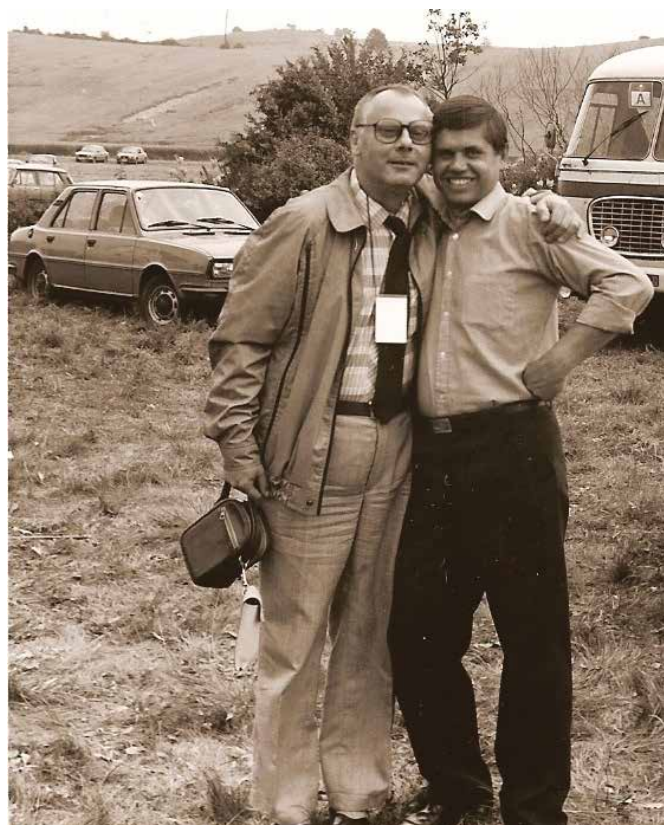
Popri tvorbe pre súbory sa Stračina od začiatku 70. rokov intenzívnejšie venoval rozhlasovým aranžmánom hudobného folklóru. „Na rozdiel od scénického folklóru“ – píše Hana Urbancová –, „v ktorom uprednostňoval monumentálne formy, rozhlasové úpravy umožnili autorovi rozšíriť záber na viaceré piesňové a inštrumentálne žánre ľudovej hudby a obohatiť kompozičnú prácu s folklórom o nové výrazové polohy.“ Tvorca v rozhlasových úpravách často uplatňoval kombináciu autentického interpretačného prejavu s vlastným kompozičným dotvorením. Zdôrazniť treba aj fakt, že Stračina objavil a do širšieho verejného povedomia dostal desiatky ľudových spevákov a muzikantov, pričom vo svojich aranžmánoch nechal priestor individualite ich prednesu na pozadí zachovania osobitého regionálneho štýlu.

Umelecký vrchol dosiahli komponistove rozhlasové úpravy v opusoch, ktoré vznikli z podnetu medzinárodnej súťaže rozhlasových nahrávok hudobného folklóru Prix de musique folklorique de Radio Bratislava. Mnohé z nich získali prestížne ocenenia (Musica montana, 1971; Musica oraviensis, Pastierske Vianoce, obe 1972; Musica pastorum, 1974; Musica pro uno Violino, Marmuriena, obe 1975; Spevy zimného snovratu, 1978; Liptovské lúky, Starie oravské nuoti obe 1978; Zabudnuté tance z Pohronia, 1979; Beluškov cimbal, 1981; Reč pastierska, 1983; Ej, láska nestála, 1985 a iné). Doplníme, že v uvedených dielach nastolil špecifický trend v spracovaní folklórnej hudby, ktorý zvykneme označovať ako „stračinovský“. Ocenené nahrávky sa rámci spomenutej medzinárodnej súťaže dostali do vysielania takmer 500 európskych rádiostaní. Súťaž bola istý čas prerušená, od roku 2003 v nej Slovenský rozhlas, kooperujúc so širšími signálmi v éteri združenými v EBU-UER (European Broadcasting Union), pokračuje pod názvom Grand Prix Svetozára Stračinu.

Vo svojich rozhlasových aranžmánoch skladateľ plnohodnotne zužitkoval všetky možnosti, ktoré poskytujú technické médiá v oblasti zvukovej montáže, koláže a elektronického dotvorenia zvuku, inšpirované postupmi elektroakustickej hudby. Maestra upravovateľská činnosť prenikla vďaka kooperácii s Experimentálnym štúdiom rozhlasu na teritórium autonómnej kompozičnej tvorby.

Exkluzívne albumy

Unikátny projekt vydávania zvukových nahrávok tradičnej hudby s názvom Panoráma ľudovej piesňovej a hudobnej kultúry

Svetozár Stračina s terchovským kamarátom Františkom Muchom (prvá polovica 80. rokov minulého storočia)

ku 1964, pričom v najväčšej miere sa komponovaniu venoval v 70. a 80. rokoch. Spolupracoval s režisérmi ako Martin Ťapák, Štefan Uher, Andrej Lettrich, Martin Hollý, Vladimír Bahna, Martin Slivka, Vladimír Kubenko, Jozef Medved, Jozef Zachar, Vladislav Pavlovič, Ivan Teren, Zoro Záhon, Ivan Hušťava, Juraj Lihosít, Ján Zeman... Fundamentálne ovplyvnil najmä slovenskú hudobnú tvorbu pre film, do ktorej vniesol mnoho nových zvukovo-inštrumentálnych a charakterizačných momentov. Skomponoval hudbu do vyše 150 filmov, pričom v mnohých prípadoch výrazne posunul túto umeleckú sféru do medzinárodných relácií (Archimedov zákon, 1964; Čierna minúta, 1969; Nevesta hôľ; Katakomby, oba 1971; Zajtra bude neskoro, 1971–1972; Putovanie do San Jaga, 1973; Veľká noc a veľký deň, Trofej neznámeho strelca, oba 1974; Život na úteku, Tetované časom, Pacho, hybský zbojník, všetky 1975; Rača, láska moja – spoločne s gruzínskym skladateľom Džamangom Chaidzem, Penelopa, Advokátka, všetky 1977; Krutá ľúbošť, Sneh pod nohami, oba 1978; Smrť chodí po horách, 1979; Noční jazdci, Plavčík a Vratko, oba 1981; Popolvár najväčší na svete, 1982; Montiho čardáš, 1989 a iné).

Mimoriadne bohatá je tiež Stračinova tvorba pre televíziu (Výšiny, 1967; Malka, Lúčka, na ktorej spáva vietor, Maroško, všetky 1968; Drevený chlieb, Babie leto – čas smútku, oba 1969; Rysavá jalovica, 1970; Vrchárska balada, 1973; Horalí, Ešte sa nevraciam, Nepokojná láska, všetky 1975; Sváko Ragan, 1976; Ako sa Vinco začal, Vianočné oblátky, oba 1977; Krutá ľúbošť, Pustý dvor, Zbojnícky tanec, Nepokojná láska, všetky 1978; Stôl pre štrnástich, 1979; Bičianka z doliny, 1981; seriály Povstalecká história, 1984; Alžbetin dvor, 1986; Roky prelomu, 1989 a iné).

Fascinujúcu mozaiku Stračinovho širokospektrálneho diela dopĺňajú rozsiahla tvorba pre krátkometrážny film, scénická hudba k televíznym inscenáciám, rozhlasovým a divadelným hrám. Príležitostne sa venoval aj inštrumentálnym opusom, piesňam, skladbám pre sólový nástroj, komponovaniu komornej a orchestrálnej hudby. Nezanedbateľná je tiež hudobno-folkloristická kooperácia s amatérskymi súbormi a tvorba programov pre folklórne festivaly vo Východnej a v Detve.

Terchovské súvislosti

Hudobný skladateľ si raz pri istej príležitosti zaspomínal: „Keď som schudol, prišiel som do Terchovej a tam mi povedali: Pán Stračina, vy ste stratili osobnosť...“ Táto epizóda naznačuje, že maestro mal k našej obci blízky vzťah. Často ju navštevoval a neraz spolupracoval s terchovskými muzikantmi na rozhlasových, televíznych či filmových projektoch. Srdečné priateľské vzťahy nadviazal a rozvinul hlavne s bratmi Muchovcami a Rudolfom Patrňákom, čo dokumentujú rôzne písomnosti, fotografie a filmové zábery.

Na obal platne Už Terhovci idú, ktorá vyšla v roku 1985, Stračina napísal: „Terchová, Terchová, jak tá hory kryjú, ako keď nevestu do čapca zavijú. Tak ospevuje rodnú obec František Mucha, jeden z výrazných hudobníkov z Terchovej. Neobyčajne krásna príroda obklopuje obec plnú svojráznych ľudí, ktorých charakterizuje niekedy až drsná priamosť, humor a svojbytná hudobná kultúra. Terchovská muzika (sami ju nazývajú, nebeskou) predstavuje jeden z najstarších prejavov, drevenej (sláčikovej) hudby na Slovensku. Vyzdvihovanie zbojníckej tradície v minulosti viedlo k zdôrazňovaniu naivného siľactva. Zabúdalo sa pri tom na veľké bohatstvo lyrických piesňových prejavov (trávnic, uspávaniek, balád, pastierskych piesní), ktoré sú rovnocenným umeleckým výrazom Terhovcov.“

Práca folklórnej skupiny, vedenej Rudolfom Patrňákom, sa úspešne snaží zrovnoprávniť všetky hodnotné prejavy hudobného folklóru. Za vlastný výskum, citlivý výber piesní a ich adekvátne umelecké uvedenie získala skupina mnohé ocenenia. Táto obetavá práca je akýmsi splatením dlhu lyrickejšie ladeným piesňam, neprávom odsúvaným do úzadia.“

Muzikanti a speváci z kraja Jánošíka mali početné zastúpenie na poslednej rozlúčke so Svetozárom Stračinom. Náhlu smrť famózneho tvorca a nezabudnuteľného človeka dôstojne reflektovalo na

svojich stránkach aj marcové vydanie týchto obecných novín z roku 1996. Za terchovských folkloristov, kamarátov a obdivovateľov sa v nekrológu so zosnulým maestro rozlúčil Rudolf Patrňák.

Nezameniteľný odkaz

„Výnimočný umelec, ktorý sa spoľahlivo vymyká akémukoľvek, priečinkovému zaradeniu. Bohém, ktorý bytostne vnímal a rozvíjal autentický folklór. Skladateľ, ktorého hudobné kompozície nadchýňajú aj tých, ktorí sa folklóru vyhýbajú. Zanechal po sebe ohromné dielo a nezameniteľný odkaz, ktorý nemá nasledovníkov. Stračina ostáva rébusom, ktorého hľadanie tajničky pokračuje.“

Citovanými trefnými slovami uvádza Asociácia slovenských filmových klubov strhujúci celovečerný dokument, ktorý o skladateľovi nakrútil medzinárodne uznávaný režisér Pavol Barabáš (2019). Snímka, na ktorej pracoval niekoľko rokov, prináša bližší pohľad na umelcov život a dielo prostredníctvom výpovedí najbližších priateľov, kolegov a hudobných expertov. Režisér dôsledne zbieral materiál, aby z súkromných aj štátnych archívov vyskladal film, ktorým si uctil Stračinov vzťah k pôvodnej ľudovej hudbe, priblížil jeho systematickú zberateľskú činnosť a autenticky zachytil tvorivé rozlety i osobné peripetie.

Zainteresovaní vedia, že neúnavný Svetozár Stračina komponoval doslova do posledného dychu. Skonal nad partitúrou Haravary, premiérového predstavenia SLUK-u, ktorého sa už nedožil, 26. februára 1996 v Bratislave. Mal iba päťdesiatpäť rokov. Veru, géniovia odchádzajú mladí, aby sa nakoniec stali legendami...

Peter CABADAJ

FOTOARCHÍV – MKS Terchová

Zomrel Štefan Pelikán

Dňa 27. novembra 2020 zomrel vo veku osemdesiatpäť rokov akademický sochár Štefan Pelikán – rodák z Lietavskej Lúčky (16. 2. 1935). Študoval na prestížnej Akadémii výtvarných umení v Prahe. Popri krajine, portrétnej a sakrálnnej tvorbe venoval v rámci svojho bohatého sochárskeho a maliarskeho diela mimoriadnu pozornosť udržiavaniu odkazu partizánskeho hnutia a protifašistického odboja. Niekoľko umelcových opusov reflektuje aj tematiku Jánošíkovho kraja, ktorý pravidelne a rád navštevoval. Výber z vlastnej sakrálnnej tvorby prezentoval v lete 1998 vo Vysunutej expozícii Považského múzea v Terchovej. Slávnostné otvorenie tejto výstavy bolo programovou súčasťou IX. ročníka Cyrilometodských dní.

Česť pamiatke Štefana Pelikána.

-pc-

Štefan Pelikán vo svojom ateliéri v Lietavskej Lúčke. FOTO – Milan KOSEČ

Samozrejme, medzi Siedmimi divmi Terchovej nemôže vo filme chýbať nádherná príroda, zastúpená Veľkým Rozsutcom. FOTO – Martin HABÁNEK

Sedem divov Terchovej – opäť ste zabodovali!

V potešení som si v piatok 27. novembra 2020 v RTVS pozrela nový filmový dokument o Terchovej. Je plný hodnotných informácií, krásy a hrdosti. Vy v Terchovej s láskou a veľkým nadšením píšete, hráte, spievate, maľujete, organizujete, dokumentujete... Tým tvoríte a stále rozširujete pestrý, pútavý, zlаторodný obraz o svojom „okrúhlom mestečku“. Robíte to tak, ako keď niekto vyšívá krásnu výšivku alebo skladá hymnus – stále sa k tomu dá pridávať. Máte z čoho čerpať, od úchvatnej prírody po starobylé tradície, a úcta k týmto prameňom je v Terchovej citeľná na každom kroku. Idete stále dopredu, zároveň viac a viac do hĺbky, a pritom ťaháte všetkých do výšin; aj domácich, aj vašich návštevníkov a obdivovateľov.

Sedem divov Terchovej ste vybrali skvele. Všetko, čo ste tam vyzdvihli, sme si s rodinou už viackrát v Terchovej vychutnali a stále je u vás čo obdivovať. Je dobré, že ste v dokumente uviedli aj Adama Františka Kollára, nech každý na Slovensku vie, že tento

veľký osvietenský učenec je Terchovec. Osobitne si vážim skutočnosť, že ste pomenovali po ňom Základnú školu s materskou školou a vystavili aj jeho bustu. Tak to má byť, nech sa prínos a význam slávnych osobností nestráca.

Hovorí sa, že stojíme na pleciah obrov. Áno, toto môže povedať každá generácia, ale je dobré, keď aj vie, kto boli tí obri. Keby každý Slovak tak miloval Slovensko ako Terchovci svoju Terchovú, bolo by to veľké šťastie pre našu domovinu. Všetci si môžeme brať z vás príklad.

Sylvia MALIARIKOVÁ (Prievidza)

členka FIJET a FIJET Slovakia

Svetová federácia novinárov a spisovateľov píšucich o CR

Vršanská muzika letela v balóne

Písal sa zaujímavý dátum 8. 8. 2020 a Vršanská muzika v zložení Pavol Rechtorík, Patrik Rabčan, Adam Kubala, Martin Jánošík a Jozef Tlacháč hrala terchovské nôtly stúpajúc v teplovzdušnom balóne k nebeskej oblohe nad metropolou severného Slovenska. Pri Žiline sa zišli nadšenci tejto adrenalínovej aktivity z Čiech i Slovenska a naša muzika mala tú česť byť prvá, ktorá hrala terchovské nebeské tóny v oblakoch.

Veľmi nás teší, že sme sa mohli stať súčasťou tohto výletu do oblakov, a aj keď boli nejaké obavy, nakoniec sme do toho išli bez váhania. Povedali sme si, že treba zažiť niečo nové. Takže, ďalší skvelý zážitok je za nami a terchovská muzika sa opäť raz pekne spropagovala.

Vršanská muzika

FOTOARCHÍV – Vršanská muzika

Gobelín Jánošík a jeho družina

Pri jednej pracovnej návšteve RTVS v Bratislave – Mlynskej doline nás v kancelárii vtedajšieho generálneho riaditeľa Václava Miku zaujal veľký gobelín, ktorý vkusne zdobí časť steny. Ako Terchovcov nás potešilo, že sa na ňom vynímal náš rodák Jánošík so svojou družinou. Výtvarnou predlohou k tomuto gobelínu (300 x 132 cm) z roku 1977 je známy obraz Ludovíta Fullu, ktorý sa nachádza v Slovenskej národnej galérii.

Na margo unikátnej tapisérie Václav Mika vtedy uviedol: „*Kedysi bol v zasadačke generálneho riaditeľa a bol zájdený od cigaretového dymu. Nechali sme ho zreštaurovať a dnes má u mňa čestné miesto*“

– hovoril s hrdosťou v hlase bývalý šéf verejnoprávnej ustanovizne. Zároveň nám ukázal dômyselne zhotovený suchý zips, ktorý gobelín na stene fixuje a zároveň napína.

Kde bolo dielo zhotovené, sa nám nepodarilo zistiť. Najpravdepodobnejšími miestami výroby môžu byť buď gobelínové manufaktúry vo Valašskom Meziříčí, alebo dielne v Jindřichovom Hradci. Tam sa zhotovovali napríklad veľkorozmerné tapisérie, ktoré reprezentovali nielen Ludovíta Fullu, ale i vtedajšie Československo na pamätnej svetovej výstave EXPO 1958 v Bruseli.

-zaj-

FOTOARCHÍV – RTVS

Stretnutie s americkým Jánošíkom

Začnem otázkou. Terchovci, viete, že Jánošík bojoval aj v II. svetovej vojne, a to v americkej armáde na lodiach v Pearl Harbor? A že bol tiež senátorom Demokratickej strany za štát New Jersey v USA?

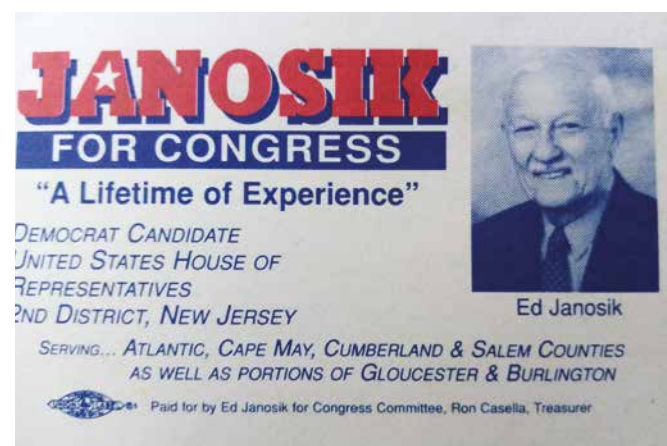
Moje stretnutie s americkým Jánošíkom sa uskutočnilo na Orave už pred 20 rokmi – počas cesty krajanov po Slovensku. Pripravil som vtedy pre nich folklórny večer zostavený z oravských tancov, piesní a hudby. Bol som, pravdaže, v kroji, ako Jánošík – aj s valaškou a pištoľou. Vedúca zájazdu ma predstavila slovami: „Toto je Gustáv, oravský Jánošík.“ Samozrejme, veľmi sa im to páčilo.

Keď sa program skončil, pristúpil ku mne jeden vysoký, urastený pán a peknou slovenčinou hovorí: „Že ty si Jánošík?“ Odvetil som mu, že len takto v kroji. Vzápätí on hovorí mne: „Ja som Jánošík!“ Rýchlo vytiahol pas a vizitku, ktorú mám doteraz, kde bolo uvedené Ed Jánošík – štát New Jersey, USA. Dali sme sa do priateľského rozhovoru. Povedal, že sa narodil slovenským predkom už v Amerike, že má 82 rokov, s manželkou žijú spolu 60 rokov, a že je prvýkrát na Slovensku. Reagoval som, že Jánošík je náš slovenský hrdina, ktorý sa narodil tu v susednej Terchovej (onen folklórny večer bol v Párnici), a že rod Jánošíkovcov pochádza z osady Jánošovia. Nevedel o tom. Následne mi v krátkosti zhrnul vlastný životopis, spomenul tiež, ako bojoval za II. svetovej vojny v Pearl Harbor, a že je senátorom Demokratickej strany za štát New Jersey.

Po rokoch odmlčania som mal možnosť s Edom Jánošíkom znovu hovoriť – tentoraz v USA počas našej návštevy krajanov (2019),

ktorí mali na neho kontakt. Pozdravil som ho a bol milo prekvapený. Pamätal si návštevu Slovenska – aj Jánošíka v kroji. Hoci mal už 102 rokov, stále ešte ako tak vnímal svet vôkol.

Gustáv SOCHÁŇ

Vizitka, ktorú dostal od amerického Jánošíka náš kamarát Gusto Socháň z Nižnej na Orave

Jubileum svetového uznania prvého filmového Jánošíka

Pred štvrtstoročím (1995) rozšíril zoznam svetového kultúrneho dedičstva UNESCO prvý slovenský dlhometrážny hraný titul Jánošík. Film bol realizovaný v letných a jesenných mesiacoch roka 1921 a vznikol zásluhou obetavosti Slovákov žijúcich v Spojených štátoch amerických (spoločnosť Tatra Film Corporation z Chicaga).

Režisér diela Jaroslav Siakeľ vedno s kameramanom, starším bratom Danieľom Siakelom, pochádzali z turčianskej obce Blatnica. Svoj unikátny 68 minútový filmový opus nakrúcali okrem rodnej dediny, Blatnickej a Gaderskej doliny aj v ďalších lokalitách Turca (Mošovce, Šútovo, pri Šútovských vodopádoch, Turčianska Štiavnička, Jasenovo, Kláštor pod Znievom,

Turčianske Teplice). Niekoľko interiérových scén a záverečnú sekvenciu natočili tvorcovia v Prahe.

Vďaka bratom Siakeľovcom a ich priateľom patrí Slovensko medzi desať krajín sveta, kde v nemej ére kinematografie vznikol celovečerný hraný film.

-pc-

Fotografia z nakrúcania (zdroj – Slovenská národná knižnica)

Sekvencia z filmu (zdroj – Slovenská národná knižnica)

Propagačný leták k filmu

Rozprávková čakáreň v nemocnici

Študentka 4. ročníka Vysokej školy výtvarných umení – katedra vizuálnej komunikácie Adriána Ondrušová, ktorá dáva grafickú tvár aj našim novinám, sa v rámci spolupráce medzi Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky, spoločnosťou Siemens, Nadáciou Volkswagen Slovakia a VŠVU podieľala na grafickom riešení priestorov detskej sonografickej ambulancie v Národnom ústave detských chorôb na bratislavských Kramároch. Realizované riešenie, ktoré nesie výrazný rukopis našej rodáčky, zaujal mnohé médiá a tiež odbornú verejnosť. No najmä potešil detských pacientov, pre ktorých bude sonografické vyšetrenie o niečo príjemnejšie. O vyššie uvedenom zaujímavom projekte nám viac prezradí už samotná Adriána.

„Cieľom môjho návrhu bolo vytvoriť príjemný priestor s možnosťami pozitívneho rozptýlenia. Nové riešenie nemocničného priestoru by malo poskytnúť dostatočné odoreagovanie pacientov, aby dieťa nemalo čas myslieť na strach z vyšetrenia, a tiež predpoklad zaujať čo najširšej vekovej kategórie. Rozhodla som sa pracovať s technológiou lentikular, ktorú som aplikovala na stenu v priestoroch čakárne. Je to technológia, ktorá závisí od uhla pohľadu. Použila som ju vo väčšej mierke v podobe steny, kde už nevytvára pohyb, ale skôr optickú hru s okom diváka. Umožňuje zobrazíť dva rôzne

motívy na jednej stene, za využitia trojhranných hranolov vertikálne uložených pozdĺž steny. Takáto stena je ideálnym riešením práve do dlhej nemocničnej chodby, kde sa popri prechádzaní okolo motív postupne zobrazuje. Predstavuje vizuálny zážitok i priestor na zabavenie.

Ako materiál som zvolila drevo, pretože vizuálny kontakt s prírodným prostredím v interiéri má pozitívne účinky na telo. Pracovala som s motívmi, ktoré deti poznajú, učia sa o nich rozprávať už od malička, čo vytvára z pohľadu dieťaťa známy a tým pádom upokojujúci priestor. Ide o zvieratká žijúce v našich lesoch a rybníkoch.

Počas realizácie projektu dochádzalo k zopár zmenám, na ktoré bolo treba reagovať a prispôbovať návrh. Preto sa jemne líši od pôvodného, ale myslím, že výsledné dielo spĺňa predstavu a môžeme byť spokojní.

Realizácia prebiehala v spolupráci s Ing. arch. Vierou Kročkovou, Ing. arch. Františkom Radačovským a vedúcimi ateliéru Priestor na VŠVU doc. Pavlom Chomom, akad. mal., a doc. Mgr. art. Marcelom Benčíkom, ArtD.“

Marián ZAJAC

FOTOARCHÍV – Adriána Ondrušová

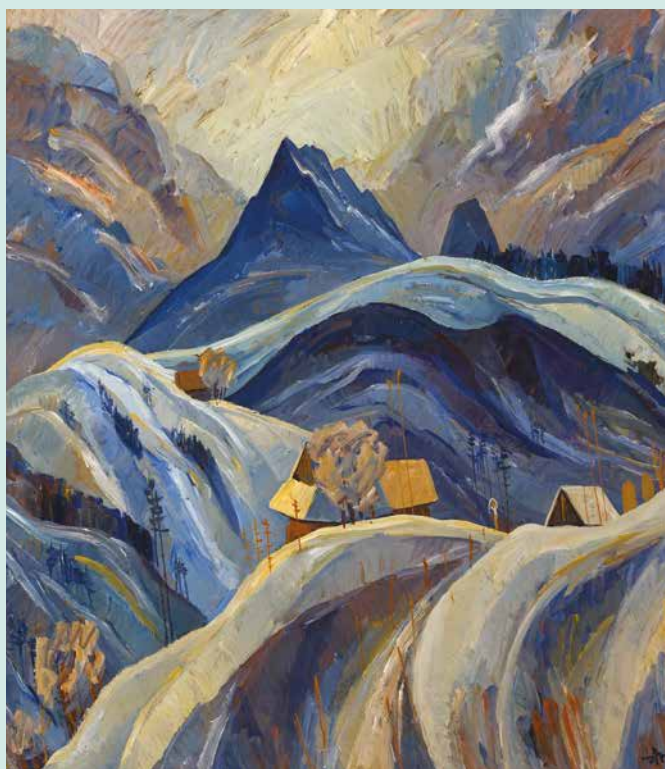
Zdeno Horecký deväťdesiatročný

Čitatelia našich novín dobre vedia, že akademický maliar Zdeno Horecký prezentoval svoje obrazy s terčovskou tematikou už na „nultom“ ročníku Jánošíkových dní (15. – 16. 8. 1959) Podujatie malo vtedy názov Jánošíkovská Terchová a okrem výstavy spravil umelec aj plagát a scénu javiska.

Výtvarníkovo hlboký, doslova osudový vzťah k vrchu Rozsutec či Malej Fatre potvrdzuje množstvo expozícií, uskutočnených doma i v zahraničí. Nateraz posledná sa konala v Terčovskej galérii umenia začiatkom augusta 2016. Výstava s veľavravným názvom *Môj život s Rozsutcom* predstavovala výber z umelcovho diela, ktoré vznikalo v časovom rozpätí úctyhodných šesťdesiatich rokov (1956–2016).

Podľa kunsthistorika Ľudovíta Petráskeho dokáže Zdeno Horecký „úspešne zachytiť určitú atmosféru krajiny, ktorá je poznačená jeho vnútornými pocitmi. Lyrické tóny striedajú dramatické polohy, a to všetko v kultivovanej tvarovej mäkkosti.“

Vďaka iniciatíve, obetavosti a vytrvalému úsiliu Zdena Horeckého sa plnohodnotne rozvinula spolupráca obce Terchová s Umeleckou besedou slovenskou. Ako jej dlhoročný predseda kľúčovo prispel k realizácii sochárskych sympózií (2005–2009) a maliarskych plenérov (2011–2015). Zavŕšením úspešnej kooperácie, ktorá mala silný medzinárodný rozmer, bola výstava zrealizovaných opusov (2015). Konala sa ako vôbec prvá akcia v novovzniknutej Terčovskej galérii umenia. Zhotovené sochárske diela môžu záujemcovia obdivovať v areáli farskej záhrady, ako i v exteriéri centra dediny.

Zdeno Horecký: Zimný deň pod Rozsutcom (olej, 1998)

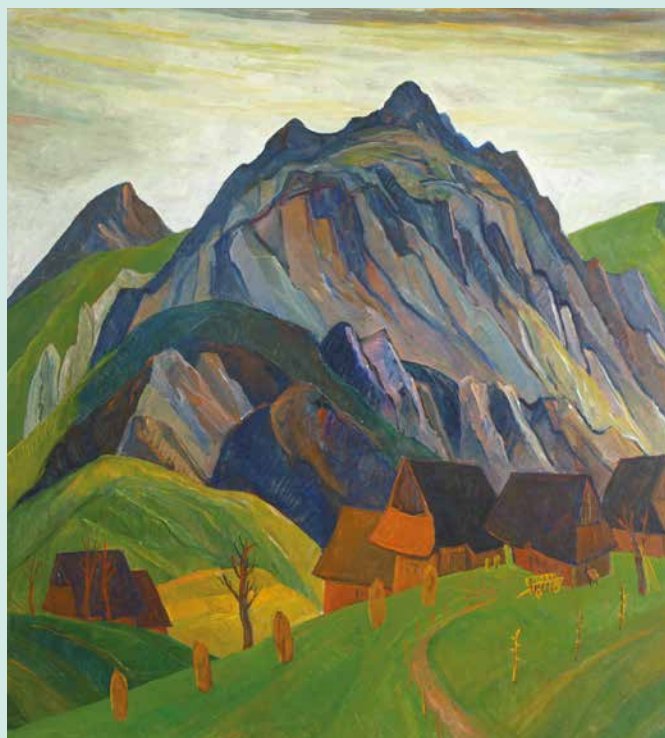
Charizmatický krajinár, maliar, grafik a kresliar Zdeno Horecký – narodený 27. novembra 1930 v Bytčici (dnes mestská časť Žiliny) – rozširuje, akokoľvek to znie neuveriteľne, rady deväťdesiatročných „mládencov“. Čestnému občanovi Terchovej želáme do ďalších liet pevné zdravie, neutíchajúci životný aj tvorivý elán a trvalé rodinné

šťastie. Všetci pevne veríme, že si po zmiernení opatrení súvisiacich s korunou budeme môcť s jubilantom štrngnúť na jeho počesť. Isteže, najlepšie pri príležitosti Zdenovej reprezentatívnej výstavy.

Ad multos annos, vzácny náš kamarát a podporovateľ!

Peter CABADAJ

FOTO – Milan KOSEC

Zdeno Horecký: Pod Rozsutcom (olej, 2008)

Veselé vecičky pre každého

Veronika Muchová so svojimi originálnymi ponožkami

Veselé výrobky Dedoles pozná už takmer každý Slováč. Ich dizajny a motívy sú zábavné, hravé a výrobky zbožňujú tak deti, ako aj dospelí. V druhom pokračovaní seriálu predstavuje týždenník Slovenka človeka, ktorý stojí za ich originálnym dizajnom.

Dizajnérka VERONIKA MUCHOVÁ o sebe

Posledných deväť rokov žijem Bratislava a som študentkou diplomového 6. ročníka Ateliéru textilného dizajnu na Vysokej škole výtvarných umení. Moja cesta za dizajnom sa začala, keď som mala pätnásť rokov. Vtedy som nastúpila na ŠUP-ku, kde som si našla cestu k textilu. K umeniu som mala blízko vždy, keďže som vyrastala v umelecky založenej rodine v Terchovej – s mnohými príjemnými podnetmi a pohľadmi, ktoré sa doteraz snažím zo všetkých strán okolo seba vnímať a pretaviť ich do tvorby textilnej dizajnérky. Pri práci mám rada, keď vidím dobrý výsledok a spätné väzby okolia, pretože tie ma posúvajú ďalej. Rada trávim čas aktívne, navštevujem galérie, tvorím, čítam, nasávam inšpirácie. Najradšej mám však čas strávený s ľuďmi, ktorí sú mi blízki, či už doma, v meste alebo prírode.

Prečo Dedoles?

Moja cesta v Dedolese sa začala minulý rok začiatkom leta – ako študentky na pracovnej stáži. Počas letného prieskumu na VŠVU, kde som prezentovala bakalársku prácu, nám prišla art direktorka produktového tímu Kristína Sekerová ponúknuť šesťmesačnú stáž.

Ponuka sa mi zapáčila, pretože som už dlhšie chcela získať aj iné skúsenosti a pohľady dizajnéra v praxi, nielen z pozície študenta v škole. Následne som si všetko premyslela, doplnila portfólio a oslovila firmu.

Čo je hlavnou náplňou mojej práce?

Zadania mávam rôznorodé, primárne však ide o dizajn produktov, ich následnú prípravu do výroby a kontrolu vzoriek od výrobcov pred tým, než sa finálne schvália.

Ktorá časť práce ma najviac baví a prečo?

Pre mňa ako človeka, ktorý nemá rád stereotypnú prácu, je radosť tvoriť nové dizajny. Najmä ak sa to spája s novým typom produktu, keďže ku každému treba pristupovať s iným pohľadom.

Čo sa mi zdá najmenej zábavné?

Často to asi závisí odo dňa a aktuálnej nálady. Avšak najmenej zábavná je pre mňa technická príprava do výroby, ktorá si vyžaduje trpezlivosť a precíznosť.

Čo mám na Dedolese rada?

Rozhodne je toho viac, od možností prejavu, komunikácie, prístupu až po kolegov. A myslím si, že práve vďaka kolektívu je Dedoles taký, aký je, a my môžeme ďalej rozdávať radosť do sveta.

Čo mi práca v Dedolese dala a čo vzala?

Práca v Dedolese mi toho rozhodne viac dala, ako vzala. Napríklad som získala iné uhly pohľadov a porovnanie mojej tvorby s tvorbou pre širokú škálu ľudí. Dodala mi sebavedomie v tvorbe a myslím si, že aj správnu mieru konštruktívnej kritiky. Vziať mi dokázala len z môjho dovedty voľného času, ktorý by som asi aj tak nikdy nemala voľný (smiech), keďže som človek, čo rád získava nové skúsenosti a stále sa učí. Takže som veľmi rada, že práve tento čas venujem niečomu, v čom vidím zmysel.

Na ktorý výrobok/sériu v Dedolese som hrdá?

Z produktov, ktoré už uzreli svetlo sveta, môžem povedať, že som rada, ako dopadla filmová séria licencovaných ponožiek Warner Bros (Bugs Bunny, Tom a Jerry, Scooby doo, Looney Tunes, Superman a Batman). Išlo o prvé zadanie, ktoré som ako stážista v produktovom tíme v Dedolese dostala, a bolo to pre mňa niečo úplne nové.

Ktoré sú moje obľúbené vytvorené vzory?

V našich produktoch mám najradšej dizajny a vzory, ktoré sú mi blízke alebo sa v nich viem nejakým spôsobom nájsť. Z istého uhla pohľadu som typický Dedoles zákazník, len s obmenou, že ja inklinujem skôr k jemnejším vzorom a tvarom. Dizajny, ktoré som kreslila a mám ich rada, sú napríklad Veselé ponožky Snežienky, Modrotlač a Op art.

Ako vyzerá proces tvorby?

Väčšinou je postup pri tvorbe produktov podobný. Najskôr dostanem zadanie, pustím sa do prehľadu v téme, čiže hľadám inšpiráciu. Potom nasleduje kreslenie návrhov. Hľadám správnu farebnosť, pomery a aby spolu, napríklad ponožky, nejakým spôsobom komunikovali. Po výbere ponožiek do výroby sa pripraví technická skica s pridaným výberom farieb nití. Potom už len počkáme na vzorku, ktorú buď schválime, alebo ešte niečo upravíme, a ide to do výroby. Olalá. A máme ponožky hotové!

S akými materiálmi najradšej pracujem?

S textilnými a všetkými možnými blízkymi k nim.

Kde beriem inšpiráciu?

Väčšinou sa zamyslím nad témami vhodnými na produkt, s ktorými sa ľudia stotožnia a budú im dodávať energiu a radosť celý deň.

Čo obdivujem na kolegoch?

Myslím si, že sme zohratý produktový tím, rozumieme si a lepšie sa nám pracuje, keďže sa vieme pri práci na veciach aj zabaviť. Napríklad si robíme malé tipovacie kolá, ako dopadnú zákazníci dotazníky s novými dizajnami, alebo máme „módne prehliadky“ so skúšaním nových produktov. Každopádne popri takýchto malých radoostiach si každý zaslúži vyzdvihnúť šikovnosť. Či už to je Jakub, ktorý mi vždy pomôže s technickými úkonmi v programoch, Kika, ktorá mi dobre poradí v hocijakej mojej „neriešiteľnej“ dileme, Terkina dobré oko na produkty, materiál a farby, či Nikina fantázia a skvelá kresba.

Moje sny?

Vytvoriť si vlastnú autorskú značku tlačí a interiérového textilu, keďže som vždy chcela tvoriť a robiť ľudí okolo seba šťastnými. Ako dizajnérka mám možnosť istým spôsobom pracovať nielen pre seba, ale aj pre druhých a rozdávať radosť.

Moje „úchylky“?

Chtiac-nechtiac, pri výbere farieb väčšinou skončím pri odtieňoch modrej a tyrkysovej...

Na čo som hrdá a čo si na sebe najviac cením?

Odhodlanie, prispôsobivosť a priateľskosť.

Čo na sebe nemám rada?

To, že som si niekedy vo veciach neistá a kontrolujem ich aj trikrát. Čo je, samozrejme, hltáč času a energie.

Vedľajšie projekty, ktorými sa chcem pochváliť?

Môj autorský najkomplexnejší a dokončený projekt je séria interiérových textilných doplnkov Žime farbami!, ktorý sa zameriava na farby a oživenie interiéru. Aktuálne začínam pracovať na diplomovej práci, ktorá, verím, bude mojím najrozsiahlejším projektom.

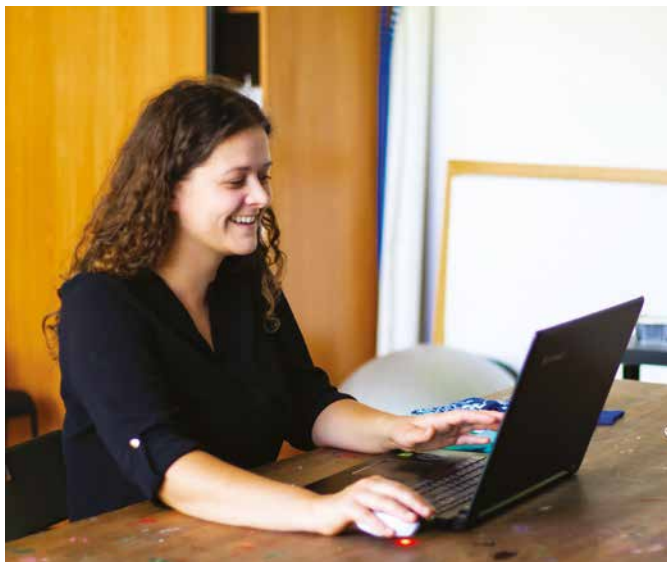

V čom vidím rozdiel medzi vlastnou tvorbou, ktorou sa môžem realizovať počas štúdia, a tvorbou priemyselne vyrábaného produktu?

Určite je to prístup a premýšľanie pri tvorbe a procese. Pri projektoch v škole hľadám nové cesty, skúšam, experimentujem; pri všetkom sa vyžaduje individuálny nový prístup, či už vizuálne, funkčne alebo technicky. A v tom je ten rozdiel. V tvorbe priemyselne vyrábaného produktu je potrebné premýšľať celoplošne, od možnosti výroby, kde nie je taký veľký priestor na experiment, až po to, čo zákazníci chcú a čo bude žiadané. Pre mňa je obohacujúce vnímať oba tieto prístupy, pretože aj do priemyselne vyrábaného produktu možno niekedy vložiť niečo nové a inovatívne, a pri autorských projektoch je dobré pozeráť sa na ne s možnosťou ich pretavenia do veľkovýroby.

Poznámka: Článok o našej rodáčke Veronike Muchovej, študentke 6. ročníka ateliéru textilného dizajnu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, vyšiel nedávno v populárnom týždenníku Slovenka.

FOTOARCHÍV – Dedoles

Veronika v Slovenke

Terchovské dievčatá vo svete módy a krásy

FOTO – Kristína Kešnerová

FOTO – Andrea RAKOVSKÁ

„Terchová, Terchová, jak ťa hory kryjú, jako keď nevestu do čapca zavijú...“ Myslíme, že tento nádherný verš známej terchovskej piesne presne vystihuje podstatu kraja pod Rozsutcom, ktorý charakterizuje vzájomne prepletajúca sa krása prírody a človeka.

Pritom prirovnanie krásy okolitej prírody k nežnejšiemu pohlaviu absolútne sedí, veď terchovské dievčatá a ženy vždy vedeli okolie zaujať svojím sympatickým zjavom i vystupovaním. Platilo to v minulosti, platí to dnes a sme presvedčení, že to bude platiť stále. Potvrdením uvedeného faktu môže byť aj príklad dvoch mladých talentovaných dievčat, ktoré si nezávisle od seba všimol svet módy a dal im možnosť nazrieť za jeho oponu.

Nasledujúce riadky budú o Veronike Valchárovej (20) a Sandre Boženíkovej (17), ktoré v uplynulých mesiacoch dali o sebe vedieť v módnom svete a teraz to dajú vedieť aj nám.

Veronika Valchárová

„Nemala som nejaké veľké ambície stať sa modelkou, ale už ako 15-ročná som bola vysoká 179 centimetrov. Začali ma oslovovať skauti z rôznych agentúr alebo na sociálnych sieťach. Skvelú príležitosť poskytl moja materská agentúra Mix Model Management, ktorá mi ponúkla byť súčasťou plus size tímu modeliek. Modelingový svet, či už prehliadky, alebo fotenie, mi ponúkli možnosť stretnúť úžasných módných návrhárov, fotografov, vizážistov a taktiež skvelé modelky. Vždy som sa cítila medzi nimi výborne.“

Aj napriek tomu, že som súčasťou svojej materskej agentúry len niečo vyše roka, dostala som sa k spolupráci s veľkými zahraničnými agentúrami ako Modelwerk v Nemecku, Women Management v Taliansku či Francina Models v Španielsku. Veľmi sa teším na ďalšiu spoluprácu s týmito agentúrami, na cestovanie, spoznávanie nových kultúr, ako aj na uplatnenie mojich vedomostí, ktoré získavam štúdiom nemeckého a talianskeho jazyka na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

Keď tak rozmýšľam o tom, čo v poslednom čase s modelingom zažívam a v živote celkovo, musím sa vrátiť do detstva a spomenúť folklór a hudbu. Tie mi dali veľmi veľa. Už ako päťročná som začala tancovať v detskom folklórnom súbore Terchovčiek,

neskôr vo folklórnom súbore Terchovec. Ako deväťročná som sa začala venovať hre na klavíri u pani učiteľky Zuzky Patrňákovéj. Klavírne skúsenosti mi veľmi pomohli pri hre na ďalšie hudobné nástroje, napríklad na terchovskej basičke, ktorú mi ponúkol náš umelecký vedúci Miloš Bobáň, keď som bola šiestačka. Hoci som s tým nebola úplne stotožnená, nikdy som vlastné rozhodnutie neolutovala. Za osem rokov sme s Ludovou hudbou Martinky Bobáňovej precestovali okrem Slovenska aj zahraničie. Bol to dobrý základ ako sa naučiť samostatnosti, ale i vystupovaniu na festivaloch pred publikom a na pódiu. Napriek všetkým súčasným aktivitám a časovej vyťaženosti, folklór a hudba neprestávajú byť súčasťou môjho života.“

FOTOARCHÍV – Veronika Valchárová

Sandra Boženíková

„Študujem na Súkromnej obchodnej akadémii Pro Scholaris v Žiline a o modeling som sa začala zaujímať pred niečo vyše rokom, keď som si zisťovala rôzne informácie o modelingových agentúrach. V rozhodovaní mi pomohla kamarátka-modelka. Odporučila poslať moje fotky do agentúry Heriett Models Slovakia, v ktorej bola aj ona. Na moje veľké prekvapenie sa mi už po troch dňoch ozvali a pozvali na kasting.

Tento rok som strávila tri mesiace v Turecku, ktoré odštartovalo moje pôsobenie v modelingu. Uvedomila som si tam, že ho chcem robiť, keďže ma to naplňa. Pôvodne som išla do Turecka na dva mesiace a fotili sme veci, ktoré sa mali objaviť na online webe, tzv. webshootig. Tretí týždeň nastal zlom a pribudlo veľa práce. Nevedela som, čo sa deje, no dozvedela som sa, že je o mňa veľký záujem. Nasledujúce tri týždne som fotila v kuse sedem dní v týždni. Agentúra bola veľmi spokojná, tak mi predĺžili zmluvu o ďalší mesiac. Bola som prekvapená, ale

tešila som sa z tejto zaujímavej práce. Chodili sme fotiť po celom Istanbule, a tak som mala možnosť vidieť veľa krásnych zákutí mesta pri Bospore. Veľmi som sa tešila aj z fotenia šperkov do katalógu, lebo dostať sa do katalógu je pre mňa veľká vec.

Raz sa mi stala aj úsmevná príhoda – ráno pred fotením. V hoteli vypli vodu a ja som si musela vlasy umývať vodou z fľaše, zohriatou v rýchlovarnej kanvici... Posledný týždeň už bol voľnejší, menej sme pracovali a mohla som sa pomaličky baliť. Ešte som stihla navštíviť veľa zaujímavých historických pamiatok a nakúpiť suveníry.

Celkovo to hodnotím veľmi pozitívne. Ľudia boli ku mne milí a zrejme aj agentúra bola spokojná, lebo v roku 2021 má so mnou záujem spolupracovať viacero agentúr. V januári ma čaká opäť Turecko a ak nenastanú komplikácie s opatreniami v súvislosti s pandémiou, tak ďalšie cesty budú smerovať do juhokórejského Soulu a na Taiwan.“

Marián ZAJAC

FOTO – Öcal BAYRAM

FOTO – backstage

FOTO – Ömer HATIP

Silvestrovským atramentom

Mak Makovič

Mak Makovič sedel pred domom a nad čím-si uvažoval. Prstom sa dotkol svojho pravého oka a náhle vstal, vošiel do domu, všetko si zbalil a zrazu bol na lodi. Jeho vlastná žena ani nevedela, že sa toto všetko stalo. Navarila obed a išla ho pozvať k stolu. Keď ho nevidela sedieť na lavičke pred domom, pomyslela si, že sa asi išiel prejsť do záhrady.

Mak Makovič veľmi rád obdivoval, ako rastie mrkva, petržlen, kaleráb. Mal rád ich záhradu. Jeho žena sa teda išla pozrieť do záhrady. Obed navarila podľa jeho predstáv. Bála sa, aby na stole nevychladol. No v záhrade ho nevidela.

My vieme, že je na lodi. Žena si preto povedala, že si išiel asi polietat. On jednoducho, keď dostal sem-tam takú náladu, rozprestrel krídla, vzlietol a išiel niekoho navštíviť. Najčastejšie chodieval navštevovať mladú, krásnu a urastenú bocianicu. Nemali so ženou dieťa a vyzerá, že už ani mať nebudú, ale on stále s bocianicou čosi vyjednával.

Laco KERATA

Tento poznáte?

– Slečna, vy máte ale krásne prsia. Sú pravé?
– Nie, jedno je ľavé...

Starenka sa pýta lekára:

– Pán doktor, ako sa volá ten Nemec, čo mi stále schováva veci?
– Alzheimer, starká, Alzheimer!

– Tak si predstavte, môj manžel dnes zničil celú počítačovú sieť.
– On je hacker?
– Nie... debil!

V cigánskej osade vyčíňa veľký požiar.

– Zachráňte deti! Reve jeden.
– Ženy zachráňte, deti budú! Kontruje druhý.

Neúspešný futbalista stojí pred nebeskou bránou a svätý Peter sa ho pýta:

– Synu, ako si vôbec trafil do brány?

Cestujúci prechádzajúci cez mestečko vidí pohrebný sprievod na hlavnej ulici.

– Kto zomrel? Spytuje sa okoloidúceho.
– Nevieť vám povedať, pane, ale myslím, že je to ten v truhle.

– Slečna, mohli by sme si vymeniť telefónne čísla?

– Radšej nie, ja som na svoje číslo zvyknutá...

Dievča: – Tato, jeden chlapec v škole mi hovoril niečo, čomu som nerozumela. Vravrel, že vraj mám pekné čelné sklo, krásny kufor, super karosériu a moje nárazníky, že sú bezchybné.

Otec na to: – Tak mu povedz, že si ešte v záruke a ak sa ti pokúsi otvoriť kapotu, aby skontroloval hladinu oleja, tak mu odtrhnem výfuk!

– Koľko si už chytil kaprov?
– Ešte jedného a budem mať prvého.

Odsúdeného na smrť sa pred popravou pýtajú:

– Máte nejaké posledné želanie? Cigaretku, slivovičku, koňak...?
– Nie, ďakujem! Škodí to zdraviu.

Tehotná blondínka stojí pred zrkadlom, hladká si bruško a vraví:

– Len aby bolo moje...

Muž je u veštice.

– Môžem k vám prísť aj v piatok?
– Nemusíte! V stredu vás zrazí auto.

Manželka vyčíta svojmu mužovi:

– Denne chodíš domov opitý! A čo ja s deťmi?
– Maj rozum, žena, nemôžeme predsa slopať všetci.

Blondínka sa sťažovala priateľke.

– Včera mi kamarátka povedala, že som lesbá.

Tak som sa nahnevala, že som ju zhodila z postele.

Matka príde domov a nájde dcéru s neznámych mužom v posteli.

– Okamžite vylez, Anička! kričí mater.
– Nie, mama! Ja som tu bola skôr...

Vernosť

– Počuj, pes, čo si ty vlastne za zviera? – spýtala sa korytnačka.

– Ja? Ja som verný – odpovedal pes hrdlo.

– Verný? – uškrnula sa korytnačka.

– Pripúšťam, možno si verný svojmu pánovi, ale keď zmeníš pána, si zasa verný tomu nového. To už ja som verná celkom inak.

– Ty, a verná? – odfrkol pes opovržlivo.

– Áno – opakovala korytnačka. – Verná sama seba.

– Z núdze cnosť – precedil pes pomedzi zuby.
– Ťažko obracať kabát, ktorý nám prirástol k chrbtu.

– Ťbožiaci – usmial sa pohrdavo majiteľ

zvierat. – Len človek môže byť verný sebe samému. Len on má pevné zásady a charakter.

Potom psa prepil a korytnačku daroval deťom svojho šéfa...

Kornel FÖLDVÁRI

Zachytené na ulici

Stačí jedno upozornenie, ďalšie už možno nebudú. Stojte na dva metre od seba a dávajte si pozor na hubu.

Čo si robil, že si dostal vyznamenanie? Nič, ale veľmi dlho...

Obvinili ho z rasizmu, pretože neznášal čierny humor.

Z lekárovej tézy mi strachom údy střípli: buď vraj on zle počuje, alebo som mŕtvy.

Staroba nie je pre zbabelcov.

Nedopustím na rúška! Ich nosenie sa mi ľúbi... Takto môžem na šéfa aj ja smelo cereť zuby.

Politická kultúra – stráca sa nám pred očami. Celé má to zlosti. Obyčajní, tí sú všade. A kde sú tie osobnosti...?!

Ako sa to skončí, nemáme ani zdania. S je-seňou sa na nás valia vlny chrípky, pandémie a zatýkania.

K životu potrebujeme málo. Ale vo veľmi veľkom množstve...

Kto veľa pracuje, nemá čas zarábať peniaze.

Keby sa moja žena tak dobre nevydala, už dávno by som sa s ňou rozviedol.

Navrhol som svojmu svedomiu delbu práce, ako si ju prajem. Ono bude hrýzť, ja sa najem.

Princ si dal dolu nohavice a snehulienka uvidela ôsmeho trpaslíka...

Najhoršie cestovanie je na druhý svet – stojí celý život.

Humoristi predsa majú jednu malú útechu, že je stále menej takých, čo umreli od smiechu.

Jožo bol slušný človek

Jožo bol slušný človek a veru, ani šťastie ho neobchádzalo. Jediné, čo na ňom nebolo v poriadku, že býval často sám v lese. V lese sa veľakrát rozbehol a kľučkoval medzi stromami. Zakaždým to robil až dovtedy, kým sa mu od únavy načisto nepodlamovali nohy.

Jožo bol slušný človek, tak si ho jedného dňa zavolať otec, aby sa ho spýtal, čo to také divné v tom lese robieva. Jožo bol slušný človek, ale otcovi, ktorý bol, mimochodom, tiež slušný človek, odpovedať nevedel. Otec ho ďalšími otázkami netrápil, len ho požiadal, aby sa u neho zastavil, keď mu bude môcť na tú jeho dôležitú otázku odpovedať.

Jožo už ani trochu nechcel, ale po čase zase musel ísť do lesa. Znova sa rozbehol, kľučkoval a po krátkom kľučkovaní, naraz, nechtiac, pred jedným stromom nezakľučkoval a v plnej rýchlosti do toho stromu narazil hlavou.

Jožo bol slušný človek, napriek tomu náraz hlavou neprežil. Jeho otca mrzelo, že mu Jožo pred smrťou neprezradil, prečo chodieval kľučkovať sám do lesa.

Laco KERATA

Čo si o tom všetkom myslí...

Humorista a satirik Viliam Chlebo (19. 11. 1930 Uhorská Ves – 12. 12. 2005 Belá) patril svojho času medzi najplodnejších slovenských aforistov. Dlhodobu spolupracoval s mnohými novinami, časopismi i rozhlasom. Isté obdobie ako učiteľ pôsobil aj v Terchovej-Bielom Potoku. Nášho suseda z Belej, od narodenia ktorého uplynulo prednedávnom 90 rokov, si pripomenieme aforizmami z jeho knižky PoCHLEBOvačky (Miestny odbor Matice slovenskej Belá, 1995). Túto zbierku zostavil Peter Cabaďaj a vyšla zásluhou terchovského rodáka Kamila Muráňa.

Vtipkovanie je to jediné, čo naháňa politikom strach.

Diplomat je manžel, ktorý si zapamätá manželkine narodeniny, ale zabudne jej vek.

Klesal do náručia ženy len preto, aby nespadol do jej rúk.

Najlepšia rozcvička je pohyb na zdravom tele.

Budík zmenil už veľa ľudských osudov – keď nezazvonil.

Zlomil si nohu na troch miestach. Nemusel tam tak často chodiť.

Čím vulgárnejší je muž k svojej manželke, tým milšia je ona k iným chlapom.

Prečo je málo vtipných ľudí? Asi preto, že vážnosť možno predstierať.

Najnebezpečnejšou časťou auta je vodič.

Kto za pravdu horel, ten vždy pohorel. Naša závisť trvá dlhšie ako šťastie tých, ktorým ho závidíme.

Život musí byť veľmi ľahký, keď často visí len na vláske.

Najťažšie sa nosí prázdna peňaženka.

Mal veľa zásad. Na každú príležitosť jednu.

Dobry život majú iba meteorológovia. Vždy vedia, odkiaľ vietor fúka.

Bolo to rizikové pracovisko. Muselo sa tam pracovať.

O živobytie bojovali zubami-nechtami. On bol stomatológ, ona manikúrka.

Prišli si na chuť, preto sa žrali.

Ťava dokáže celý deň pracovať a nepiť. Človek, naopak, celý deň pije a nepracovať.

To dievča, čo niekedy vedelo variť, prať, vyšívvať, upratovať, sa dnes volá stará mama.

Nosil drevo do lesa. Staval si tam chatu.

Už nemá psí život. Manželka naňho prestala navždy štekať.

Viliam CHLEBO

Ľudová tvorivosť v časoch korony (apríl 2020)

Bola raz jedna doba

Po dlhom čase sa stretli dvaja priatelia.

- Kde si bol tak dlho?
- Pätnásť rokov som bol zavretý.
- Za čo?
- Za nič.
- Neklam. Za to bolo dvadsať rokov.

Opitý muž leží v kanáli, lomcuje mrežami a hľadiac kdesi do vnútra, zúfalo volá:

- Súdruhovia, prečo?

V časoch, keď bol katastrofálny nedostatok základných tovarov, prišiel do obchodu so zámkami kunčafť.

- Prosím si patentnú zámku.
- Nemáme.
- Visiacu zámku.
- Nemáme.
- Tak obyčajnú.
- Nemáme.
- Prečo máte vlastne otvorený obchod?
- Lebo nemáme zámku.

- Počuli ste už, že niektorí vysokí činitelia musia každé ráno vypíť štamperlík slivovice.
- Prečo?
- Aby mali niečo v hlave...

V Albánsku boli voľby. Každému voličovi dali do ruky zalepenú obálku. Potom ich vyzvali, aby ju hodili do urny. Akýsi pastier cestou k urne začína obálku otvárať. Volebný orgán ho okrikuje:

- Čo to robíš?
- Chcem iba vedieť, čo tam stojí.
- A či nevieš, že máme tajné voľby?!

V sibírskom pracovnom tábore sa pýta jeden trestanec druhého:

- Prečo si tu?
- Lebo som sa v tridsiatom deviatom zle vyjadril o súdruhu Popovovi? A ty?
- Lebo som sa v štyridsiatom treťom dobre vyjadril o súdruhu Popovovi.
- Na to sa obidvaja obrátia na tretieho.
- A ty?
- Ja som súdruh Popov.

Predtým sme sa mali dobre. Za nacizmu sa máme lepšie. Ale hádam by bolo lepšie, keby sme sa zas mali dobre...

Krajan z ďalekej cudziny prišiel na návštevu príbuzných v Budapešti.

- Ako sa vám vodi? spýtal sa.
- Ďakujem, nemôžem sa sťažovať. Odvetil pán domu.
- A vám?
- My sa máme, chvalabohu, dobre, ale sťažovať sa môžeme.

Koláž Fedora Vica (začiatok marca 2020)

Aký je rozdiel medzi optimistom a pesimistom?

Optimista sa učí po rusky, pesimista po čínsky.

Prečo chodia v Albánsku policajti v trojici? Lebo jeden nevie čítať, druhý pisať a tretí dáva pozor na tých dvoch podozrivých intelektuálov.

Čo je schôdza?

Víťazstvo zadku nad duchom...

Lyrická duša

- Ach drahý – zvolala a jej hlas mu znel ako strieborné zvončeky.
- Vidiš, ako je tu nádherne? Nežné púčiky ruží opojne voňajú, slávik spieva, až človeku ide roztrhnúť srdce... A tie hviezdy!
- V porovnaní s tvojou krásou sú to samé nepodstatné banality – odvetil chvejúcim sa hlasom.
- Nevidím nič okrem teba a ani nechcem vidieť!
- A tak sa s ním rozišla. Bol pre ňu málo poetický...

Kornel FÖLDVÁRI

A ešte koncovka

Aby bola žena s mužom šťastná, musí ho absolútne chápať a trochu ľubiť. Aby bol muž šťastný so ženou, musí ju veľmi ľubiť a nesnažiť sa ju pochopiť.

Viete, aký je rozdiel medzi švédskym, francúzskym a slovenským dôchodcom?

Švédsky dôchodca vstane, naraňajkuje sa zo švédskeho stola, vezme raketu a ide do klubu hrať tenis.

Francúzsky dôchodca vstane, dá si francúzsku bagetu s camembertom a odíde do klubu hrať golf.

Slovenský dôchodca vstane, vezme si švédske kvapky, francúzske barle a ide do práce...

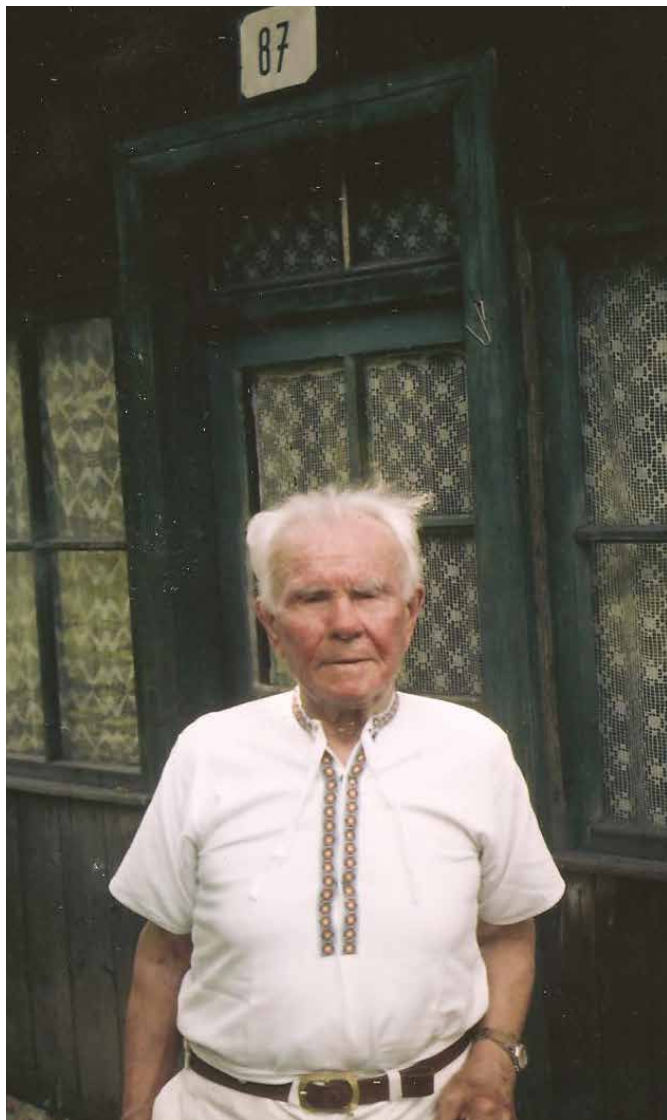
Poslanec príde neskoro do parlamentu. Pýta sa kolegov:

- Ako dlho už premiér rozpráva?
- Asi 40 minút.
- A o čom?
- To ešte nestihol povedať...

Prečo Martin neprišiel na bielom koni? Lebo biele kone sú dávno v sudoch s kyselínou...

Pripravil Peter CABADAJ

V pekle víta Lucifer nového hriešnika: - Vitaj na mieste plnom utrpenia! Chlapík sa pousmeje a hovorí: (Dokončenie tvorí tajničku krížovky.)				utrápiť (zried.)	prepracuj	štýl hudby	kameň na ostrenie kosa	súvislý kamenný masív, bralo	2. časť tajničky	poobíja latami
			hlúpo							
			tresol, buchol							
			tajne robiť							
	1. časť tajničky	udrela sa (expr.) stáva sa sivým								
drobný hmyz						druh horniny jednotka zn. Sav				
otec nymfy Aigíny							babylonský boh mužské meno			
staršia podielová jednotka tlaku								citoslovce obdivu mužské meno		
ovinúť					zaväzuje značka milikelvina					
pomocou ihly a nite spájať tkaniny				škaredo kreslí stredo-školák						okukávané
značka telúru			poškriabalo poobliepajme							
staršia značka žiletiek					treskot 3. časť tajničky					
mláka, barina						mykajú (expr.) značka niklu				
Pomôcky: Asopos, Avot, alit, a due, Anu	skratka oddelenia technickej kontroly	raj stárec (kniž.)					prúdenie vody citoslovce pohrdania			
zbaviť peny								osobné zámeno zn. pre rutherford		
temnota						špica, konček				
iba miestami						pre dvoch (hud.)				

ZO SPOMIENOK ALOJZA CHVASTEKA

Chvastekove stretnutie s medvedom

Alojz Chvastek a jeho dobrý nemenovaný kamarát z Belej sa vybrali na poľovnícku obchôdzku. Nasmerovali si to do Bránic pri Belej, kde mali záujem zistiť, čo robí srnčia a vysoká zver. V Bránici sa široká cesta zužovala na chodník, preto museli ísť jeden za druhým. Prvý išiel Belan a v krátkej vzdialenosti za ním Chvastek. V nečakanom okamihu sa pred nimi zjavil veľký huňatý medveď. Vyľakaný Belan zastal a kričí na Chvasteka:

– Lojzo, čo mám robiť?

A on mu vraví:

– Rob to, čo aj ten medveď.

V momente medveď položil svoje tlapy na Belanove plecia a začal s ním ako keby tancovať. Po krátkej chvíli to však medveď prestalo baviť a odbehol si kúsok vedľa urobiť svoju potrebu. Belan opäť kričí na Chvasteka:

– Lojzo, preboha, a čo mám robiť teraz?

Chvastek na to:

– Veď som ti povedal, že rob to, čo aj ten medveď.

Belan vo veľkom strachu zareagoval slovami:

– Lojzo, ale veď to, čo robí medveď teraz, ja som urobil už vtedy, keď som mal ty jeho tlapy na mojich plecach...

Zapísal František Mucha
(Terchová, 1. 11. 2018)

Ako si Chvastek liečil žalúdočné vredy

Pánovi Chvastekovi, keď už bol dostatočne starý (90 rokov), Miestny národný výbor v Terchovej prideliť opatrovateľku. Bola to jeho krstná a zároveň i najbližšia susedka. Mala za úlohu pomôcť udržiavať poriadok v dome, poprípade mu niekedy nakúpiť alebo priniesť dačo uvarené. Aj keď bol stále sebestačný a plný energie, občas to padlo vhod. Jedného dňa pred Veľkou nocou mu krstná hovorí: „Idú sviatky, krstný otec, mali by ste ísť na spoveď.“

„Čo tam budem, veď nekradnem ani nikemu nič zleho nerobím“ – odpovedá Chvastek.

„Hodne v krčme vysedávate“ – pokračuje krstná. „Často vás vidím, keď idete z krčmy domov, že máte vypité. Nehanbite sa? Starý človek a takýto príklad z neho ide. Ak budete takto robiť, ľudia o vás povedia, že ste korhel“ – napomínala ho krstná.

Ale jaký korhel? Že si sem tam vypijem? Šak mi to doktor poradel!“ – rázne odvetil Chvastek.

„Ešteže čo, doktor vám išiel radiť, že máte po krčmách chodiť a piť do nemoty“ – nedala sa krstná.

„Ale hej, nebudeš mi veriť. V poslednom čase ma bolelo jakosi brucho. Naša dochtorka ma poslala do nemocnice na vyšetrenie. Jako tak sedím v nemocnici na chodbe, ide ti okolo jeden známy dochtor a prihovorel sa mi: „Dobrý deň, pán Chvastek. Čo vás k nám priviedlo?“

Nuž, povedal som mu, čo ma trapi a prečo som tam. Že mi zistili vredy na žaludku a chcu ma operovať. A ja teraz neviem, čo urobiť. On mi na to vraví: „Pán Chvastek, nepočúvajte, čo vám tu radia. Idte domov a keď vás bude opäť to brucho bolieť, dajte si poldeci borovičky s hôrcom, ono to utíchne.“ Ja som ho poslušne išiel som domof a nedal som sa operovať. Lebo to maš tak, není dochtor jako dochtor. Kedysi boli dochtori, to hej, ale neska su dochtori len taky regruti. Keď ťa operuju, ešte by aj nožnice v tebe zabudli. Tak som sa nedal operovať a keď som prišiel do Terchovej, zaraz som išiel do krčmy, do Družstva ku Bernátovi, a vravím: Daj mi jeden sanova bič (poldeci), lebo ma to brucho jakosi bantuje (bolí). A ono to na moj dušu účinkovalo. Keď ma začalo to brucho pobolievať, išiel som do krčmy a dal som si jeden poldeci. Ono to na chvíľu naozaj utíchlo. Ten vred, čo ma buntošiel, utíchnuť, ale keď to videli ty ostatne vredy, postavili sa jako jež a všetky pytali. Nuž, a keď som dal každemu, už som bol opity. No a potom ľudia vravia, že si korhel...“ – uzavrel Alojz Chvastek.

Zapísal Rudo PATRNČIAK
(3. 11. 2018)

Družstevné seno

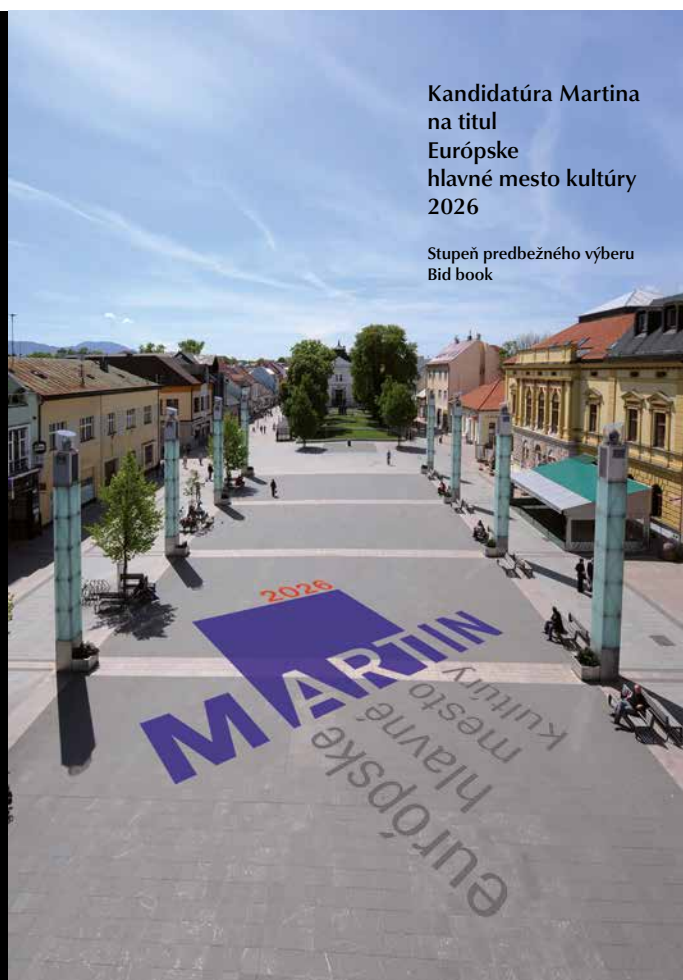
Bola už neskoršia jeseň, začal poletovať prvý sneh. Pred krčmou zvanou Družstvo, v samom centre Terchovej poniže kostola a na proti Miestnemu národnému výboru, stála skupinka ľudí a živo diskutovala.

Krčma bola hneď vedľa hlavnej cesty, preto mohli diskutujúci zároveň sledovať a komentovať aj dianie na nej. Hlavným rečníkom bol pán Alojz Chvastek, v tom čase jeden z najstarších občanov Terchovej. Vedno s ďalšími dvoma „muderákmi“ viedol nekonečne dlhé a „múdre“ debaty. Také, ako keď sa „vynde“ z krčmy...

Pán Chvastek bol autorita, čo potvrdzovali aj tváre poslucháčov, ktorí ho zaujato počúvali. Čo povedal, to musela byť, samozrejme, pravda... Ako tak chlapi mudrovali, okolo prešlo nákladné auto („vetrieska“) naložené senom. O chvíľu ďalšie a potom ďalšie auto so senom.

Všimol si to aj pán Chvastek a pohotovo zareagoval: „Veď ešte ani poriadna zima neni, a už družstevníci kupuju a vozia seno od sukmomnych rolnikov. Tak to vyziera, že ty družstevníci by boli najradšej, keby mohli skrižiť ofcu z medveďom – aby v zime spala a v lete sa pasla...“

Zapísal Rudo PATRNČIAK
(31. 10. 2018)

Kandidatúra Martina
na titul
Európske
hlavné mesto kultúry
2026

Stupeň predbežného výberu
Bid book

Obálka publikácie ku kandidatúre Martina na titul Európske hlavné mesto kultúry 2026. Autorom projektu kandidatúry je Peter Cabadaj, logo a vizuál navrhoval Ján Novosedliak - výtvarník Jánošíkových dní. Najneskôr do polovice februára bude známe, ktoré kandidujúce slovenské mestá postúpia do finálovej štvorky. O celkovom víťazovi rozhodne 12-členná medzinárodná komisia na sklonku roka 2021

Zo života školy

Žiaci 1. - 4. ročníka ZŠ s MŠ A. F. Kollára Terchová si aj v čase pretrvávajúcej pandémie Covid-19 spríjemnili priestory chodby výstavou okrasných tekvíc, ktoré si sami vyrobili a ozdobili.

FOTO – Mgr. Veronika Berešíková

Naši žiaci absolvovali školu v prírode v Oščadnici FOTOARCHÍV – ZŠ s MŠ Terchová

Terchovská Sihla je čarovné miesto

(Rozhovor s Róbertom Boženíkom)

Tomu, kto pravidelne číta naše noviny, iste neuniklo, že v nich pozorne sledujeme športový i životný príbeh futbalového reprezentanta Slovenska a hráča Feyenoordu Rotterdam Róberta Boženíka. Rozmanitých informácií o našom 21-ročnom rodákovi sme uverejnili viacero, ale rozhovor s ním má v tomto čísle premiéru. Milí čitatelia, pohodlne sa vo svojom domácom štadióne usadte, otázkovo-odpovedový duel medzi Terchovou a Rotterdamom sa práve začína.

TERCHOVÁ: Rok 2020 speje nezadržateľne do svojho cieľa. Ako ho hodnotíš?

Róbert BOŽENÍK: Napriek všetkým veciam, ktoré sa stali, hodnotím odchádzajúci rok pozitívne. Najzásadnejším krokom v ňom bol môj prestup do holandského klubu Feyenoord Rotterdam, ktorým som sa posunul vo svojej kariére o pár levelov vyššie. Feyenoord a Eredivisie je pre mladého útočníka najlepšia možnosť ohľadom ďalšieho rozvoja a rastu.

TERCHOVÁ: Poďme pekne po poriadku. Prvé dni v najväčšom prístavnom meste Európy, nová krajina, noví ľudia... Asi to nebolo jednoduché.

Róbert BOŽENÍK: Áno, bol som v novej krajine, s novými spoluhráčmi, stretol som sa s novým štýlom futbalu, novým jazykom. Všetko bolo nové, ale pomohlo mi, že som tu nešiel sám, ale s priateľkou Saškou. Na druhej strane som odlúčenie od rodiny nejakou nevnímal. Už od malička som túžil hrať v zahraničí a pripravoval sa na to, že budem odkázaný sám na seba. Rotterdam je nádherné mesto i miesto na život. Je tu veľa krásnych lodí. Bývame blízko najväčšieho mosta, ktorý sa každý deň o 17.00 h otvára na prechod lodí cez naše mesto. Je to nádherná stavba.

TERCHOVÁ: Čo prvé futbalové dotyky v klube s domicilom na legendárnom štadióne De Kuip?

Róbert BOŽENÍK: Všetko bolo rýchle a trochu špecifické. Po podpise zmluvy trvalo len štyri dni a dostal som šancu v zápase. O týždeň neskôr som už strelil prvý gól v Eredivisie, o ďalší týždeň debutoval v základnej zostave. Odohral som šesť zápasov a strelil štyri góly. Všetko bolo úžasné, pokiaľ nezasiahla vyššia moc.

TERCHOVÁ: Pandémia koronavírusu zasiahla celý svet a každú oblasť. Ako to vyzeralo v Holandsku a v akom režime ste fungovali?

Róbert BOŽENÍK: Eredivisie sa predčasne skončila a nasledovali tri mesiace bez zápasu. Koronu v Holandsku som vnímal o čosi jemnejšie ako na Slovensku. Trénovali sme individuálne. Časť z toho som trénoval s naším kapitánom Stevenom Berghuisom a kondičným trénerom. Kombinovali sme posilňovanie a bicykel doma s behom v uliciach mesta a po schodoch spomínaného rotterdamského mosta.

Inokedy sme hľadali trávnaté parky na tréningy futbalových vecí. Po čase povolili tréningy v malých skupinkách, tak sme sa v klubovom centre striedali každý druhý deň. Celé toto obdobie som sa snažil zobrať trochu inak. Povedal som si, že okrem futbalových vecí sa zlepším aj v iných oblastiach. Sústredil som sa preto najmä na jazyk. Zohnal som si učiteľku a trikrát do týždňa sa učil holandčinu. A ak bol trochu voľnejší deň, chodili sme s priateľkou na prechádzky do rôznych parkov.

TERCHOVÁ: Pri zoznamovaní s novým prostredím sa neraz stávajú aj veselé príhody. Zažil si nejaké?

Róbert BOŽENÍK: Keď som prišiel do šatne Feyenoordu, tak si ma chalani doberali tým, že nevedeli, kde je Slovensko. Stále mi rozprávali, že som zo Slovenska. Iná historka je, keď som si na začiatku nevedel spomenúť na meno jedného spoluhráča. Nazval som ho „Brate“. A odvtedy mi prischla prezývka Brate. Volajú ma tak všetci v klube, dokonca aj niektorí fanúšikovia. Inak fanúšikovia, to je samostatná kapitola. Každý, kto býva v Rotterdame, je fanúšikom Feyenoordu. Na každom rohu vidíte vystavené klubové vlajky a logá. Vypredaný De Kuip je neopísateľný, ľudia stoja a neustále povzbudzujú. Majú pre každého hráča v mužstve svoj chorál; hráči sú ich hrdinovia. Dovolím si tvrdiť, že máme najlepších fanúšikov v Holandsku, a v Európe určite viac lepších nenájdete.

TERCHOVÁ: Preladme na reprezentačnú nôtu. V septembri prišli po dlhej prestávke povinnosti pri národnom tíme sokolov, Liga národov, ale najmä dôležitá baráž o postup na európsky šampionát.

Róbert BOŽENÍK: Z pohľadu reprezentácie by som to rozdelil na dve časti. Prvou je úžasný postup na majstrovstvá Európy cez Írov a Severných Írov. Je to neskutočná vec a som veľmi šťastný, že sa nám podarilo postúpiť. Zápas na šampionáte so Španielskom, Švédskom, Poľskom a hádam aj ďalšie budú veľká motivácia. Druhou kapitolou sú zápasy v Lige národov, ktoré nám výsledkovo ani herne nevyšli podľa predstáv. Dovolím si však tvrdiť, že každý z nás tam nechal srdce. Ja som odohral šesť zápasov, no nepodarilo sa mi streliť gól, čo ma mrzí.

TERCHOVÁ: V nešťastnom zápase s Izraelom si sa navyše vážnejšie zranil...

Róbert BOŽENÍK: Zranenie prišlo práve vtedy, keď som sa cítil veľmi dobre a mal za sebou odohraných pár kvalitných zápasov. V mojej krátkej kariére išlo dovedy všetko úžasným tempom nahor. Liga v Žiline, najlepší strelec, objav sezóny, reprezentácia, Cena Petra Dubovského, najlepší strelec kvalifikácie, prestup do Feyenoordu... Žiaľ, domáci zápas s Izraelom mi ukázal aj tú tmavšiu stránku futbalu. Po jednom zo súbojov som pri dostúpení na pravú nohu počul prasknutie. Bolo to bolestivé a vyšetrenie ukázalo, že ide o únavovú zlomeninu bočnej priehlavkovej kosti v rozmere dva milimetre. Pri operácii mi pozdĺžne spevnili zranené miesto šesť centimetrovou skrutkou. Momentálne už s fyzioterapeutom nohu postupne zaťažujem na mäkkých povrchoch a vo vode. Zatiaľ ide všetko tak, ako má, a každým dňom som bližšie k svojmu návratu. Beriem to ako skúšku, ktorú musím zvládnuť.

TERCHOVÁ: V takých situáciách je pre človeka potrebná podpora. Odkiaľ k Tebe prichádza?

Róbert BOŽENÍK: Všetko zvládam lepšie aj vďaka ľuďom, ktorých pri sebe mám. Veľkú a silnú podporu som dostal od spoluhráčov a trénerov Feyenoordu a z reprezentácie. Tiež od kamarátov z MŠK a svojej priateľky, ktorá stojí pri mne a pomáha mi so všetkým. Nemôžem zabudnúť na mojich rodičov, starých rodičov, Teba s rodinou, Petra Dikoša, mentálneho trénera Radka Šefčíka či osobného trénera Romana Švantnera. Pre mňa je veľmi dôležitý Pán Boh, ktorý mi stále pomáha a je pri mne. Títo všetci sú pre mňa mimoriadne dôležití a som im veľmi vďačný.

TERCHOVÁ: Zalietavajú Ti myšlienky z krajiny tulipánov aj k bývalým spoluhráčom z MŠK Žilina? Sleduješ počínanie šošonov vo Fortuna lige?

Róbert BOŽENÍK: Samozrejme, že MŠK stále sledujem a nenechám si ujsť žiadny zápas. Som v kontakte s ľuďmi v klube a mám radosť,

že chalani, s ktorými som vyrastal, dostali po výraznej obmene kádra šancu. Adam Kopas a spol. si počínajú vynikajúco, hrajú atraktívny futbal. Držím im palce.

TERCHOVÁ: Máš v „merku“ aj terchovský futbal?

Róbert BOŽENÍK: Terchovský futbal, samozrejme, sledujem. Som šťastný, že sa chalani vrátili naspäť a futbal u nás ožíva. Myslím, že najväčšie uznanie patrí susedom Rogoňovcom, ktorí spolu s ďalšími zainteresovanými oživujú futbalovú tradíciu, aby sa na Sihle hral dobrý futbal. V Terchove to bolo vždy tak, že v nedeľu ráno sa išlo do kostola a poobede na futbal. Zatiaľ sa mi nepodarilo prísť fandíť, ale výsledky sledujem. Už sa teším, keď prídem chalanov pozrieť osobne.

TERCHOVÁ: Spomenul si Sihlu. Tento rok ju využívali na tréningovanie reprezentanti. Okrem Teba aj Milan Škriniar a Jaro Mihalík. Má teda terchovský trávnik svoj podiel na postupe reprezentácie Slovenska na ME?

Róbert BOŽENÍK: Hahaha (smiech). Určite áno. Terchovská Sihla je čarovné miesto. Sám som počas mesačnej dovolenky na nej trénoval so svojim osobným trénerom Romanom Švantnerom – niekedy aj dvojčázovo. Trávnikár Vincko Hanuliak nám vždy ihrisko úžasne pripravil a mohol som odtréňovať všetko, čo som potreboval. Vďaka, Vincko! Vždy sa budem rád vracáť na toto miesto, veď som na ňom od malička vyrastal a každý týždeň fandil terchovským futbalistom. Ako malí sme sa nevedeli dočkať polčasovej prestávky, aby sme mohli vybehnúť na ihrisko a ukázať trošku aj naše umenie.

TERCHOVÁ: Blíži sa krásny čas Vianoc. Čo Ti nesmie počas nich chýbať?

Róbert BOŽENÍK: Myslím, že by som ťažko trávil Vianoce bez rodiny a priateľky. To je základ. Tento rok sa na ne teším ešte viac, keďže som bol prakticky stále v zahraničí a chvíle s rodinou mi niekedy chýbali. Ďalej nesmie chýbať kapustnica, šalát a raz do roka aj vyprážaná ryba. K tomu „štedrák“, rozprávky v televízii a polnočná svätá omša.

TERCHOVÁ: Na záver rozhovoru Ťa chcem poprosiť o odkaz pre čitateľov našich novín. Čo tak zavinišovať im v holandčine?

Róbert BOŽENÍK: Ik wens alle lezers en Terchovs een goede gezondheid. Gezondheid is het belangrijkste dat iemand kan wensen en wensen. Ook veel glimlach en positieve energie in deze specifieke tijd waarin we leven.

Preklad: Všetkým čitateľom a Terchovcom by som chcel zaželať veľa zdravia. Zdravie je to najdôležitejšie, čo si človek môže priať a želať. Taktiež veľa úsmevu a pozitívnej energie v tejto špecifickej dobe, ktorú žijeme.

Za rozhovor poďakoval Marián ZAJAC

FOTOARCHÍV – Róbert Boženík

Po operácii

Sprava Ján Kováčik, Milan Škriniar, Róbert Boženík
s Cenou Petra Dubovského, Peter Palenčík

Bol to dobrý nápad

Futbalová sezóna 2020/2021 sa rozbehla naplánovaným programom a hoci sa z dôvodu opatrení proti šíreniu COVID-19 nenaplnil celkový zápasový itinerár, naše mužstvá odohrali väčšiu časť jesennej sezóny. V nasledujúcich riadkoch sa obzrieme so zainteresovanými za týmto obdobím. Svoj pohľad na vec postupne predstavia šéf klubu Jozef Rogoň a jednotliví tréneri futbalových tímov Štefan Miho ml., Vladimír Tlacháč, Erik Sekerka a Dávid Švec.

Jozef Rogoň

„Na začiatok chcem vysloviť veľkú spokojnosť s tým, že sme dali dokopy A-tím dospelých. Po výsledkoch v prvých zápasoch, zvlášť v Lietave, bola v šatni čudná atmosféra. Sami sme sa pýtali, či to bol dobrý nápad prihlásiť sa do najnižšej súťaže. Prišla však prvá výhra, ktorá nás nabudila na víťaznú vlnu. V tabuľke sme tretí, len o skóre za prvým, a ktovie ako by to bolo, keby súťaž pokračovala a odohrali sme aj zvyšné zápasy. Bol to teda dobrý nápad. K mužstvu sa pridali aj Ján Lúčan, ktorý taktiež pomohol pozdvihnúť atmosféru v šatni, veď väčšinu chalanov pozná od mladších žiakov. Vie poradiť trénerovi Štefanovi Mihovi a spolu tvoria dobrú dvojicu pri mužstve.“

Čo sa týka mládežníckych kategórií, tiež sme celkovo spokojní, až na menší počet dorastencov, ktorých sme museli doplniť staršími žiakmi. Budeme sa tomu venovať a chceme mládežnícke kategórie konsolidovať. Naopak, u mladších žiakov a prípravky máme veľa detí, čo nás teší. Budeme preto hľadať trénera, aby sme skvalitnili ich tréningový proces.

Záverom by som sa chcel poďakovať fanúšikom, ktorí nás podporujú na všetkých zápasoch – v dobrom aj zlom. Ďalej sa chcem poďakovať všetkým trénerom, za dobrú spoluprácu a podporu obecnému úradu, terchovským poľovníkom z PS Jánošík, Paľovi Romančíkovi a všetkým, ktorí terchovskému futbalu pomáhali.“

Mladší žiaci FK Terchová

Štefan Miho ml.

„Úroveň súťaže ma príjemne prekvapila. Každé mužstvo disponuje minimálne dvoma-troma hráčmi so skúsenosťami z vyšších súťaží. Na začiatku prišlo k sformovaniu tímu a hoci sme prehrávali, výkony boli dobré, až na výbuch v Lietave. Za zlepšenými výsledkami je postupná zohratosť mužstva. Pomohol aj príchod Jána Lúčana, ktorému patrí vďaka. Takisto vedeniu futbalového klubu, ktoré sa stará, aby všetko fungovalo tak, ako má. Som s nimi spokojný.“

Vladimír Tlacháč

„Spoločne sa nám podarilo vytvoriť dobrú dorasteneckú partiu chalanov, hoci na začiatku sme ich mali nedostatok. Tým pádom aj rozbeh súťaže bol ťažší. Nakoniec sme to zlepšenými výkonnými a výsledkami dotiahli na solídne piate miesto – a myslím, že máme na viac. Nové vedenie mi s tým pomohlo, svedomito sa o nás starajú. Ďakujeme.“

Erik Sekerka

„Na jeseň sme striedali so žiakmi výhry s prehrami. Začiatky sú vždy ťažké, ale cením si ich veľkú snahu a vzťah k futbalu. Vedno s rodičmi, ktorí ich podporujú, to zvládneme. Mám radosť, že sa futbalu ujali ľudia, ktorí majú k nemu vzťah – aj k hráčom. Som spokojný, že nám vychádzajú v ústrety. Tešíme sa už s deťmi na jar, keď si opäť zahráme futbal v druhej časti sezóny.“

Dávid Švec

„Veľmi som chcel skúsiť tréningovanie, tak som neváhal a ponuku prijal. Bola to pre mňa aj pre chlapcov v prípravke niečo nové. Na prvý tréning prišlo 20 chlapcov, z čoho som bol milo prekvapený. Veľmi rýchlo sme si na seba zvykli, vytvorili si dobrý vzťah, ktorý zakladám na slušnom správaní. V tomto smere som s deťmi nemal žiadny problém.“

Muži FK Terchová

Prípravka FK Terchová

Po prípravných zápasoch sme odohrali súťažné turnaje, na ktorých sa zúčastňovali susedia z doliny – Belá, Stráža, Dolná Tižina, Varín. Každý klub (vrátane nášho) zorganizoval jeden turnaj, na ktorom sa hralo systémom každý s každým. Z piatich turnajov nám najlepšie vyšiel ten domáci, ktorý sme vyhrali. Počas neho mi aj slzy vyhrkli do očí, keď som videl, ako sa deti tešia z celkového víťazstva na turnaji. S organizáciou a občerstvením nám pomohli aj rodičia.

Všetkým sa chcem poďakovať za celosezónnu podporu. Po športovej stránke vidieť u detí postupný pokrok, čo je výsledkom pozitívneho prístupu k tréningom, zápasom a celkovo k povinnostiam. Je super, že deti majú k športu takýto vzťah a chodí ich stále viac. Budeme musieť vytvoriť dve družstvá – miniprípravku a prípravku – , aby sme chlapcom zabezpečili ešte lepšie možnosti. Chcem sa tiež poďakovať vedeniu klubu, že nám vychádza v ústrety, ďalej môjmu spoluhráčovi z Belej Adriánovi Tichákovi, ktorý mi dobrovoľne pomáha s brankármi.

Dúfam, že koronakríza, ktorá nás postihla, čím skôr pominie a budeme sa môcť so všetkými opäť stretnúť a venovať sa tomu, čo nás baví.“

Marián ZAJAC

FOTOARCHÍV – FK Terchová

Dorast FK Terchová

BORCI NA MOTORKÁCH

V Terchovej máme majstrov!

Rok 2020 bol pre našich terchovských motorkárov veľmi úspešný. Stali sa víťazmi vo svojich kategóriách na Majstrovstvách Slovenska v countrycrosse a endure, a taktiež triumfovali v súťaži Enduro Cup Stred.

Týmto by sme im všetkým chceli zablahoželať a popriať do ďalších sezón veľa úspechov. Chalani ďakujú svojim fanúšikom, ktorí ich chodia povzbudzovať a dodávajú im tak na pretekoch silu a odvalu.

Konečné výsledky majstrovstiev Slovenska

kategória Hobby E1 – 1. miesto: Jakub Repáň s plným počtom bodov

kategória Hobby E2 – 6. miesto: Marián Hanuliak;

12. miesto: Peter Lacúch

kategória Hobby E3 – 1. miesto: Peter Repáň;

2. miesto: Jakub Krkoška

kategória Slovenský pohár E1 – 7. miesto: Tomáš Bobáň

Konečné výsledky Enduro Cup Stred

3. miesto: Peter Repáň;

4. miesto: Jakub Repáň;

9. miesto: Jakub Krkoška

TEXT a FOTO – Alexandra ONDRUŠOVÁ

„Lietam v tom tiež, lietam v tom rád...“

Aj s fanúšikmi po víťazstve v neďalekom Žaškove

V Borskom sv. Mikuláši

MILAN ŠKRINIAR V TERCHOVEJ

Nečakané stretnutie na Sihle

Sprava Jaroslav Mihalík, Ema Holúbková, Milan Škriniar, Liliana Lahutová
FOTOARCHÍV – Ema Holúbková

Keď slovenská vláda zaviedla opatrenia kvôli korone, obmedzili sa nám tréningy v MŠK Žilina. Mohli sme trénovať len po piatich, ale i tak ma rodičia nechceli pustiť, lebo sa báli, aby som neohrozila zdravie starých rodičov. Nakoniec nám tréningy aj tak zrušili... Preto som sa rozhodla pokračovať v trénovaní u nás – v Terchovej na Sihle. Vždy som si niekoho zavolala, aby šiel so mnou, či už brata Dana, alebo sestru Ninu.

Vo štvrtok 22. októbra mi od rána niečo v duchu hovorilo, že mám ísť na ihrisko. Išli so mnou aj kamarátky Aneta, Lila a Ela. Keď sme prišli k ihrisku, všimla som si auto, ktoré malo ešpézetku ZHSKR37. Zaujímavá šifra, pomyslela som si... Žiar nad Hronom, SKR a 37. Indície, ktoré vyústili do otázky: že by tu bol Milan Škriniar? Vzápätí som si ale povedala, čo by robil u nás v Terchovej? Išli sme sa teda prezliecť do šatne, no stále sme premýšľali, kto to tu asi môže byť. Keď sme vyšli na ihrisko a prišli bližšie, zistili sme, že je to naozaj on! A bol s ním aj kolega zo slovenskej reprezentácie Jaro Mihalík.

Pozorne sme ich sledovali, obdivovali a čakali, kedy skončia, lebo sme sa chceli s nimi odfotiť. Keď nastal ten moment, podišli sme k nim bližšie a s hrčou v hrdle i malou dušičkou som sa slušne spýtala: „Prosím, mohli by sme sa s vami odfotiť?“ Keby ste vedeli, aký som mala vtedy tep, možno aj 300 (smiech). Hneď odpovedali: „Jasné, jasné.“ Veľmi sme sa potešili, veď všetci, ktorí sa pohybujú v športovom svete, teda hlavne tom futbalovom, vedia, čo znamenajú mená ako Mihalík a najmä Škriniar. Dozvedeli sme sa, že sú ubytovaní vo Vrátnej, čakajú, kedy sa budú môcť vrátiť do svojich klubov po nariadenej karanténe, a pravdepodobne ešte prídu na terchovské ihrisko trénovať.

Oni odišli a my sme pokračovali v hre. Boli sme šťastné z tohto nečakaného stretnutia. Keď som prišla domov, povedala som o ňom bratovi. Veľmi smútil, lebo aj on by chcel stretnúť takých skvelých

futbalistov. Potešili ho aspoň fotky, ktoré som mu ukázala. Zverejnila som ich, aby som sa pochválila, koho som stretla. Keď som na druhý deň prišla do školy, tak mi spolužiaci nechceli veriť. Mysleli si, že tá snímka je fotomontáž...

Dúfam, že aj prekvapivé stretnutie na Sihle ma môže posunúť v športovom napredovaní ďalej. Má to pre mňa veľký význam a stretnutie si budem dlho pripomínať. Verím, že sa ešte niekedy stretneme, a zažijem ten pocit, keď budem stáť v bráne a proti mne nastúpia s loptou na kopačkách slovenskí futbaloví reprezentanti. To by bolo fantastické. Veď v živote máme robiť to, čo milujeme, a milovať, čo robíme.

Ema HOLÚBKOVÁ

Pre
čitateľov
Terchovských
novín

23. 10. 2020

FOTO - Marián ZAJAC

VARÍNSKA
— TLAČIAREŇ —

TLAČIAREŇ S PRÍBEHOM

WWW.VARINSKATLACIAREN.SK

Obec Terchová ďakuje všetkým partnerom za spoluprácu v krajne zložitom odchádzajúcom roku 2020, v ktorom sme si pripomenuli 440. výročie prvej písomnej zmienky o našej obci. Vážime si a vysoko oceňujeme túto kooperáciu a tešíme sa na jej pokračovanie, ako aj osobné stretnutia v novom roku 2021. Zároveň pevne veríme, že budeme môcť úspešne zrealizovať všetky zamýšľané projekty.

○ NA VIANOCE DAROV DOSTI, KAPRA ČO MÁ
MÁLO KOSTÍ, NA SILVESTRA FLÁŠKU STOCKU,
ZDRAVIA, ŠŤASTIA V NOVOM ROKU ŽELÁ

Miestne kultúrne stredisko Terchová

Úprimne ďakujeme všetkým cteným partnerom, sponzorom, priaznivcom a priateľom za porozumenie a spoluprácu v roku 2020, ktorý bol zo známych dôvodov pre kultúru a umenie mimoriadne krutý. Pevne dúfame, že spoločnými silami pripravíme a zrealizujeme aj v novom roku pre našich vďačných divákov, poslucháčov i čitateľov hlboké kultúrne, umelecké a duchovné zážitky.

